

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์)

จังหวัดราชบุรี

นางสาวบุญศรี เตียนทอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled Learning
Resources in Ratchaburi Province for Grade 4 Students at Wat
Maneechot (Thiam Prachanukhroh) School in Ratchaburi Province

Miss. Pucharat Thianthong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชาชนเคราะห์) จังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล	นางสาวปญุชรัสมิ์ เทียนทอง
แขนงวิชา / วิชาเอก	หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี
ผู้ศึกษา นางสาวปุกชูรัมย์ เทียนทอง รหัสนักศึกษา 2642100180
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยหะกร ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี และ (2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรีที่สร้างขึ้น (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับผู้เชี่ยวชาญ และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 3 บท ได้แก่ (1.1) แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ (1.2) แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และ (1.3) บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี แต่ละบทมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนให้ความคิดเห็นว่าหนังสือดังกล่าวในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสือส่งเสริมการอ่าน แหล่งเรียนรู้ จังหวัดราชบุรี ประถมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled Learning Resources in Ratchaburi Province for Grade 4 Students at Wat Maneechot (Thiam Prachanukhroh) School in Ratchaburi Province

Author: Miss. Pucharat Thianthong; ID: 2642100180;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction)

Independent Study Advisor: Associate Professor Dr. Suwannee Yahakorn; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this independent study were to (1) construct a reading enhancement book entitled Learning Resources in Ratchaburi Province for Grade 4 Students at Wat Maneechot (Thiam Prachanukhroh) School in Ratchaburi province; and (2) verify quality of the constructed reading enhancement book entitled Learning Resources in Ratchaburi Province for Grade 4 students at Wat Maneechot (Thiam Prachanukhroh) School in Ratchaburi province.

The key research informants were three experts and nine Grade 6 students, all of whom were purposively selected. The employed study tools were (1) the constructed reading enhancement book entitled Learning Resources in Ratchaburi Province, (2) a scale to assess quality of the reading enhancement book for the experts, and (3) a questionnaire on students' opinions toward the reading enhancement 'book. Statistics employed for data analysis were the mean, and standard deviation.

The research findings revealed that (1) the reading enhancement book entitled Learning Resources in Ratchaburi Province for Grade 4 students at Wat Maneechot (Thiam Prachanukhroh) School in Ratchaburi province consists of three chapters: (1.1) The Natural Learning Resource; (1.2) The Historical Learning Resource; and (1.3) The Important Persons of Ratchaburi Province; each chapter includes illustrations and post-chapter activities; and (2) regarding the results of quality verification of the constructed reading enhancement book, it was found that both the experts and the students had opinions that the constructed reading enhancement book as a whole was appropriate at the highest level.

Keywords : Reading enhancement book, Learning resource, Ratchaburi province, Primary education

กิตติกรรมประกาศ

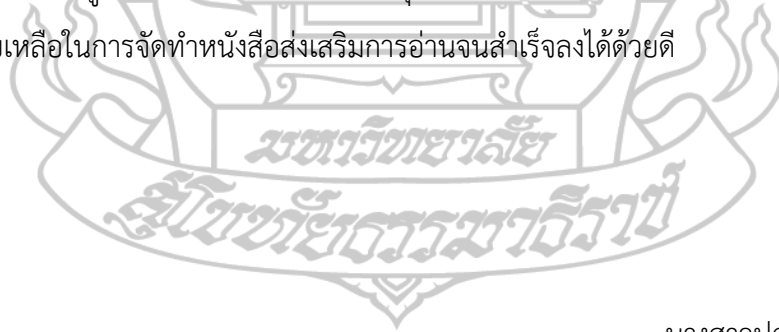
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้โดยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ อย่างดียิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระ อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและซาบซึ้ง ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบ และ ให้คำแนะนำทั้งทางด้านเนื้อหาในแต่ละบท อธิบายจุดที่บกพร่องอย่างละเอียดเป็นประโยชน์ ต่อผู้ ศึกษาค้นคว้าอย่างมาก ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณและซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ นางสาวกมลรัตน์ สิงห์แก้ว นางสาวจิตสุภา เขียวอินทร์ และนางสาวลัดดาวัลย์ พงษ์เขตกรณ์ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ การ สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงได้

นอกจากนี้ผู้ศึกษาค้นคว่ายังได้รับความอนุเคราะห์ และให้การสนับสนุนการจัดทำ หนังสือส่งเสริมการอ่านจากท่านผู้อำนวยการสายพิน แก้วงามประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมณี โชติ(เทียมประชานุเคราะห์) คณะครู ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านจนสำเร็จลงได้ด้วยดี

นางสาวบุญศรีสมิ์ เทียนทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตการสร้างหนังสือ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบและแนวคิดในการสร้างหนังสือ	5
แนวทางการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน	27
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	30
บทที่ 2 หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรีสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี.....	31
บทที่ 3 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	154
สรุปผลการศึกษา	154
อภิปรายผล	158
ข้อเสนอแนะ	161
บรรณานุกรม	162
ภาคผนวก	165
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	166
ข แบบประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	171
ประวัติผู้ศึกษา	175

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในชีวิตของผู้ที่เป็นนักอ่าน ทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านเป็นวิธีการในการแสวงหา ความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การอ่านจึงเป็นทักษะที่จำเป็นในการนำมาใช้เพื่อให้มนุษย์มีโลกทัศน์ ที่กว้างไกลรู้เท่าการเปลี่ยนแปลงของสังคม การอ่านจึงเป็นทักษะที่ทุกคนควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการอ่านเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการอ่าน โดยเห็นได้จากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1. ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการ ดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านและยังได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่า จะต้องอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจ คำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญ ของเรื่องที่ อ่าน และนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตมีมารยาทและมี นิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

การพัฒนานักเรียนในยุคปัจจุบันให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องมีทักษะในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา มีความสามารถในการประดิษฐ์ คิดค้น เครื่องมือที่เป็นสื่อสำคัญอันจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ทันสมัย ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาทาง การศึกษา ทำให้เกิดผลในเชิงบวก สอดคล้องกับหลักสูตร และสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนา ความสามารถของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนวัตกรรมการศึกษามีหลากหลาย รูปแบบ เช่น นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมการประเมินผล และนวัตกรรมการบริหารจัดการ เพื่อนำไปใช้ในแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเรียนการสอน ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและปัญหาของนักเรียน

ดังนั้นสื่อที่จะนำมาพัฒนานักเรียนจึงควรเป็นนวัตกรรมที่ใช้ง่าย ใช้ง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก
อำนวยความสะดวกในการใช้งาน มีความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ ให้ผลชัดเจน สามารถนำมาใช้
ได้ดีในสภาพสภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 2565,
น.2)

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นสื่อการอ่านที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการ
พัฒนาการอ่านของนักเรียน ซึ่งเป็นสื่อการสอนที่ผู้สอนสามารถจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่าน
สร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และเรื่องที่สามารถนำมาจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านได้นั้น มีหลากหลาย
โดยเฉพาะเรื่องในท้องถิ่นสามารถนำมาจัดทำเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านได้ เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว
นักเรียน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และอนุรักษ์มรดกอันดีงามของท้องถิ่นตน การเขียน
หนังสือส่งเสริมการอ่านจะให้น่าอ่านจะต้องเขียนในรูปแบบเชิงคดีและสารคดี เพราะเป็นการเขียนที่ให้
ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินสนุกสนาน เขียนได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองสอดคล้องกับ จินตนา ไบ
กาชุยี (2537, น.159) กล่าวไว้ว่าสภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นข้อเรื่องในการ
เขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น เช่น อาชีพที่สำคัญ ประวัติ
ของท้องถิ่น ซึ่งสามารถจะอวดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่นตน ดังนั้น การนำเอาเรื่องราวใน
ท้องถิ่นที่เกี่ยวกับตำนาน ประวัติ ความเป็นมาของศาสนสถานที่สำคัญ มาสร้างหนังสือส่งเสริมการ
อ่านจะทำให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมการอ่านมีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้
ของนักเรียน ให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่าน รวมทั้งเอื้ออำนวยการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู
ให้บรรลุจุดประสงค์ ดังที่ จินตนา ไบกาชุยี (2537, น.159) กล่าวไว้ว่า เด็ก ๆ ต้องมีเวลาในการฝึก
อ่านและมีประสบการณ์ในการอ่านรวมทั้งมีหนังสือที่เหมาะสมทั้งในด้านการเรียนรู้ คำ ข้อความ
ย่อหน้า และเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งเรื่องราวที่เร้าใจอยากให้เด็กอ่าน

แหล่งเรียนรู้ คือ ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ หรือศูนย์ความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษา
หาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ แหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่
มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต แหล่งเรียนรู้จะอยู่ในห้องเรียนในโรงเรียน
หรือนอกโรงเรียนก็ได้

ถวัลย์ มาศจรัส 2540, น.44) สอดคล้องกับ จินตนา ไบกาชุยี (2537, น.159) กล่าวไว้ว่า
สภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น เช่น อาชีพที่สำคัญ ประวัติของท้องถิ่น ซึ่งสามารถจะอวดคน
ต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่นตน ดังนั้น การนำเอาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับตำนาน ประวัติ
ความเป็นมาของสถานที่สำคัญและเป็นที่ยึดถือของคนจังหวัดราชบุรีมาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน
จะเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่าน ให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

งานวิจัยที่นำแหล่งเรียนรู้มาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ได้แก่งานของ ชวัลลักษณ์ บริบาล (2563) ได้สร้างการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาวิชราวุธ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้นจำนวน 10 ตอน ประกอบด้วย เนื้อหาที่สมจริงตามวิถีการดำเนินชีวิต ปัจจุบันให้ความรู้ประวัติของเมืองสงขลาและภาษาถิ่นใต้สงขลา มีรูปภาพประกอบและกิจกรรมคำถามชวนคิด รวมทั้งเกร็ดความรู้ในรูปแบบการสแกนคิวอาร์โค้ด และอภิธานศัพท์ภาษาถิ่นใต้สงขลา ทั้ง 10 ตอน และ (2) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.90 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.79

จังหวัดราชบุรี เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทยจากการศึกษาและชุดค้นของนักประวัติศาสตร์นักโบราณคดี พบว่าดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนหลายยุคหลายสมัย และมีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมากทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ตั้งแต่ยุคหินกลาง ตลอดจนได้ค้นพบเมืองโบราณสมัยทราวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี

จะเห็นได้ว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ที่จะสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

3. ขอบเขตการสร้างหนังสือ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี เนื้อหาประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ 3 ประเภท โดยแบ่งตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547:3-4) ได้แก่ 1.แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ 2.แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 3.แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ซึ่งประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ 3 แหล่ง รวมทั้งสิ้น 15 แหล่งเรียนรู้ ดังนี้

3.1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

3.1.1 ถ้ำจอมพล

3.1.2 ถ้ำเขาบิน

3.1.3 น้ำตกแก้งไฉน

3.1.4 ศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ภาคกลาง และแก่งส้มแมว

3.2 แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

3.2.1 วัดมหาธาตุวรวิหาร

3.2.2 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

3.2.3 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

3.2.4 หนังกู่วัดขนอน

3.2.5 ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

3.2.6 เมืองโบราณคูบัว

3.2.7 จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

3.3 บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี

3.3.1 นายธนกร สดใส

3.3.2 นายละออ ทองมีสิทธิ์

3.3.3 นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ

3.3.4 นางสาวสินีนานา ดาบแก้ว

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง เอกสารที่เขียนเกี่ยวกับเนื้อหาส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชาชนเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 3 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ 2. แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และ 3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลของเมืองราชบุรี

4.2 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสถานที่ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

4.3 แหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรี หมายถึง แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ในจังหวัดราชบุรีที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

5. กรอบและแนวคิดในการสร้างหนังสือ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี ดังนี้

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

- 5.1.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.2 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.3 ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.4 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.5 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.6 ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 5.1.7 การประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

- 5.2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
- 5.2.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
- 5.2.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดราชบุรี

5.3.1 ขนาด ที่ตั้ง อาณาเขตและลักษณะภูมิประเทศ

5.3.2 สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพของชาวราชบุรี

5.3.3 แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

5.1 เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ในที่นี้ขอกล่าวถึงความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน การประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ถวัลย์ มาศจรัส (2538, น.1) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ฝึกทักษะการอ่าน โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่มีประโยชน์ในแง่ของความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง ซึ่งอาจเป็นสารคดี เรื่องสั้น นิทาน นิทานพื้นบ้าน นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

จินตนา ไบกาชูยี (2542, น.7) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสาระประโยชน์

กุกุศยา แสงเดช (2545, น.5) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ วัสดุประเภทหนึ่งซึ่งไม่ใช่แบบเรียน แต่เป็นหนังสืออ่านที่ผู้เรียนสามารถอ่านได้ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ผู้เรียนอาจใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น อ่านเพื่อหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

จากการศึกษาความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือประเภทหนึ่งที่ไม่ใช่แบบเรียนจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงามของสังคม มุ่งให้ความรู้ มีคติและสาระประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นสารคดี เรื่องสั้น นิทาน นิทานพื้นบ้าน นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น อาจเขียนในรูปแบบของร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้

5.1.2 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นเสมือนคลังแห่งความรู้ ความคิด และวิทยาการ ส่งเสริมให้ผู้อ่านได้รับความรู้ พัฒนาความคิด และวิทยาการ อันเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาทางปัญญา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

สมพร จารุณัฐ (2544, น.37-38) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา โดยหนังสือส่งเสริมการอ่านจัดว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ได้แก่

1. การสังเกต โดยการกระตุ้นให้สังเกตสิ่งที่ปรากฏในภาพ เช่น การกระทำที่สังเกตได้ ความสัมพันธ์ของคน สัตว์ และสิ่งของที่ปรากฏในภาพ

2. การเปรียบเทียบ โดยการใช้หนังสือภาพประกอบเรื่อง เช่น ให้เด็กได้ดูและเปรียบเทียบภาพเกี่ยวกับสัตว์ รูปทรงเรขาคณิต วิวัฒนาการของสิ่งต่าง ๆ รวมไปถึงสถานที่และเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็สามารถนำมาให้เด็กพัฒนาความสามารถในการเปรียบเทียบได้

3. การจัดลำดับ หนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีการเรียบเรียงเรื่องราวและเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นตามลำดับ ซึ่งอาจจะเป็นไปตามวันและเวลาที่เกิดขึ้นก่อนหลัง จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ และเข้าใจเรื่องราวและความคิดให้เป็นไปตามลำดับ

4. การสรุปความ หลังจากที่เด็กได้อ่านหนังสือแล้วควรให้เด็กเล่าเรื่องที่อ่าน จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการสรุปความ โดยการสรุปสิ่งที่สำคัญที่สุดจากเรื่องราวที่อ่าน ผูกผลการแยกละเอียดจากสาระสำคัญ

5. การนำความรู้ไปใช้ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างสร้างสรรค์ เช่น การระบายสี การวาดรูป เป็นต้น

6. การวิพากษ์วิจารณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมกับการอธิบายเหตุผล

จินตนา ไบกาชุยี (2545, น.8-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่านสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการ โดยเฉพาะผู้อ่านวัยเด็ก

2. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เด็กยิ่งอ่านมาก ยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา โดยเฉพาะในเรื่อง คำ ประโยค และข้อความ

4. ปลุกฝังคุณธรรม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก

5. พัฒนาให้เด็กอ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน

6. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย

จากความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านมีคุณค่าต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทุกวัย สามารถส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางการใช้ภาษาทางสติปัญญา ทางบุคลิกภาพ และทางสังคม อย่างไรก็ตามพัฒนาการของผู้เรียนในเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาเลือกสรรและการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากหนังสือที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน ช่วยพัฒนาความคิด สติปัญญา เจตคติ ค่านิยม และจริยธรรม เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการดำเนินชีวิตการรู้จักตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

5.1.3 ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น.8-9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลิน สนองความต้องการของเด็ก
2. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เพราะเด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก
5. ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อเด็กมากในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้
6. ช่วยทดแทนความรู้ของเด็กที่ขาดหายไป
7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยเด็ก

อภิวรรณ วีระสมิทธิ (2544, น.19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก ดังนี้

1. หนังสือเป็นเครื่องช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีเขาว์ปัญญา มีไหวพริบดี
2. หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่เจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะทำให้เด็กพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ดีขึ้น

3. หนังสือเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาดหาย เช่น รู้สึกว่าเหว มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

จากประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน มีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เพราะเป็นการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง พัฒนาการใช้ภาษา ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาดหายอีกด้วย

5.1.4 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น.10-19) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไปสรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อหาไม่วัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน และไม่ทำให้เด็กสับสนได้ง่าย

2. เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสนใจและภูมิหลังของนักเรียน

3. แนวการเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา หรือแนวการเขียนมีหลายประเภท เช่น นิทาน นิทานพื้นเมือง นิยาย เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร จดหมาย บันทึกเรื่อง ความเรียง เป็นต้น รวมทั้งบรรยายกรงทุกรูปแบบหรือคำคล้องจอง ทั้งนี้ควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และคำนึงถึงความถูกต้องตามรูปแบบ รวมทั้งระลึกว่าให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจไม่ต้องให้ผู้ใหญ่อธิบายอีกครั้งหนึ่ง

4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอทั้งนี้ต้องให้ได้สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ภาพที่ใช้มีทั้งการ์ตูนและภาพถ่าย ถ้าเป็นภาพสี จะน่าสนใจมากกว่า

5. ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่าย หลีกเลียงคำศัพท์ยาก ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ หากใช้คำที่ใช้อยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 แล้ว เชื่อได้ว่าเด็กสามารถอ่านและเข้าใจเรื่องราวได้ดี

6. ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร การใช้ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ควรใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ขนาดตัวอักษรสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ขนาด 18 - 20 พอยต์

7. รูปเล่มหนังสือ หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้าง หรือ ยาว หรือเล็กเกินไป ให้มีจำนวนหน้าและขนาดพอเหมาะ และไม่หนักเกินไปสำหรับเด็ก หนังสือ

สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลายจำนวนหน้าควรอยู่ระหว่าง 16-48 หน้า (ขนาดแปดหน้ายกใหญ่) ขนาดที่นิยมจัดทำ ได้แก่

7.1 ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก (ขนาดเล็ก) 13x18.5 ซม.

ในแนวตั้งหรือแนวนอน

7.2 ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง) 14.6x21 ซม. ในแนวตั้งหรือ

แนวนอน

7.3 ขนาดสิบแปดหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5x26 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกก็คือ การเย็บรูปเล่มควรแข็งแรงและคงทนต่อการหยิบใช้ของเด็ก ปกหนังสือควรเป็นปกแข็งหรือขนาด 210-260 กรัม และต้องออกแบบให้สะดวกสำหรับผู้อ่านรวมทั้งมีชื่อเรื่องหนังสือที่ชัดเจนด้วย

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545, น.8)

1. เนื้อหาสาระที่เขียนสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการในการอ่าน ของเด็กทุกคนในทุกช่วงวัย ซึ่งนอกจากจะให้ความเพลิดเพลินในการอ่านแล้ว หนังสือส่งเสริมการอ่านจะช่วยให้ความรู้ ส่งเสริมจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็ก

2. หนังสือส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก จะมีรูปลักษณะที่แปลกใหม่ น่าสนใจ รูปเล่มกะทัดรัด ไม่หนาหรือใหญ่จนเกินไป

3. มีรูปภาพประกอบที่สวยงาม ชัดเจน สดใส ตัวอักษรอ่านง่าย ใช้ภาษาที่ไม่ยากเหมาะสมกับผู้อ่านเป้าหมาย

จากการศึกษาลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไป เนื้อหา มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนมีหลายประเภท ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่าย หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยาก ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ การใช้ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ ควรใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย และหนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้าง หรือยาว หรือเล็กเกินไปให้มีจำนวนหน้าและขนาดพอเหมาะ และไม่หนักเกินไปสำหรับเด็ก

5.1.4 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2547, น.52-65) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ในการเขียนงานใด ๆ ผู้เขียนต้องตั้งจุดประสงค์เพื่อต้องการว่าจะเขียนอะไร ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณประโยชน์อย่างไร

การกำหนดจุดประสงค์ไว้ก่อนการเขียนเป็นการกำหนดทิศทางไม่ให้เขียนหลงทาง หรือเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่ต้องการจะเขียนในเบื้องต้นจุดประสงค์จึงเป็นเสมือนเครื่องกำกับผู้เขียนอีกทางหนึ่งด้วย

2. กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายผู้เขียนต้องการรู้ว่าผู้อ่านของตนคือใคร มีคุณสมบัติ มีวิวุฒิ ระดับสติปัญญา ความรู้ และประสบการณ์เดิมขนาดไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ต้องการใช้ประกอบการเรียนการสอน คุณสมบัติของผู้ใช้หนังสือจะต้องนำมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการวางแผนการเขียนและกำหนดขอบเขตการเขียนของตน โดยทั่วไปแล้วการแบ่งกลุ่มผู้อ่านสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1 กลุ่มนักวิชาการ ครู อาจารย์ และปัญญาชน ซึ่งมีความสามารถในการอ่าน สูงมาก

2.2 กลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งที่อยู่ในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน

2.3 กลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีอายุเกิน 25 ปีขึ้นไป สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

3. กำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องในการกำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องให้เขียนในสิ่งที่ตนเองรู้แจ้งและเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง พึงหลีกเลี่ยงการเขียนในสิ่งที่ตนยังไม่รู้ ไม่ชำนาญ เพราะอาจเกิดปัญหาจนการเขียนต้องหยุดชะงักลง

4. กำหนดชื่อเรื่อง ผู้เขียนควรจะได้กำหนดชื่อเรื่องหนังสือที่ตนจะเขียนไว้ก่อนล่วงหน้าด้วย ทั้งนี้เพราะการกำหนดชื่อนี้จะเกี่ยวพันโยงไปถึงหัวข้อเรื่องที่จะเขียนและขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง หลักการที่สำคัญ คือ ชื่อเรื่องควรจะต้องสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องและโครงสร้างเนื้อหา เพื่อว่าเมื่อผู้อ่านเห็นชื่อเรื่องก็สามารถคาดคะเนได้ว่าเนื้อหาภายในเป็นเรื่องอะไร ตัวอย่างชื่อหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษา(ของกรมวิชาการ) ได้แก่ หนังสือเรื่องการออกกำลังกาย เกมมหาสนุก ร้องรำทำเพลง ฉันทิกรรรมชาติ ตัวอย่างชื่อหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับมัธยมศึกษา(ของกรมวิชาการ) “หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มพลาณามัย เรื่อง กริธา, กิจกรรมเข้าจังหวะ, บาสเกตบอล, นโปเลียน, สมเด็จพระปิยมหาราช, โลกของแมลง, เราเกิดมาจากไหน”

5. กำหนดโครงสร้างเนื้อหา/โครงเรื่องโครงสร้างเนื้อหา คือ การกำหนดขอบเขตเนื้อหาของหนังสือที่จะเขียนให้มีระบบตามลำดับความคิดหรือตามลำดับวิธีการจัด หรือวิธีการเรียบเรียงความคิด และความสัมพันธ์ของความคิด หรือตามวัตถุประสงค์ของการเขียน หลักการและทฤษฎีหรือความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจะนำเสนอให้ผู้อ่านอ่านอย่างเข้าใจที่สุด หรือจะพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือขอบเขตเนื้อหาที่ผู้เขียนจะนำเสนอให้ผู้อ่านอ่านนั้นจะต้องมีการจัดระบบเนื้อหาไว้อย่างรัดกุม เพื่อจะได้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่จะเขียนทั้งหมดตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในการกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของหนังสือที่จะเขียนจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างเนื้อหาทางวิชาการ

(Knowledge Structure) เป็นรากฐานสำคัญที่สุด ศาสตร์ความรู้วิชาสาขาใดมักจะมีโครงสร้างเนื้อหาเฉพาะตัว ถ้าผู้เขียนเสนอเนื้อหาสาระไปตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ง่าย

6. กำหนดแนวการเขียนหรือบางที่เรียกว่าท่วงทำนองการเขียนโวหาร หรือการเสนอเนื้อหาของงานเขียนข้อความต่าง ๆ นั้น หมายถึง วิธีการเรียบเรียงข้อความให้สอดคล้องกับเนื้อหาของงานผู้อ่านสามารถอ่านและเข้าใจได้ดีถึงสาระที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อในข้อความนั้น ๆ แนวการเขียนมีหลายแบบการเลือกแนวการเขียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของข้อความจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะส่งผลกระทบต่อและมีอิทธิพลต่อความเข้าใจเรื่องทีอ่านหรือความรู้และความคิดของผู้อ่านเป็นอันมาก แนวการเขียนสำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ควรใช้แนวการเขียนประเภทร้อยแก้ว เพราะหนังสือประเภทนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้เนื้อหา สาระ ความรู้ และความคิดในวิชาต่าง ๆ โดยใช้ประกอบการเรียนการสอนของครูในชั้นหรือใช้ค้นคว้าทำรายงานการเขียนประเภทร้อยแก้ว แบ่งออกเป็น การเขียนสารคดี วิธีเรียบเรียงที่สำคัญและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง คือ

6.1 การบรรยาย คือ การเล่าเรื่องซึ่งได้พบเห็นอย่างถี่ยิบ อาจมีตัวบุคคลหรือตัวละครมีพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์เกิดขึ้นเป็นเนื้อเรื่องดำเนินไป นิยมใช้เขียนในนิทาน นิยาย เรื่องเล่า รายงาน

6.2 การพรรณนา คือ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้พบเห็นมา โดยไม่มีเนื้อเรื่อง นิยมใช้การเขียนในการพรรณนาความงามของธรรมชาติ สถานที่ ความดีของบุคคล

6.3 การอธิบาย คือ การชี้แจง สอน อธิบาย และพิสูจน์ให้เกิดความเข้าใจเหมาะสมกับข้อเขียนที่ต้องการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน

6.4 การอภิปราย คือ การชักจูงใจ ชี้ชวน ให้คล้อยตาม และปฏิบัติตาม โดยใช้เหตุผลหรือการใช้ตัวอย่าง

6.5 การเปรียบเทียบ คือ การเทียบเคียงเพื่อให้ข้อความที่มีอยู่เดิมนั้นมีความหมายกระจ่างขึ้นโดยการยกอีกตัวอย่างหนึ่งมาเทียบให้เห็นความแตกต่างหรือความเหมือน

6.6 เรื่องเล่าใช้ลักษณะการบรรยาย เล่าเรื่อง และมีการพูดคุยนทนา เพื่อให้เรื่องดำเนินไปมีการใช้สรรพนามผู้อ่านกับผู้เขียน

6.7 จดหมายหรือบันทึกเหตุการณ์ การเขียนแบบจดหมายหรือแบบบันทึกเป็นรูปแบบที่เขียนได้ง่าย เนื้อหาใช้สิ่งที่ผู้เขียนมีประสบการณ์ในทำนองเล่าเรื่องที่ได้พบได้เห็นมา เนื้อหาไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ แต่เป็นไปตามเรื่องทีผู้เขียนมีประสบการณ์มา

6.8 สาระบันเทิง แนวการเขียนแบบนี้ คือ การผสมผสานระหว่างการเขียนแบบสารคดีและบันเทิงคดีเข้าไว้ด้วยกัน โดยให้มีลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดี มีการสมมุติ

ตัวละคร มีฉาก และการใช้กลวิธีการเขียนแบบเรื่องสั้น เพื่อให้เรื่องสนุกสนาน ชวนอ่าน โดยยังมีเนื้อหาที่เป็นความรู้ สารระ ความคิด แก่ผู้อ่านอย่างเต็มที่

7. การสร้างรูปเล่ม เมื่อสามารถเลือกกระดาษสำหรับพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก ได้แล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงในอันดับต่อไป คือ รูปเล่มของหนังสือซึ่งเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของหนังสือ รูปเล่มของหนังสือมี 2 แบบ คือ

7.1 รูปเล่มแนวตั้ง (Upright) หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง เมื่อจับหีบหนังสือจะพบว่าสันของหนังสือมีความยาวน้อยกว่าส่วนกว้าง รูปเล่มแนวตั้ง เป็นที่นิยมในการพิมพ์โดยทั่วไป

7.2 รูปเล่มในแนวนอน (Oblong) หมายถึง รูปเล่มที่มีส่วนสูงน้อยกว่าส่วนกว้าง เมื่อจับหีบหนังสือจะพบว่าสันของหนังสือจะมีความยาวน้อยกว่าส่วนกว้าง รูปเล่มแนวนอนนิยมใช้สำหรับอัลบั้ม

สุวิทย์ มูลคำ (2549, น.495) ได้เสนอหลักการที่ควรพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. รูปแบบหรือโครงสร้างของหนังสือส่งเสริมการอ่าน จะต้องสื่อเนื้อหาสาระและความคิดไปยังผู้อ่านได้อย่างตรงประเด็นและชัดเจน
2. เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือส่งเสริมการอ่าน ต้องมีการเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ
3. ต้องมีการพิจารณาว่าการเชื่อมโยงความคิดหนึ่งเข้ากับอีกความคิดหนึ่ง หรือจากความคิดย่อยขยายไปสู่ความคิดหลักของเรื่อง ในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านบรรลุจุดหมายของผู้เรียนได้
4. ความคิดหรือข้อความที่สำคัญ ควรมีการนำเสนอไว้เป็นประโยคแรกหรือประโยคสุดท้ายของย่อหน้า หรือนำเสนอเนื้อหาส่วนที่สำคัญนั้นในปริมาณมากกว่าส่วนอื่นๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายหรือจับประเด็นความสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง
5. ก่อนที่ผู้เขียนจะลงมือเขียน ควรกำหนดล่วงหน้าว่าผู้อ่านจัดอยู่ในกลุ่มใด มีความรู้และสติปัญญาอยู่ในระดับใด แล้วจึงกำหนดจุดประสงค์ของหนังสือ เนื้อหาสาระ รูปแบบการเขียนตลอดจนเทคนิควิธีการเขียนของหนังสือ

จากการศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมประสบการณ์ประเภทหนังสือส่งเสริมการอ่าน ได้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์
2. กำหนดระดับผู้อ่าน กลุ่มเป้าหมาย
3. กำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่อง
4. กำหนดชื่อเรื่อง

5. กำหนดโครงสร้างเนื้อหา/ โครงเรื่อง
6. กำหนดแนวการเขียน
7. การสร้างรูปเล่ม

5.1.5 ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2542, น.48-53) ได้แนะนำขั้นตอนในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1

1. ตั้งเป้าหมายในการเขียนให้ชัดเจนว่าจะเขียนในรูปแบบใด นิทาน นิยาย สารคดีเรื่องสั้น หรือวรรณกรรมเยาวชน ฯลฯ โดยจะเน้นความบันเทิงหรือสาระความรู้ พร้อมคติสอนใจอะไรแก่นักเรียน
2. แนวคิดของเรื่อง ต้องกำหนดชัดเจนและควรมีเพียงแนวคิดเดียว ไม่ควรมีหลายแนวคิดเพราะจะทำให้เรื่องที่เขียนขาดเอกภาพ
3. เขียนโครงเรื่องไว้คร่าว ๆ ว่าจะเปิดเรื่องอย่างไร ตอนกลางของเรื่องจะเขียนอย่างไร ตอนปิดเรื่องจะปิดอย่างไร ต้องกำหนดจุดสุดยอดของเรื่องการคลี่คลายปัญหาเพื่อนำไปสู่การจบเรื่องให้ดี
4. เขียนโครงเรื่องย่อ ๆ ลงกระดาษ ทบทวนดูว่าลงตัวหรือไม่
5. กำหนดวิธีการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่องและการจบเรื่องอย่างละเอียด ทบทวนดูจนกว่าจะพอใจ
6. สร้างตัวละครให้ชัดเจนว่ามีบุคลิกภาพอย่างไรอายุเท่าไร รูปร่าง นิสัย ใจคอ เป็นอย่างไร เป็นต้น
7. กำหนดฉากในเรื่องให้ชัดเจนว่าจะใช้สถานที่ใด เรื่องราวเกิดขึ้นสมัยใด
8. ทบทวนโครงเรื่องให้ถูกใจแล้วลองนำไปเล่าให้เด็กฟัง เพื่อทดสอบดูว่าเด็กสนุกกับการฟังหรือไม่
9. ทบทวนดูว่าแนวคิดของเรื่อง ทรศนะ หรือคุณธรรม กำหนดไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่แทรกไว้อย่างแนบเนียนหรือไม่ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์
10. สำรวจโครงเรื่องว่าดีหรือไม่ ตัวละครเอก ดำเนินเรื่องราวรื่นหรือไม่ เนื้อเรื่อง มีเอกภาพ มีเหตุผลมีผลหรือไม่

11. กำหนดความยาวของเรื่องว่าจะใช้จำนวนกี่หน้า

ขั้นที่ 2

1. ลงมือเขียนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยละเอียด แล้วตั้งชื่อเรื่อง

2. ทบทวนดูว่าชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ การดำเนินเรื่องสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ แนวคิดของเรื่องชัดเจนหรือไม่ จูงใจคนอ่านได้หรือไม่ ปัญหาของตัวละครได้รับการแก้ไขอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ สนุกเร้าใจหรือไม่ สำนวนภาษาที่ตัวละครใช้เหมาะกับวัยและสถานของตัวละครหรือไม่ บทสนทนา เหตุการณ์มากเกินความจำเป็นหรือไม่ เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องหรือเปล่า ต้องทบทวนให้ดี และปรับปรุงแก้ไข

3. เมื่อเขียนเสร็จให้เก็บไว้ระยะหนึ่งแล้วนำมาอ่านดูใหม่เพื่อหาข้อบกพร่องแก้ไขจนพอใจแล้วนำไปให้เด็ก ๆ อ่านดูว่าเด็กเข้าใจหรือไม่ ชอบหรือไม่ เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อหรือไม่ ปรับปรุงจนพอใจอีกครั้ง

ขั้นที่ 3

1. ทบทวนเรื่องที่เขียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อดูสำนวนภาษาและความเป็นเอกภาพของเรื่อง

2. ลงมือเขียนหรือพิมพ์ต้นฉบับ

3. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือการ์ตูน ต้องจัดทำเป็นบทสคริปต์ละคร มีคำพูดโต้ตอบและคำบรรยายเรื่องจัดภาพคร่าว ๆ ให้เหมาะสมกับคำบรรยายและบทสนทนา

4. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือภาพของเด็กก่อนวัยเรียนหรือหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งมีภาพประกอบทุกหน้าควรจัดทำต้นฉบับจำลองกำหนดเนื้อเรื่อง เลขหน้า และภาพอย่างหยาบ ๆ ลงในกระดาษให้ได้สัดส่วน หรือหากวาดภาพไม่ได้ให้เขียนเนื้อเรื่องแล้วเว้นที่สำหรับวาดภาพไว้สำหรับผู้วาดภาพประกอบ

5. อ่านทบทวนต้นฉบับเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อดูความถูกต้องเรียบร้อย โดยเฉพาะตัวสะกด

6. จัดส่งต้นฉบับให้แก่บรรณาธิการเพื่อจัดทำภาพประกอบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น ผู้เขียนควรจัดลำดับขั้นตอนในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างละเอียด เริ่มตั้งแต่การวางโครงเรื่อง การเขียนเรื่องภาพประกอบตลอดจนถึงการจัดทำรูปเล่มให้เหมาะสมกับผู้อ่าน

5.1.6 การประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน

สมหมาย เชื้อพงศ์ (2548: น.34-35) ได้สรุปเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารบันเทิงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของหนังสือ ประกอบด้วยลักษณะรูปเล่มและลักษณะภาพประกอบ

1.1 ลักษณะรูปเล่ม ได้แก่ การทำรูปเล่ม สีและการออกแบบปก คุณภาพกระดาษ ขนาด และสีของตัวอักษรจำนวนหน้า และศิลปะการจัดหน้า

1.2 ลักษณะภาพประกอบ ได้แก่ ลักษณะความชัดเจนของภาพเป็นสีหรือขาวดำ ลักษณะความสมจริงเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่าย ขนาดและสีสันทของภาพ จำนวนภาพความเหมาะสมในการเรียนการสอน และคำอธิบายประกอบภาพ

2. ด้านคุณภาพของหนังสือ ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาการใช้ภาษาและแนวคิด

2.1 เนื้อหาวิชา ได้แก่ เนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเสนอเรื่องลำดับความยากง่าย เอกภาพความกลมกลืน การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับระดับและวัยของผู้อ่าน การคลี่คลายปมปัญหาต่าง ๆ เป็นการเสนอแนะแก่ผู้อ่าน

2.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องตามแบบแผนทางหลักภาษาความชัดเจนของถ้อยคำ ใช้คำศัพท์เหมาะสม การเว้นวรรคตอนถูกต้อง เหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง

2.3 แนวคิด ได้แก่ แก่นแท้ของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไร มีลักษณะตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อน มุ่งมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียวและต้องมีจุดประสงค์เป็นไปในแนวสร้างสรรค์

สมพร จารุณัฐ (2540: น.22) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าและการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับเด็กว่าจะต้องพิจารณารายละเอียดของโครงเรื่อง และสาระแนวคิดของเรื่องไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง ควรเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่เกิดจากเค้าการณ์ที่มีจินตนาการ ประสบการณ์ชีวิตที่ได้ผ่านพบ สิ่งประทับใจที่เกิดขึ้นในชีวิต เรื่องราวที่มีเค้าเดิมมาปรุงแต่งอุปติการณัธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเหตุจูงใจหรือบันดลใจต่าง ๆ เป็นเนื้อหาให้ดำเนินเรื่องซึ่งมีตัวละครแสดงบทบาทอยู่ในเหตุการณ์ด้วยสภาพชีวิตที่มีข้อขัด เนื้อหาสาระ ปมปัญหา มโนทัศน์ เข้มข้นหรือคลี่คลายไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง เพื่อสร้างให้สนุกและจบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. สาระแนวคิด คือ แก่นแท้ของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไรและให้แนวคิดอะไร แก่นของเรื่องประกอบด้วยแก่นแห่งทรศนะ อารมณ์พฤติกรรม และสภาพเหตุการณ์ ซึ่งมีแนวโน้มไปตามลักษณะปรัชญาชีวิตของผู้เขียน เป็นคตินิยม เช่น จิตนิยม สัจนิยม และวัตถุนิยม เป็นต้น สาระแนวคิดในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะ ตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียวและจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปหลักในการประเมินค่าของหนังสือส่งเสริมการอ่านได้ดังนี้ หนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีรูปเล่ม สีและการออกแบบปกที่สวยงาม ใช้กระดาษที่มีคุณภาพ และสีของตัวอักษรจะต้องมีความชัดเจน จำนวนหน้าและความยาวของเรื่องต้อง

เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ลักษณะความชัดเจนของภาพเป็นสีหรือขาวดำ ลักษณะความสมจริงเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่าย เนื้อเรื่องต้องสอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเสนอเรื่องลำดับความยากง่าย มีความเป็นเอกภาพ กลมกลืน เน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์ความเป็นจริง และจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

คำว่า “แหล่งเรียนรู้” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ได้แก่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กำหนดบทบาทของรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้โดยส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ โดยแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

นฤมล ตันธสุเรศชัย (2533, น.6) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้หรือแหล่งวิทยาการ หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือตัวมนุษย์เองเป็นบ่อเกิดหรือศูนย์รวม และเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

สุมาลี สังข์ศรี (2557, น.1-21) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งวิทยาการว่า หมายถึง สถานที่ บุคคล กิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งให้ความรู้ ให้ประสบการณ์แก่ประชาชนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร แหล่งความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่ ประเพณีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม โดยแหล่งเรียนรู้นั้น ผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาเพื่อเสริมสร้างให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

5.2.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงมีนักการศึกษากล่าวถึงไว้ ดังนี้
กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนไว้ ดังนี้

1) เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน

3) เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดความสุขสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียน ไม่เกิดเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถร่วมกิจกรรม และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่า และตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

อาคม จันตะนี (2557, น.8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนไว้ว่าเป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล เป็นการเรียนรู้คู่ขนานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นเป็นระบบความรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านมิติสัมพันธ์ การสั่งสม และถ่ายทอดผ่านรุ่นสู่รุ่น ส่วนใหญ่เป็นชิ้นงาน เครื่องดนตรี เครื่องใช้ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย การละเล่นของเล่น และความรู้ที่อยู่ในตัวของบุคคลที่เป็นข้อควรปฏิบัติ บทสวด ภาษาเขียน นิทาน คำกลอน บทเพลง ตำรายาของปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ และเทคโนโลยีพื้นบ้าน สอดคล้องกับสังคมการดำรงชีวิตของผู้เรียน ถือว่าเป็นการเรียนรู้แบบคู่ขนานระหว่างความรู้ท้องถิ่น คู่สากล

จากการศึกษาความสำคัญของแหล่งเรียนรู้สามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้หลากหลายที่สามารถนำมาถ่ายทอดให้แก่เยาวชน เพื่อให้เกิดการสืบทอดและอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวไว้สืบไป

5.2.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.3-4) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ดินทราย ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด สถาบันการศึกษา ตลาด บ้านเรือน สวนสาธารณะ ฯลฯ

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสาน วัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ

แบบที่ 2 จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสโตนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ฯลฯ ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ใน ชุมชน ใกล้เคียงโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สวนสัตว์ สถานีอนามัย ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ

สมาธิ สังข์ศรี (2557, น. 1-27 ถึง 1-28) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้หรือ แหล่งวิทยาการชุมชนไว้ 7 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้จะช่วยให้ประชาชนได้รู้จักทรัพยากรธรรมชาติ ได้มีความรู้ ถึงการเกิดการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เช่น ชีวิตของพืชแต่ละชนิด วงจรชีวิตของสัตว์ หรือ ความเปลี่ยนแปลงของผิวโลกทำให้เกิดหินหรือแร่ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ ในแต่ละชุมชน อาจมี โบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้แก่ วัด มัสยิด โบสถ์ เจดีย์ พระราชวังเก่า พระพุทธรูปเก่าถ้ำ ขามสังคโลก วัตถุต่าง ๆ ในสมัยโบราณที่ขุดค้นได้ เป็นต้น โบราณสถานและโบราณวัตถุเหล่านี้ สามารถเป็นแหล่งให้ประชาชนในชุมชนศึกษาหาความรู้ได้

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ได้แก่ ศาสนสถาน ประเพณีทางศาสนา วัฒนธรรม การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา ประเพณี เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้จะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมในประเพณี ต่าง ๆ ศาสนา การประกอบกิจกรรมทางศาสนา การอบรมบ่มนิสัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีภูมิปัญญา ในหลายด้าน เช่น ด้านการเกษตร ด้านช่างฝีมือ ด้านดนตรีไทย ด้านอาหารขนม ด้านแพทย์แผนโบราณ ด้านสมุนไพร ด้านศิลป เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้มีประโยชน์อย่างมากเช่นกัน จะช่วยให้คนในชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนรุ่นหลังได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

5. แหล่งเรียนรู้ประเภทหน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐและของเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ หน่วยงานสาขาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่อาจมีที่ทำงานหรือมีเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานในระดับชุมชน เช่น เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน ปศุสัตว์ สาธารณสุข สามารถเป็นแหล่งความรู้ในด้านต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานเชี่ยวชาญให้แก่ประชาชนในชุมชนได้

6. แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อประเภทต่าง ๆ ที่ประชาชนในชุมชนได้อ่าน ได้รับชม รับฟัง เช่น หนังสือต่าง ๆ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อพื้บ้าน สื่อสังคม (Social Media) เป็นต้น ช่วยทำให้ประชาชนได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

7. แหล่งเรียนรู้ที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้นเพื่อการศึกษาเพื่อการเรียนรู้โดยตรง แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ในปัจจุบันนับวันจะมีมากยิ่งขึ้น ด้วยรัฐบาลมุ่งหวังให้แต่ละชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสามารถรับความรู้ รับการศึกษได้ตลอดเวลา แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ โรงเรียนหรือสถานศึกษาประเภทต่าง ๆ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน) ศูนย์กีฬาและนันทนาการ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์หรือกลุ่มฝึกอาชีพ ฯลฯ แหล่งเรียนรู้เหล่านี้มุ่งให้บริการความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรง จึงค่อนข้าง จะมีการเตรียมการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้

จากการศึกษาประเภทของแหล่งเรียนรู้สามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่คือ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ 2) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดราชบุรี

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรีจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดราชบุรีในด้านต่าง ๆ จากเอกสาร ซึ่งพอจะสรุปข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี ดังนี้

5.3.1 ขนาด ที่ตั้ง อาณาเขตและลักษณะภูมิประเทศ

สำนักงานจังหวัดราชบุรี (ม.ป.ป.) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี พอสรุปได้ว่า จังหวัดตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางด้านทิศตะวันตก ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ 3,247 ล้านไร่ หรือ 5,196 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 11.27 ของเนื้อที่ภาคตะวันตก 8 จังหวัด มีพื้นที่ชายแดนติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีเทือกเขา ตะนาวศรีเป็นแนวพรมแดนสันปันน้ำ ระยะความยาว 73 กิโลเมตร มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง โปธาราม และอำเภอเมืองราชบุรี เป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร และ สมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

สภาพภูมิประเทศแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

(1) พื้นที่ภูเขาสูง ได้แก่ บริเวณเขตแดนด้านทิศตะวันตกติดกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพเป็นเทือกเขาสูง อุดมด้วยป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 200 เมตร ถึง 1,100 เมตร สภาพเนื้อดินค่อนข้างเป็นดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีปฏิกริยาเป็นกรด ดินอุ้มน้ำได้น้อย อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ

(2) พื้นที่ราบสูง ได้แก่ บริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านทิศตะวันออก จนถึงตอนกลางของพื้นที่จังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบสูงและเป็นลอนลาด มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินค่อนข้างสูง สภาพเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ และไม้ผล อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ เมืองราชบุรี โพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

(3) พื้นที่ราบลุ่ม ได้แก่ บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง และด้านทิศตะวันออกของจังหวัด มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างดี มีระบบชลประทานแม่กลองที่เป็นระบบชลประทานขนาดใหญ่ สภาพดินเป็นดินร่วนและดินร่วนปนเหนียว เหมาะแก่การปลูกข้าวและพืชผัก อยู่ในเขตอำเภอจอมบึง บางแพ โพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

(4) พื้นที่ราบลุ่มต่ำ ได้แก่ บริเวณทิศตะวันออกของจังหวัด บริเวณตอนปลายของแม่น้ำแม่กลองที่เชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองและคูน้ำที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำแม่กลองอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1 - 2 เมตร สภาพดินค่อนข้างเป็นเนื้อดินเหนียวระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ใช้ทำนา และยกร่องเพื่อปลูกพืชสวนและพืชผัก อยู่ในเขตอำเภอวัดเพลง และอำเภอดำเนินสะดวก

จังหวัดราชบุรีมีประชากรสูงลำดับที่ 27 ของประชากรทั้งประเทศ คิดเป็นร้อยละ 1.31 มีจำนวน 868,281 คน 333,214 หลัง พบว่าเป็นเพศชาย 421,921 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60 และเพศหญิง 446,360 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 ประกอบด้วย วัยเด็ก 167,581 คน (ร้อยละ 19.30) วัยเยาวชน 77,975 คน (ร้อยละ 8.98) วัยแรงงาน 420,953 คน (ร้อยละ 48.48) และวัยผู้สูงอายุ 172,839 คน (ร้อยละ 19.90) ทั้งนี้ จำนวนประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี (ร้อยละ 14.84) ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอวัดเพลง (ร้อยละ 1.23)

จากการศึกษาขนาด ที่ตั้ง อาณาเขตและลักษณะภูมิประเทศสามารถสรุปได้ว่า จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางด้านทิศตะวันตก มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านจังหวัดราชบุรี และมีอาณาเขตติดกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร และ สมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

สภาพภูมิประเทศแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1) พื้นที่ภูเขาสูง 2) พื้นที่ราบสูง 3) พื้นที่ราบลุ่ม 4) พื้นที่ราบลุ่มต่ำ

5.3.2 สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพของชาวราชบุรี

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจส่วนรวมในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม) โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 29.50 ของผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัด เป็นที่ 2 ของกลุ่มจังหวัด และมีมูลค่า GPP คิดเป็นลำดับที่ 14 ของประเทศ

จังหวัดราชบุรีมีอัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 - 2553 เฉลี่ยร้อยละ 1.57 ต่อปี เศรษฐกิจจังหวัดราชบุรีพึ่งพิงสาขาการผลิตที่สำคัญคือ สาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนการผลิต ร้อยละ 24.84 และสาขาการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.69 ในขณะที่สาขาการผลิตรองลงมา ได้แก่ สาขาพลังงาน และที่อยู่อาศัย ร้อยละ 25.14 และ 1.60 ตามลำดับ

ภาคการเกษตร จังหวัดราชบุรีมีการขยายตัวการผลิตด้านเกษตร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 - 2553 เฉลี่ยร้อยละ 10.79 ต่อปี โดยเฉพาะในปี 2553 จังหวัดราชบุรีมีมูลค่าการผลิตในภาคเกษตร จำนวน 24,182 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีศักยภาพที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ เช่น มีพื้นที่การเพาะปลูกพืชผักผลไม้กระจายในทุกอำเภอ จำนวน 1,027,340 ไร่ สามารถผลิตพืชผัก ผลไม้ ประมาณ 2,218,641 ตันต่อปี เนื่องจากมีระบบการชลประทานที่ดีมีตลาดกลางสินค้าเกษตร ถึง 2 แห่งในการระบายสินค้าไปทั้งภาคกลาง ภาคใต้และภาคอื่น ๆ ในด้านการปศุสัตว์ มีการผลิตสุกรได้มากที่สุดของประเทศ ประมาณ 1.49 ล้านตัว มูลค่า 17,575.89 ล้านบาท ในส่วนการประมง จังหวัดราชบุรีมีศักยภาพในการผลิตกุ้งก้ามกราม จำนวน 6,157.77 ตัน และกุ้งขาว จำนวน 2,002.09 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนการผลิตสาขาเกษตร จังหวัดราชบุรี มีสัดส่วนการผลิตคิดเป็นร้อยละ 27 เป็นลำดับที่ 2 รองจากจังหวัดสุพรรณบุรี

สาขาอุตสาหกรรม เป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด มีมูลค่าการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2554 จังหวัดราชบุรีมีโรงงานทั้งสิ้น 1,485 โรงงาน เงินลงทุน 86,375 ล้านบาท มีมูลค่าการผลิต จำนวน 28,802 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.07 ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด พื้นที่การผลิตส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมืองราชบุรีและอำเภอโพธารามมีการผลิตประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร (177 โรงงาน) อุตสาหกรรมโลหะ (157 โรงงาน) อุตสาหกรรมขนส่ง (144 โรงงาน) อุตสาหกรรมเกษตร (101 โรงงาน) อุตสาหกรรมไม้

และผลิตภัณฑ์จากไม้ (100 โรงงาน) และอุตสาหกรรมสิ่งทอ (62 โรงงาน) จังหวัดราชบุรีมีโรงงานที่ได้รับมาตรฐานสากล จำนวน 166 แห่ง

อุตสาหกรรมหลักของจังหวัดส่วนใหญ่จะอยู่ในด้านอุตสาหกรรมเกษตร และการแปรรูปอาหาร โรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น โรงงานสับปะรดกระป๋อง โรงงานมันเส้น รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมโลหะ

สำหรับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่จะอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง และโพธาราม ได้แก่ โรงงานผลิตกระดาษ โรงผลิตภัณฑ์เซรามิค เป็นต้น

สาขาการค้า จังหวัดราชบุรีมีมูลค่าการค้าส่ง ค้าปลีก จำนวน 11,359 ล้านบาท เป็นภาคการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดราชบุรีรองลงมาจากสาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตร

สาขาการท่องเที่ยว ปี 2552 มีนักท่องเที่ยว จำนวน 926,552 คน และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2553 มีจำนวน 1,007,904 คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย มีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2553 จำนวน 910.67 ล้านบาท

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพของชาวราชบุรีสามารถสรุปได้ว่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจส่วนรวมในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีอัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ 1.57 ต่อปี เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีศักยภาพที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญทำให้ภาคการเกษตรมีการขยายตัวการผลิตด้านเกษตร เฉลี่ยร้อยละ 10.79 ต่อปี ด้านอุตสาหกรรมหลักของจังหวัดส่วนใหญ่จะอยู่ในด้านอุตสาหกรรมเกษตร และการแปรรูปอาหาร ด้านการค้าเป็นภาคการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดราชบุรีรองลงมา และด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

5.3.3 แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรี มีชื่ออันเป็นมงคลยิ่ง หมายถึง “เมืองพระราชา” ราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย หากจำแนกแหล่งเรียนรู้ของจังหวัดราชบุรีตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547, น.3-4) ที่จำแนกแหล่งเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภทจะพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่สถานที่ทางธรรมชาติที่เป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ยึดจำนวนมาก เช่น ถ้ำจอมพล ถ้ำเขาบิน น้ำตกเก้าโจน ศูนย์ศึกษา พรรณไม้ป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ภาคกลาง และแก่งส้มแมว ถ้ำค้างคาว ธารน้ำร้อนบ่อคลึง เขาคระโจม อุทยานหินเขางู ไปงยุบหุบตายน สวนพฤกษศาสตร์บ้านจอมบึง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าราชบุรี เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแล้ว ราชบุรียังมีสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดจากการสร้างขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ เช่น วัดมหาธาตุวรวิหาร ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง หนังกใหญ่วัดขนอน ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เมืองโบราณคูบัว จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม ห้องสมุดประชาชนจังหวัดราชบุรี พิพิธภัณฑสถานบ้านลาวเวียง บ้านหอมเทียน ตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก ตลาดไธ้บ่อย ณ สัทธา อุทยานไทย กาดวิถีชุมชนคูบัว วัดหนองหอย ตลาดอมยิ้ม เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ในจังหวัดราชบุรีมีบุคคลที่น่าสนใจและมีความสำคัญหลายท่านหลากหลายอาชีพ อาทิ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง นักแสดง นักกีฬา นักการเมือง เช่น กฤษดา วงษ์แก้ว(นักฟุตบอลทีมชาติไทย) นางสุคนธ์ พรพิรุณ(ศิลปินแห่งชาติ) นายธนกร สดใส นายละออ ทองมีสิทธิ์(ศิลปินพื้นบ้านดีเด่นสาขาหนังกใหญ่) นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ(ครูศิลป์ของแผ่นดิน) นางสินีนานฎ ดาบแก้ว นางสาวรินลณี ศรีเพ็ญ(นักแสดง) และนายบุญลือ ประเสริฐโสภา เป็นต้น

จากแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรีประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญจำนวนมาก มีความหลากหลายและเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้คัดเลือกแหล่งเรียนรู้ในประเภทต่าง ๆ แล้วนำเนื้อหาของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้ 1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำจอมพล ถ้ำเขาบิน น้ำตกแก้งโจน และศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ภาคกลาง และแก่งส้มแมว 2. แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดมหาธาตุวรวิหาร ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง หนังกใหญ่วัดขนอน ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เมืองโบราณคูบัว และจิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม และ 3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี ได้แก่ นายธนกร สดใส นายละออ ทองมีสิทธิ์ นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ และนางสินีนานฎ ดาบแก้ว

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านดังนี้

อภิเชษฐ์ เทศเล็ก (2558) ได้พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง ชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุด ท่องเที่ยวเมืองสามพราน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน และ (3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการ

อ่านชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน(dependent) ผลการศึกษาปรากฏว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.63/82.67 และ (2) ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จตุชาติพร พรหมณะ (2562) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง“เล่าเรื่องเมืองลิกอร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโคกพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองลิกอร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโคกพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านจำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองลิกอร์” 2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ และ3)แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาปรากฏว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อเรื่องเกี่ยวกับตำนาน ความเป็นมาของศาสนสถานที่สำคัญในเขตอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7 เรื่อง คือ 1) วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร 2) เจดีย์ยักษ์ 3) หอพระพุทธสิหิงค์ 4) วัดท้าวโคตร 5) วัดวังตะวันตก 6) วัดวังตะวันออก 7) หอพระวิหารสูงพร้อมคำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง และ (2) คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการนำเสนอ ด้านการใช้ภาษา ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ ด้านการจัดรูปเล่ม และด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด

กฤษณา เก็นโนนกอก (2562) ได้พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช และ(2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองคอนบ้านเราที่สร้างขึ้น (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเมืองคอนบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 6 บท ได้แก่ (1.1) อดีตและปัจจุบันของเมืองคอน (1.2) สถานที่สำคัญของเมืองคอน (1.3) สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (1.4) ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช (1.5) บุคคลสำคัญของเมืองคอน และ (1.6) ของดีเมืองคอนแต่ละบทมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริม การอ่านที่สร้างขึ้นพบว่าผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนมีความคิดเห็นหนังสือดังกล่าวในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก

ชวัลลักษณ์ บริบาล (2563) ได้สร้างการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ใน (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และ (3) แบบประเมินความคิดเห็นต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เริ่มต้นชีวิตดี ๆ ที่สงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้นจำนวน 10 ตอน ประกอบด้วย เนื้อหาที่สมจริงตามวิถีการดำเนินชีวิตปัจจุบันให้ความรู้ประวัติของเมืองสงขลาและภาษาถิ่นใต้สงขลา มีรูปภาพประกอบและกิจกรรมคำถามชวนคิด รวมทั้งเกร็ดความรู้ในรูปแบบการสแกนคิวอาร์โค้ด และอภิธานศัพท์ภาษาถิ่นใต้สงขลา ทั้ง 10 ตอน และ (2) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.90 และนักเรียนมีความคิดเห็นหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.79

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ถ้านักเรียนมีทักษะในการอ่านที่ดี จะส่งผลให้ทักษะอื่น ๆ พัฒนาขึ้นด้วย เพราะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการสื่อสาร ดังนั้นการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านจึงเป็นการฝึกทักษะการอ่านให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมี

นิสัยรักการอ่าน ผู้ศึกษาจึงได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อฝึกทักษะและปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

6. แนวทางการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

6.1 กำหนดลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสือที่สร้างขึ้นคือ หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะดังนี้

6.1.1 กลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

6.1.2 แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่องที่น่ามาเป็นแนวทางในการเขียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี มีลักษณะเป็นหนังสือเสริมทักษะการอ่านเพื่อให้ความรู้ในด้านแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี เป็นการสร้างความรู้สึกรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในลำดับต่อไป

6.1.3 กำหนดชื่อเรื่องให้เหมาะสมกับหัวข้อเรื่องโดยให้ชื่อว่า แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

6.1.4 โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อเรื่องและกิจกรรมท้ายบทซึ่งเป็นคำถามเพื่อประเมินการอ่านและส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด

6.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างโครงร่างเนื้อหาและปรับปรุงโครงร่างเนื้อหาตามความชอบของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นการสร้างหนังสือและปรับปรุงคุณภาพของหนังสือตามความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตรวจสอบคุณภาพในด้านรูปลักษณ์โดยนำมาให้นักเรียนอ่านเก็บข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.2.1 การสร้างหนังสือ

1) ศึกษาหลักสูตร ในการศึกษาหลักสูตรได้พิจารณาสาระและมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2) ศึกษาข้อเท็จจริงด้านเนื้อหา เรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี จากเอกสาร เรียบเรียง จัดลำดับ โครงร่างของเนื้อหา โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

3) ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำรา แนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

4) กำหนดโครงสร้างของหนังสือ โครงสร้างของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี โดยนำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและข้อมูลของแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรี มาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของหนังสือ คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรีในประเภทต่าง ๆ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
4. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน มีความเพลิดเพลินจากการอ่าน

และพัฒนาทักษะการอ่าน

จากวัตถุประสงค์ของหนังสือหนังสือ นำมาเป็นแนวทางในการเขียนโครงร่างเนื้อหาสาระ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ พร้อมกับตั้งชื่อแต่ละตอนให้มีความน่าสนใจ โดยหัวข้อของแต่ละตอนมาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีปัญญาท้องถิ่นจำนวน 3 ท่าน และนำเนื้อหามาจัดลำดับก่อนหลัง ดังนี้

บทที่ 1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

- 1.1 ถ้ำจอมพล
- 1.2 ถ้ำเขาบิน
- 1.3 น้ำตกเก้าโจน

1.4 ศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ภาคกลาง และ
แก่งส้ม

บทที่ 2 แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

- 2.1 วัดมหาธาตุวรวิหาร
- 2.2 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
- 2.3 พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง
- 2.4 หนังกิ่งใหญ่วัดขนอน
- 2.5 ตลาดน้ำดำเนินสะดวก
- 2.6 เมืองโบราณคูบัว
- 2.7 จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

บทที่ 3 บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี

- 3.1 นายธนกร สดใส
- 3.2 นายล่อ ทองมีสิทธิ์
- 3.3 นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ
- 3.4 นางสินีนานฎ ดาบแก้ว

5. การจัดทำภาพประกอบ ดำเนินการถ่ายภาพจากสถานที่จริง ส่วนบางภาพ
นำมาจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

6. สร้างกิจกรรมท้ายบท เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และ
เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน

7. สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยครอบคลุมทั้ง 5
ด้าน คือ การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมท้ายบทเรียน ด้านภาพประกอบ
และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

6.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้นมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. สร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินคุณภาพ
2. ให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาไทย จำนวน 3 คน

พิจารณาคูณภาพของหนังสือพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ
ให้ข้อเสนอแนะ

3. นำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำหนังสือที่สมบูรณ์

4. การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือกับนักเรียน โดยนำหนังสือที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญและแก้ไขปรับปรุงแล้ว มาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประเมินตามแบบสอบถามความคิดเห็น

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.3 แนวทางการใช้หนังสือ

1) ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

ในการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2) กิจกรรมการใช้หนังสือ

ในการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านผู้เรียนต้องทำกิจกรรม คือ

2.1 อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน

2.2 ทำกิจกรรมท้ายเรื่อง

2.3 การประเมินผลเบื้องต้นตรวจสอบความรู้ของนักเรียนตาม

วัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ โดยตรวจสอบจากการทำกิจกรรมที่ระบุไว้ท้ายเนื้อหา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้มีหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) เพิ่มขึ้น

7.2 ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) ทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

7.3 เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียน

7.4 เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับครูผู้สอนในชั้นอื่นต่อไป

บทที่ 2

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี ที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์มีส่วนประกอบรูปเล่มดังนี้

1. ปกนอก เป็นปกแข็ง หน้าปกมีภาพ ซึ่งตรงกับเรื่องในหนังสือข้อความบนหน้าปกมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ครอบคลุม
 2. คำนำ จะบอกความมุ่งหมายในการแต่งหนังสือ เนื้อหาสาระ วิธีการนำเสนอ โดยลงชื่อเจ้าของผลงานผู้เขียนคำนำปิดท้าย
 3. เนื้อเรื่อง เป็นส่วนที่ผู้ศึกษาเรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยแต่งเนื้อเรื่องประเภทร้อยแก้วนำเสนอพร้อมภาพประกอบ
 4. เขียนคำอ่านคำศัพท์ยาก เพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น
 5. คำถามท้ายเรื่อง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องของผู้อ่าน และส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด การทำงานให้กับผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น
- เนื้อเรื่องและลักษณะรูปเล่มของหนังสือส่งเสริมการอ่านได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

หนังสือส่งเสริมการอ่าน

เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์)
จังหวัดราชบุรี

วัดคงคาราม

วัดขนอน

วัดมหาธาตุวรวิหาร

แก่งส้มแมว

แก่งส้มแมว

เมืองโบราณคูบัว

เจ้าพ่อหลักเมืองราชบุรี

ถ้าเขาบิน

นางสาวปูลุชริสมี เทียนทอง

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี จัดทำขึ้นสำหรับใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตน และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

ผู้เขียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของนักเรียน จากแหล่งเรียนรู้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นราชบุรี แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัย และความสามารถของนักเรียน เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี โดยแบ่งเป็น 3 บท เกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันของเมืองราชบุรี แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และบุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครู โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) ที่ได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ ให้สำเร็จไปด้วยดี

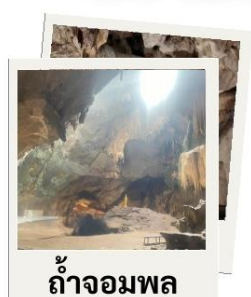
ผู้เขียนหวังว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี เล่มนี้ คงเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการเรียนรู้เรื่องราวของจังหวัดราชบุรี และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

นางสาวปญฺชรัสมิ์ เทียนทอง

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ	1
ถ้ำจอมพล	2
ถ้ำเขาบิน	9
น้ำตกเก้าชั้น	18
แก่งส้มแมว	27
กิจกรรมคำถาม ชวนคิด	31
บทที่ 2 แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	34
วัดมหาธาตุวรวิหาร	35
ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	40
พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง	47
หนังใหญ่วัดขนอน	54
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก	58
เมืองโบราณคูบัว	70
จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม	77
กิจกรรมคำถาม ชวนคิด	89
บทที่ 3 บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี	92
นายธนกร สดใส	92
นายละออ ทองมีสิทธิ์	98
นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ	103
นางสินีนาง คาบแก้ว	108
กิจกรรมคำถาม ชวนคิด	113
บรรณานุกรม	115
ประวัติผู้เขียน	117

บทที่ 1 แหล่งเรียนรู้ ตามธรรมชาติ

ถ้ำจอมพล

ถ้ำจอมพล

ถ้ำเขาบิน

น้ำตกเก้าชั้น

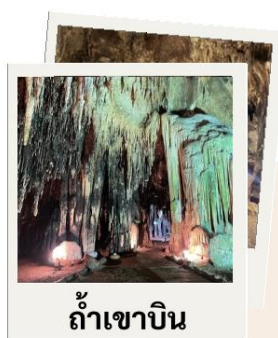
น้ำตกเก้าชั้น

แก่งส้มแมว

แก่งส้มแมว

กิจกรรมคำถาม ชวนคิด

ถ้ำเขาบิน

แหล่งเรียนรู้ ตามธรรมชาติ

ณ ชนบทแห่งหนึ่งในตัวอำเภอสวนผึ้ง ซึ่งมีระยะทางห่างออกไปจากตัวเมืองราชบุรี เกือบร้อยกิโลเมตร บริเวณแถวนี้ปราศจากความแออัดของผู้คนและยานพาหนะซึ่งนานๆ ที่จะมีผ่านมาให้เห็นบ้าง

ท่ามกลางสวนผลไม้มีบ้านหลังหนึ่งตั้งอยู่ เป็นบ้านไม้ 2 ชั้นที่ทำมาจากไม้ทั้งหลังมีอายุเก่าพอสมควรแต่ทว่าภายในบ้านดูสะอาดตา

น้อยหน้าเพิ่งย้ายมาอยู่ที่สวนผึ้งพร้อมกับพ่อแม่ เมื่อช่วงต้นเดือนเมษายน เปิดภาคเรียนนี้น้อยหน้าจะเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนแห่งใหม่

ถ้าจอมพล

เสียงไก่ขันในตอนเช้า

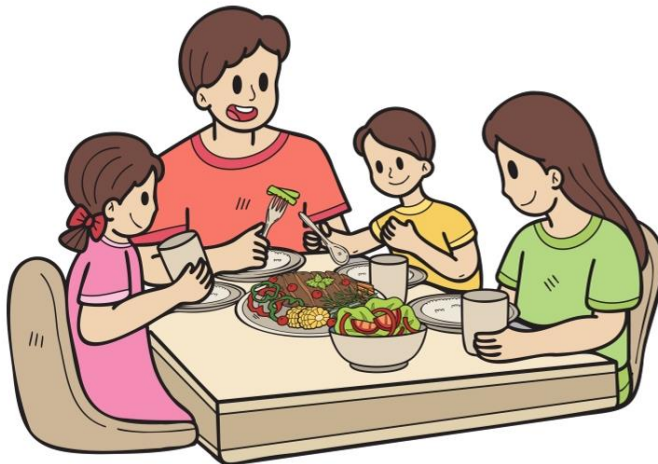

“น้อยหน้า มังคุด ตื่นได้แล้วลูก” แม่ส่งเสียงปลุกน้อยหน้า และมังคุดให้ไปเก็บไข่ไก่ที่เล้าข้างบ้านมาทำกับข้าว

“เช้านี้แม่จะทำเมนูอะไรหรือคะ” น้อยหน้าชะโงกหน้าเข้ามาในครัว มองเห็นแม่กำลังเด็ดยอดผักบุ้ง

“เดี๋ยวก็รู้จ้ะ ไปเก็บไข่ไก่มาให้แม่เร็วๆ เช้า”

“ค่ะ รีบไปตอนนี้เลยค่ะ”

“เสร็จแล้วจ้ะ ผัดผักบุ้งไฟแดงกับไข่เจียวร้อนๆ”

“น้อยหน้ารีบไปยกหม้อข้าวออกมาเลยจ้ะ” แม่ออกคำสั่งเสียงหวาน ขณะทุกคนในบ้านล้อมวงรอกินข้าวพร้อมกัน

“เข้านี้พ่อจะพาสนุกๆ ไปเที่ยวก่อนที่ลูกๆ จะเปิดภาคเรียน”

“เย้! แล้วพ่อจะพาพวกเราไปที่ไหนเหรอครับ” มั่งคุดเอ่ยถาม
พ่อ

“เราเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ที่สวนผึ้ง นั้นเราไปถ้ำที่อยู่ไม่ไกลจาก
บ้านเรากันก่อนดีไหม ทุกคนคิดเห็นอย่างไร” พ่อขอความคิดเห็น
จากสมาชิกในครอบครัวทุกคน

“ดีเลยจ้ะ เราเริ่มกันที่ถ้ำจอมพลก่อนแล้วกันนะ” แม่เสนอ
ชื่อสถานที่ขึ้นมา

“ตกลง ทุกคนเตรียมตัวไปเที่ยวกัน” พ่อบอกกับทุกคน

พวกเรามาถึงถ้ำจอมพล เวลา 10.20 น.

“สวัสดีค่ะ ดิฉันเป็นมัคคุเทศก์ประจำถ้ำนี้ค่ะ มีอะไรให้ดิฉัน
ช่วยเหลือไหมคะ” ไพรินทร์กล่าวทักทาย

“รบกวนช่วยนำพวกเราเข้าชมถ้ำได้ไหมคะ” แม่กล่าวตอบ

“ได้ค่ะ ด้วยความเต็มใจค่ะ”

“เชิญทางนี้นะคะ”

สวนรุกขชาติถ้ำจอมพล

ถ้ำนี้ เดิมมีชื่อว่า “ถ้ำมูจลินท์” อันไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพุทธประวัติ เรื่องพญานาค และสระน้ำชุมชน เข้าใจว่าเดิมนั้นมีสระน้ำ มีพญานาคใต้บาดาล จึงตั้งชื่อว่า ถ้ำมูจลินท์ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า ชื่อสระใหญ่ในป่าหิมพานต์ ขอบสระประกอบด้วยต้นจิก

ภายในถ้ำจอมพล

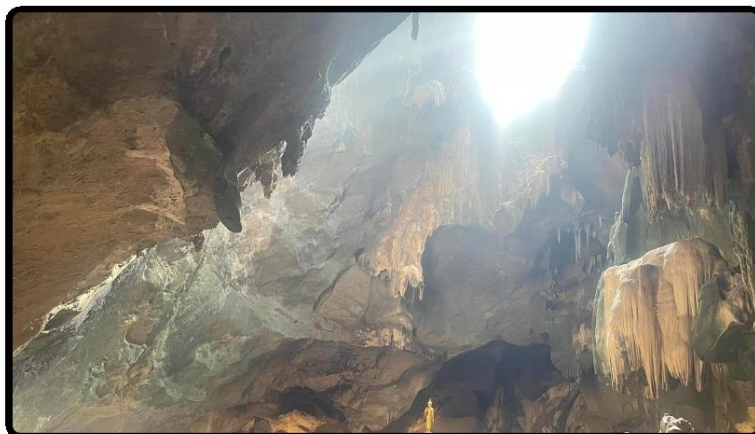

ถ้ำจอมพล ตั้งอยู่ที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง ในบริเวณสวนรุกขชาติจอมพล ติดกับสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ห่างจากตัวเมืองราชบุรีประมาณ 30 กิโลเมตร ถ้ำจอมพล เป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามในครั้งที่เสด็จประพาสถ้ำแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. 2438 ด้วยทรงจินตนาการว่าหินย้อยที่ได้ชื่อว่า “ผาวิจิตร” นั้น มีลักษณะคล้ายรั้วไหมอินทรีบนบ่าจอมพล จึงพระราชทานชื่อใหม่ว่า “ถ้ำจอมพล”

หินย้อยที่ได้ชื่อว่า “ผาวิจิตร”

ปากถ้ำจอมพล

ถ้ำจอมพล มีความกว้าง 30 เมตร ยาว 240 เมตร สูง 25 เมตร เวลาเข้าชมจะต้องขึ้นบันไดไปสู่ปากถ้ำ ตรงผนังหินหน้าปากถ้ำ มีพระปรมาภิไธยย่อ จปร. และ ภปร. ปรางค์อยู่ และจากปากถ้ำ ต้องไต่บันไดลงไปภายในถ้ำอีกทอดหนึ่ง ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก บางแห่งดูคล้ายห้องพระโรง บางตอนดูคล้ายฉากละคร บางจุดมีรูปทรงคล้ายตุ๊กตาหินและบัลลังก์

ถ้ำจอมพลมีข้อดีที่อากาศภายในถ้ำไม่อับ เพราะมีปล่องระบายอากาศขนาดใหญ่อยู่บนเพดานถ้ำ มีแสงสว่างที่สาดลอดลงมาสู่พื้นถ้ำ ทำให้เกิดภาพความงามของธรรมชาติที่แปลกตา บริเวณปากถ้ำจอมพลจะชุกชุมด้วยฝูงลิงที่เป็นมิตรกับผู้คน ที่มาเที่ยวชมถ้ำกันมิได้ขาด เพราะถ้ำจอมพลเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงคู่เมืองราชบุรี

“หินงอกหินย้อยตรงนั้นสวยจังเลยนะคะ” น้อยหน้าพูดด้วยความตื่นเต้น

“ลูกๆ เดินระวัง ระวังๆ ด้วยจ๊ะ แล้วก็ระวังอย่าใช้มือสัมผัสโดนหินงอกหินย้อยด้วยนะ”

“ทำไมหรือครับแม่” มิ่งคำถามด้วยความสงสัย

“แม่เคยได้ยินมา ถ้าไปเที่ยวถ้ำ ห้ามเอามือจับหินงอกหินย้อย เพราะมันจะหยุดการเจริญเติบโต”

มิ่งก็สงสัยจึงอธิบายเสริมว่า “เพราะว่ามือของเราอาจมีสิ่งสกปรกมีคราบมันเมื่อไปจับ มันจะเคลือบหินปูนทำให้น้ำปูนที่หยดลงมาไม่สามารถเกาะสะสมกับชั้นเดิมได้ หินงอกหินย้อยจึงหยุดเจริญเติบโตตามที่พูดกัน”

“อ้อ! ผมเข้าใจแล้วครับ”

หินงอกหินย้อยในถ้ำจอมพล

ถ้าเขابين

มหัศจรรย์ความงาม แห่งถ้าเขابين

“วันนี้ลูกๆ สนุกไหมครับ” พ่อชวนลูกคุยขณะขับรถพาเด็กๆ ไปถ้ำแห่งที่ 2 ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากถ้ำจอมพลมากนัก

“สนุกมากค่ะ/สนุกมากครับ” น้อยหน้าและมั่งคุดตอบพร้อมกัน

“ถ้ำที่เรากำลังจะเดินทางไปนั้น ลูกๆ ต้องชอบมากแน่ เพราะ ถ้ำนี้มีผู้คนกล่าวขานกันว่าสวยราวกับเมืองบาดาล” แม่เล่าให้ฟัง คร่ำวๆ

“หนูอยากเห็นแล้วค่ะ” น้อยหน้าร้องบอกด้วยน้ำเสียงตื่นเต้น

เวลาประมาณ 15.30 น. พวกเราก็เดินทางมาถึง

ถ้าเขาบินเป็นถ้าที่มีความสวยงามเหลือที่จะพรรณนา
ภายในถ้ำมีปอน้ำขนาดย่อม

ชาวบ้านในละแวกนั้นในอดีตเคยเข้าไปตักน้ำใช้ในถ้ำดูแล้ง
ได้เล่าให้ฟังว่าตนเองได้จุดไฟเพื่อเป็นแสงสว่างนำทางเข้าไปตักน้ำ
ใช้ในถ้ำดูแล้ง เมื่อเข้าไปตักน้ำยังไม่ทันจะกลับออกมา ปรากฏว่าได้
ที่จุดนั้นเกิดดับลง ทำให้กลับออกมาจากถ้ำไม่ได้ จนกระทั่ง
เวลาพลบค่ำสามมีต้องเข้าไปตามหาจึงออกมาจากถ้ำได้

สำหรับประวัติที่มาของชื่อว่า “ถ้าเขาบิน” นั้น มีผู้ให้คำสันนิษฐานไว้สองความเห็นด้วยกัน

ความเห็นแรก

กล่าวว่าที่เรียกว่า “ถ้าเขาบิน” นั้น น่าจะมาจากชื่อ โดยมีเรื่องเล่ากันว่า ในอดีตพ่อค้าชาวจีนเล่นเรือสำเภามาชนหัวเขา ทำให้เขาด้านหนึ่งบิน นานเข้า คำว่า บิน กลายเป็นคำว่า บิน

ความเห็นที่สอง

กล่าวว่า ที่เรียกว่า “ถ้าเขาบิน” น่าจะมาจากหินย้อยภายในถ้ำ ซึ่งมีสีขาวหม่นยื่นออกมาเหมือนนกเขากำลังกระพือปีกจะบิน

ความคิดเห็นหลังนี้น่าจะใกล้เคียงความจริงมากกว่า

หินย้อยที่เหมือนนกเขากำลังกระพือปีก

ถ้ำเขabin ตั้งอยู่ในเขตติดต่อระหว่างอำเภอเมืองราชบุรี กับอำเภอจอมบึง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 20 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายมือเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถ้ำเขabinตั้งอยู่ในเทือกเขabin มีความสูงประมาณ 200 เมตร ถ้ำเขabinยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์มาก ภายในถ้ำเต็มไปด้วยหินงอกหินย้อยที่มีความสวยงามมาก

ถ้ำเขabin

จากบริเวณปากถ้ำถึงบริเวณลึกสุดมีความยาวประมาณ 300 เมตร บริเวณภายในถ้ำแบ่งเป็นคูลาใหญ่ๆน้อย จำนวน 8 ห้อง มีการตั้งชื่อแต่ละห้อง (ส่วน) ไว้อย่างไพเราะ โดยจินตนาการจากลักษณะรูปร่างของหินงอกหินย้อยนั่นเอง

เมื่อทุกคนเดินมาถึงห้องแรกของถ้ำก็ตกตะลึงในความงาม

“สวยดีค่ะ มะขาม ค่ะ หนูเป็นมัคคุเทศก์ดูแลที่นี่ค่ะ”
มัคคุเทศก์ตัวน้อยแนะนำตัวเมื่อเห็นพวกเราเดินเข้ามา

มะขามเริ่มบรรยายลักษณะของถ้ำให้ฟัง

ห้องที่ 1 โถงอาคันตุกะ

ห้องที่ 1 โถงอาคันตุกะ (อา-คัน-ตุ-กะ) มีหินงอกหินย้อย
รูปทรงต่างๆ มีบริเวณกว้าง เป็นที่รวมของนักท่องเที่ยว

ห้องที่ 2 ศิวสถาน (สี-วะ-สะ-ถาน) มีหินงอกหินย้อยรูปทรงคล้ายรั้วของผ้ามาถูปลีบมะเฟือง

ห้องที่ 2 ศิวสถาน

ห้องที่ 3 ธารอนาคต (ทาน-อะ-โน-ดาด) มีธารน้ำไหลผ่านจนทำให้หินงอกหินย้อยคล้ายน้ำตกและลำธาร

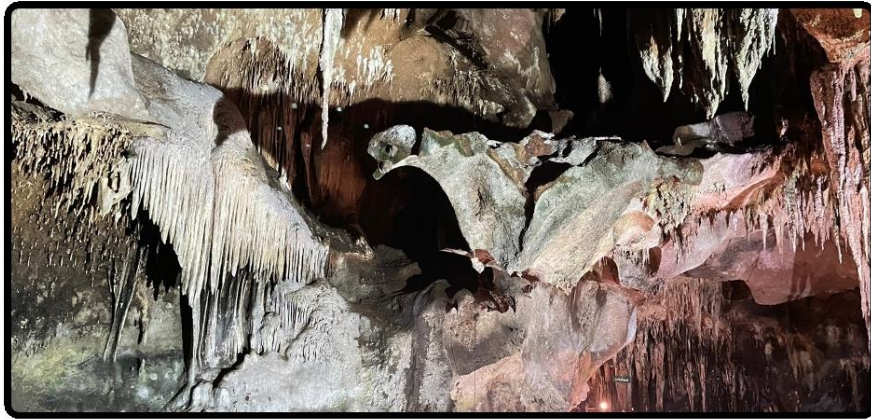

ห้องที่ 3 ธารอนาคต

ห้องที่ 4 **สกุณาติคูหา** (สะ-กุ-นะ-ชาต-คู-หา) มีหินงอกหินย้อยลักษณะคล้ายนกเขากำลังจะบิน

ห้องที่ 4 **สกุณาติคูหา**

ห้องที่ 5 **เทวสภาสโมสร** (เท-วะ-สะ-พา-สะ-โม-สอน) มีหินงอกหินย้อยคล้ายเวที มีฉากหลังท่ามกลางบรรยากาศโอ่อ่าราวกับห้องประชุมหรือสโมสร

ห้องที่ 5 **เทวสภาสโมสร**

ห้องที่ 6 กิन्नรทัศนา

ห้องที่ 6 กิन्नรทัศนา (กิน-นอน-ตัด-สะ-นา) อยู่บริเวณท้ายสุดของถ้ำ มีบ่อน้ำแร่ขนาดเล็กที่ไม่เคยเหือดแห้ง ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์

ห้องที่ 7 พฤษาหิมพานต์ (พริก-สา-หิม-มะ-พาน) มีหินงอกหินย้อยคล้ายกับต้นไม้ขนาดใหญ่จำนวนมาก

ห้องที่ 7 พฤษาหิมพานต์

ห้องที่ 8 อุทยานทวยเทพ

ห้องที่ 8 อุทยานทวยเทพ (อุ-ด-ทะ-ยาน-ทวย-เทพ) มีหินงอกหินย้อยรูปทรงคล้ายถาพีสูง และดอกไม้ไม้نانาชนิด

“ถ้าเขาบินนี้สวยมากจริงๆ สมคำรำลือที่ได้ยินมา”

“ชอบใจหนูมะขามมากนะจ๊ะ”แม่พูดกับมัคคุเทศก์ตัวน้อย

น้ำตกเก้าชั้น

เวลาใกล้จะโพล้เพล้แล้ว ดวงอาทิตย์
ที่กำลังจะลับขอบฟ้าไปช่างเป็นภาพที่สวยงาม

พ่อบอกกับทุกคนว่า
“แต่อันตรายต่อการขับรถยนต์”

“ทำไมล่ะครับ” มั่งคำถามด้วยความสงสัย

พ่อจึงอธิบายเหตุผล “เพราะว่าเป็นช่วงที่พระอาทิตย์
กำลังตก ดวงอาทิตย์จะต่ำลงมาอยู่ในตำแหน่งตรงหน้าพอดี
ถ้าเราขับรถสวนกับแสงในเวลานี้จะทำให้แสงแยงตาเราได้
แบบตรงๆ ส่งผลทำให้มองไม่เห็นทางข้างหน้าได้ และในทางกลับกัน
ถ้าเราขับไปทางเดียวกับแสง อาจทำให้คนที่ขับรถสวนกับเรา
ไม่เห็นรถของเราเช่นกัน ดังนั้นการขับรถช่วงเวลานี้ ควรจะต้องใช้
ความระมัดระวังเป็นพิเศษ”

“คืนนี้เรานอนค้างกันที่นี่สักคืน พรุ่งนี้เช้าค่อยออกเดินทาง
กันใหม่ ดีไหมเด็กๆ” พ่อเสนอความคิดเห็น

ณ บ้านของป้าอรพินท์ พี่สาวของแม่

“สวัสดีค่ะ/สวัสดีครับคุณป้า”

“ทำไมมาถึงกันมีदन้ก่ละ เห็นบอกว่าเดินทางออกจากสวนผึ้งตั้งแต่เช้า” ป้าอรพินท์ถามทุกคนด้วยความเป็นห่วง

“พวกเราแวะไปเที่ยวถ้ำจอมพล และถ้ำเขาบินกันมานะจ้ะ”
แม่ตอบให้ป้าอรพินท์คลายความเป็นห่วง

ถ้ำจอมพล

“เด็กๆหิวไหม กินอะไรกันมาหรือยังล่ะ”

“หิวมากครับ แต่ก็ยอมอดข้าวเพื่อมากินฝีมือป้าครับ”
มั่งคุดหนุ่มน้อยทำเสียงออกอ่อนป่าอรพินท์

“จั้นป้าจะทำให้สุดฝีมือเลย” พุดจบป้าก็รีบเข้าครัว

น้อยหน้าและมั่งคุดก็รีบไปช่วยป้าทำกับข้าวในครัวด้วย

“พรงี้พี่นพดลเขาหยุดงาน หลานๆ อยากไปเที่ยวน้ำตก ก่อนกลับสวนผึ้งไหม ป้าจะให้พี่เขาพาไป”

พินพดลเป็นลูกชายคนเดียวของป้าอรพินท์ เพิ่งเรียนจบ จากกรุงเทพฯ แล้วกลับมาทำงานแถวบ้าน เพราะเป็นห่วงพ่อกับ แม่ที่อยู่กันตามลำพังสองคน

“หนูยังไม่เคยไปเที่ยวน้ำตกคะ/ผมก็ยังไม่เคยไปครับ”

“ถ้าอย่างนั้นหลานๆ ทานข้าวเสร็จแล้วก็รีบไปอาบน้ำ แล้วเข้านอนกันนะจ๊ะ พรงี้จะได้ตื่นไปน้ำตกแต่เช้า”

เช้าวันรุ่งขึ้นพีนพดลมานั่งรอเด็กๆ อยู่ที่ม้านั่งใต้ต้นมะม่วง
พีนพดลเตรียมอาหารหลายอย่างใส่กระเป๋าเป้ เพื่อเตรียมไปนั่งทาน
ที่ริมน้ำตก

วันนี้พีนพดลอาสาขับรถเองเพราะเขามีความชำนาญ
เส้นทางมากกว่าพ่อ

เรามาริถึงน้ำตกเวลาประมาณสายๆ อากาศยังไม่ร้อน
มากนัก น้ำตกที่เรามาเที่ยวกันวันนี้ มีชื่อเรียกว่า “น้ำตกเก้าชั้น”

น้ำตกเก้าชั้น

น้ำตกเก้าชั้น หรือ เก้าโจน (เก้ากระโจน) น้ำตกจากหน้าผาสูงกลางหุบเขาในแนวเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งแต่เดิมเคยเป็นที่รู้จักเฉพาะกลุ่มชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่เท่านั้น ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยผาก หมู่ 7 ตำบลผาผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง ห่างจากธารน้ำร้อนบ่อคลึงไปประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดกลาง แบ่งเป็น 9 ชั้น มีน้ำตลอดปี

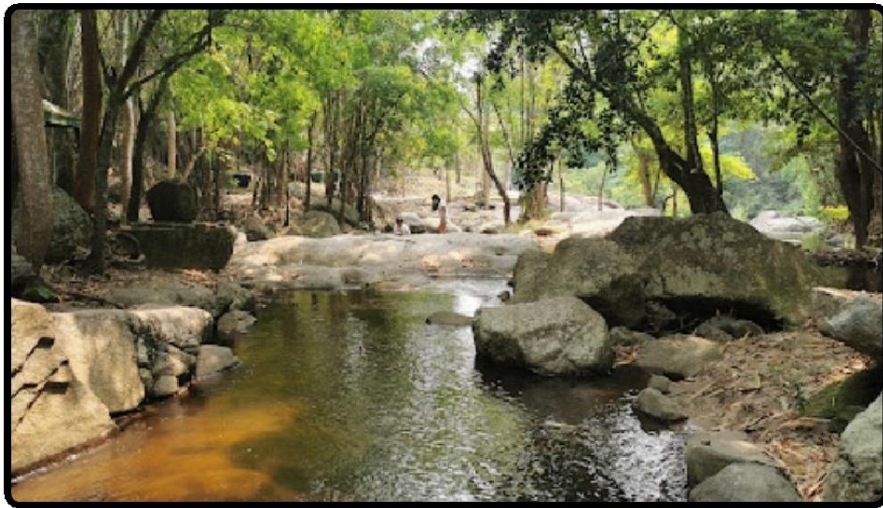
หินบริเวณน้ำตกเป็นหินแกรนิต บางชั้นของน้ำตกจะพบลานหินขนาดใหญ่ ก้อนหินแกรนิตวางตัวสวยงามแปลกตา เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่เดิมน้ำตกนี้รู้จักกันเฉพาะในกลุ่มชาวกะเหรี่ยง

บริเวณน้ำตกเป็นหินแกรนิต

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ.2484 มีบริษัทของชาวต่างชาติได้รับสัมปทานบัตรเข้ามาทำเหมืองแร่ที่ตอนล่างของน้ำตก ซึ่งเรียกติดปากในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงว่า เหมืองนายห้างฝรั่ง และเมื่อเหมืองนายห้างฝรั่งหมดสัมปทานไปก็มีบริษัทของคนไทยเข้ามารับสัมปทานต่อจนกระทั่งหมดสัมปทานเมื่อ พ.ศ.2523

บริเวณน้ำตกเป็นหินแกรนิต

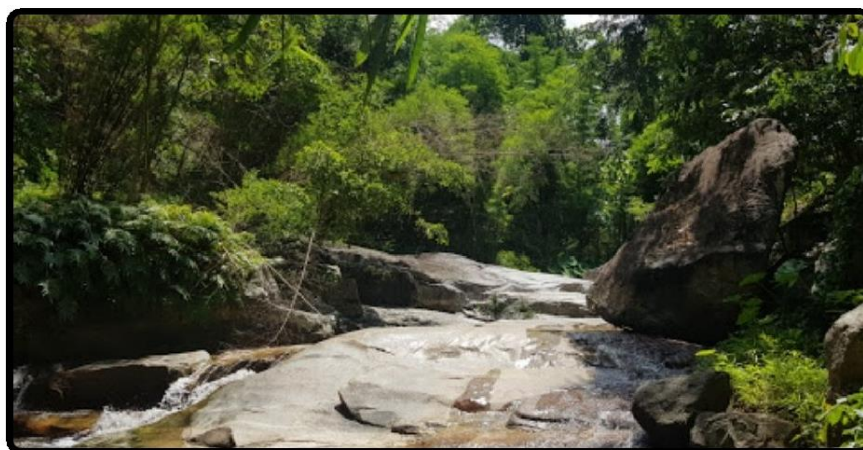
เมื่อครั้งยังเป็นเหมืองมีชาวกะเหรี่ยงและมอญ ตั้งรกรากบนนั้นเกือบ 30 หลัง ในสมัยนั้นน้ำที่ไหลลงมากับน้ำตกไม่สามารถใช้อุปโภคได้เพราะเต็มไปด้วยโคลน ที่เกิดจากการชะล้างดินบนภูเขาเพื่อหาแร่ หลังจากนั้นทางอำเภอสวนผึ้ง และกลุ่มองค์กรท้องถิ่นต่างๆ จึงได้ร่วมกันพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

“พีนพครับ
ผมสงสัยครับว่าทำไมจึงเปลี่ยนชื่อจาก “น้ำตกเก้าโจน”
เป็น “น้ำตกเก้าชั้นล่ะครับ” มั่งคุณทำหน้าที่ขมวดคิ้วสงสัย

“ชื่อของน้ำตกแห่งนี้เดิมทีนั้น เรียกว่า น้ำตกเก้าโจน ซึ่งมาจากคำว่า เก้ากระโจน อาจเป็นเพราะมีน้ำตกอยู่ จำนวน 9 ชั้น จึงเปรียบเทียบกับคำว่ากระโจนของน้ำลงมาจากหน้าผา แต่นักท่องเที่ยวที่รู้จักและมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น เกิดการเข้าใจผิดทางความหมายและตัวสะกด จึงกลายเป็น เก้าโจร ซึ่งฟังดูแล้วเหมือนกับแหล่งซ่อนสมุขของโจรผู้ร้ายและดูน่าสะพรึงกลัวสำหรับผู้ที่จะมาท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเปลี่ยนชื่อเป็น น้ำตกเก้าชั้น แทน”

“อ้อ! เป็นอย่างนี้เอง”

บริเวณน้ำตกเป็นหินแกรนิต

“เราต้องเดินอีกไกลไหมคะกว่าจะถึงน้ำตก น้อยหน้า
อยากเห็นน้ำตกแล้วค่ะ”

“อีกแค่นิดเดียว นั่งไ้ถึงแล้ว” พี่นพพลร้องบอกเด็กๆ

“เดี๋ยวเราไปนั่งพักผ่อนข้างกันตรงก้อนหินนั้น แล้วค่อย
เดินขึ้นไปดูชั้นอื่นๆ”

หลังจากทุกคนทานอาหารเสร็จก็มีแรงเดินขึ้นชั้นอื่นๆ

“น้อยหน้าจะเดินไปให้ถึงชั้นเก้าเลยคะ”

พี่นพพลจึงพูดต่อจากคำพูดของน้อยหน้าว่า
“ถ้าไม่หมดแรงก่อนนะ” ทุกคนได้ยินที่พี่นพพลก็หัวเราะ
ออกมาพร้อมกัน

บริเวณน้ำตก ชั้นที่ 1

แก่งส้มแมว ศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

แสงแดดยามบ่ายแผ่กระจายความร้อน
ไปทั่วอาณาบริเวณ

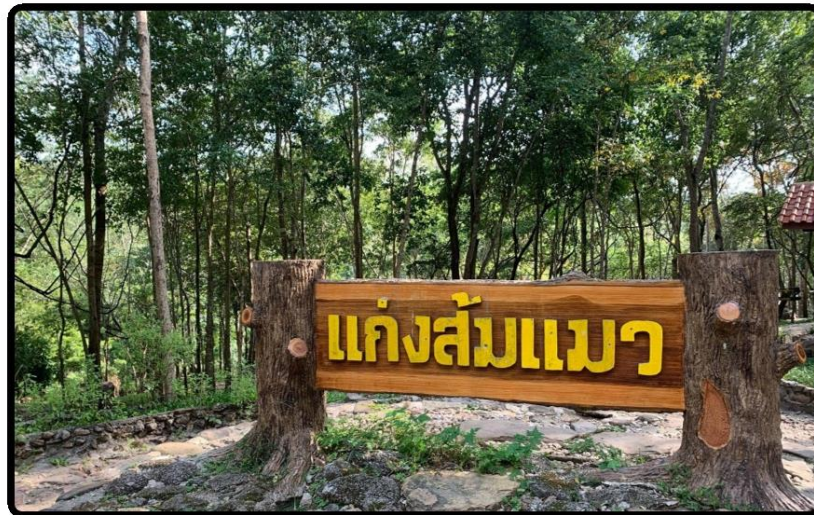

พื้นพดลสังเกตเห็นว่าพวกเรา เริ่มเหนื่อยล้ากันมากแล้ว
พื้นพจึงชักชวนพวกเราเดินทางกลับบ้าน

เมื่อมาถึงบ้านพ่อก็รีบบึ่งรถพาพวกเรากลับสวนผึ้ง ระหว่าง
ทางพ่อจอดรถแวะสถานที่สำคัญของสวนผึ้งอีกหนึ่งแห่ง

พ่อบอกกับพวกเราว่า “สัปดาห์หน้าจะเปิดภาคเรียนแล้ว
พ่ออยากให้พวกเราเก็บเกี่ยวประสบการณ์ช่วงปิดภาคเรียนไว้”

พ่อก็พุดกับพวกเราอยู่เสมอว่า
“การไปเที่ยว คือ การเรียนรู้นอกห้องเรียน”

แก่งส้มแมว

พ่อพามและพี่น้องหน้ามาที่ “ศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่า
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ภาคกลาง และแก่งส้มแมว”

“เรียกว่าแก่ง เพราะที่นี่มีลำน้ำภาษี
ไหลผ่านกระตบแก่งหินขนาดใหญ่
ส่วนคำว่า ส้มแมว มาจากชื่อ
ต้นช้องแมว เนื่องด้วยบริเวณนี้พบ
ต้นช้องแมวจำนวนมาก แต่คนราชบุรี
มักเรียกว่า ต้นส้มแมว

ต้นช้องแมว

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ช้องแมว>

แก่งส้มแมว แก่งน้ำกลางป่าในสวนผึ้ง

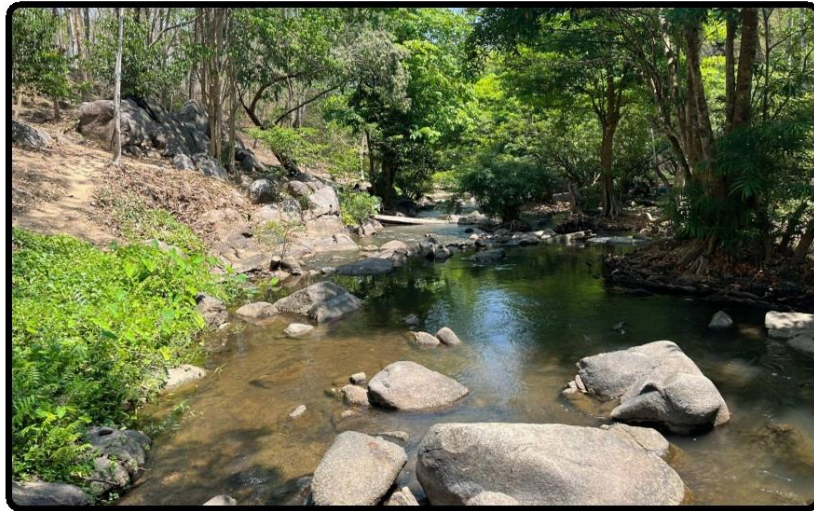
แก่งส้มแมว ตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาพรรณไม้ป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อยู่บริเวณบ้านห้วยม่วง บนเทือกเขาตะนาวศรี ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นแหล่งรวมพรรณไม้ป่านานาชนิด และยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ภายในสวนป่า มีสวนหย่อม ศูนย์จำหน่ายเครื่องเซรามิคจากคนในบริเวณหมู่บ้าน

แก่งส้มแมว

สวนป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 5 รอบ เป็นศูนย์รวมพันธุ์ไม้นานาชนิด อันมีค่าทางเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติที่ดีเยี่ยม ทั้งยังมีลำน้ำภาชีไหลผ่านกระทบแก่งหินขนาดใหญ่ที่รู้จักกันในนาม “แก่งส้มแมว”

แก่งส้มแมว

“ใกล้จะค่ำแล้ว เรายังเดินทางกลับบ้านกันดีกว่า” เสียงแม่เรียกให้เด็กๆ เตรียมตัวกลับบ้าน

“ครับ/ค่ะ”

“ปิดเทอมนี้พวกเรามีความสุขมากค่ะ”

“ขอบคุณพ่อกับคุณแม่มากนะคะที่พาพวกเรามาเที่ยว”

กิจกรรม คำถามชวนคิด

คำชี้แจง : สำหรับนักเรียน

กิจกรรม คำถามชวนคิด เป็นกิจกรรมทำหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ” เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยโดยการตอบคำถามอัตนัย (เขียนตอบด้วยลายมือตัวบรรจง) และทำกิจกรรมที่แนะนำเพื่อทบทวนเนื้อหา

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ นักเรียนประทับใจสถานที่ใดในจังหวัดราชบุรีมากที่สุด จงอธิบายและให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

2. สมมุตินักเรียนเป็นมัคคุเทศก์น้อย นักเรียนคิดว่าจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดให้กับนักท่องเที่ยว จงบอกเหตุผล

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนบอกข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขณะเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ จงอธิบายมาอย่างน้อย 5 ข้อ

.....

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าสถานที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี มีสถานที่ใดน่าสนใจอีกบ้าง จงยกตัวอย่างพร้อมอธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

5. นักเรียนมีวิธีใดบ้างในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี จงอธิบาย

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. นักเรียนพูดโน้มน้าวใจประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เพื่อนหรือคนรู้จักมาท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชาติในจังหวัดราชบุรี

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี และอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน

บทที่ 2 แหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์

วัดมหาธาตุวรวิหาร

วัดมหาธาตุวรวิหาร

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

หนังใหญ่วัดขนอน

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

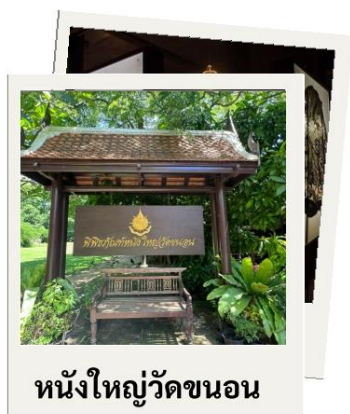
เมืองโบราณคูบัว

จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

กิจกรรมคำถาม ชวนคิด

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

หนังใหญ่วัดขนอน

จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

เมืองโบราณคูบัว

แหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์

ในวันเปิดภาคเรียนการศึกษาใหม่ นักเรียนต่างพร้อมพรั่งพากันเข้ามาในรั้วโรงเรียน นักเรียนบางคนปั่นจักรยานมา บางคนมีผู้ปกครองมาส่ง ส่วนแพรวาและมินตราสองพี่น้องชวนกันเดินมาโรงเรียน เพราะบ้านของพวกเขายู่ไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก

เวลา 08.20 น. นักเรียนเดินห้องเรียนเพื่อเตรียมตัวเรียนวิชาภาษาไทย

“สวัสดีจ๊ะ เด็กๆ”

“ยินดีต้อนรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1”

“ครูชื่อ พัชรินทร์ เป็นครูประจำชั้นของพวกเธอนะจ๊ะ”
เสียงครูพัชรินทร์กล่าวทักทายเด็กๆ ก่อนเริ่มเรียน

วัดมหาธาตุวรวิหาร

วันนี้เราจะมาเล่าแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนว่าในช่วงปิดภาคเรียน เด็กๆ ไปเที่ยวที่ไหนกันบ้าง

“เริ่มจากใครดีเอ่ย” เสียงครูพัชรินทร์ขออาสาสมัครคนแรก

“หนูค่ะ” แพรวาค่อยๆยกมือขึ้น แล้วเริ่มเล่าประสบการณ์การไปพักผ่อนกับครอบครัวในช่วงปิดภาคเรียน

แพรวากล่าวว่า “ช่วงปิดเทอมพอกับแม่พาหนูและพี่มินตราไปเที่ยวชมวัดในจังหวัดราชบุรี สถานที่แห่งแรกที่พวกเราไปถึง คือ วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดนั้นสวยมากค่ะ”

ซุ้มประตูวัดมหาธาตุวรวิหาร

วัดมหาธาตุวรวิหาร มีนามเรียกกันโดยทั่วไปว่า “วัดมหาธาตุ” หรือ “วัดหน้าพระธาตุ” ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี โดยตั้งอยู่เกือบใจกลางเมืองราชบุรีเก่า

องค์พระปรางค์

วัดมหาธาตุนี้สันนิษฐานกันว่าเดิมคงสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยทวารวดี ในราวพุทธศตวรรษที่ 15 - 16 ใกล้เคียงกับการสร้างเมืองราชบุรีเก่า ต่อมาจึงได้มีการสร้างศาสนสถาน que เรียกว่า “ปราสาท ในศิลปะเขมรหรือลพบุรีซ้อนทับในราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของเมืองตามความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องคติจักรวาลของเขมร แล้วต่อมาอาจเป็นด้วยปราสาทที่สร้างขึ้นในสมัยนั้นคงชำรุดหักพังลง จึงได้มีการสร้างพระปรางค์องค์ใหม่ดังปรากฏรูปแบบทางสถาปัตยกรรมให้เห็นในปัจจุบันซ้อนทับในสมัยอยุธยาตอนต้น ราวพุทธศตวรรษที่ 20 - 21

องค์พระปรางค์ประธานของวัดประกอบด้วย ปรางค์ประธาน และปรางค์บริวารขนาดย่อม 3 องค์ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกันทางด้าน ทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตก ปรางค์ประธานมีบันไดและมุขทิศ ยื่นออกมาทางด้านหน้าคูลาเชื่อมต่อกันโดยตลอด

องค์พระปรางค์

ด้านในผนังทุกด้านมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นรูปพระอดีต พุทธเจ้าประทับนั่งอยู่ในซุ้มเรือนแก้วเป็นแถวเรียงต่อกันในตอนบน ของผนังและรูปพระพุทธรูปประวัติในตอนล่างของผนัง ซึ่งสันนิษฐาน ได้ว่าคงเขียนขึ้นในสมัยเดียวกันกับที่มีการสร้างองค์พระปรางค์ ในสมัยอยุธยาตอนต้น แล้วมาได้รับการซ่อมแซมในคราวเดียวกัน กับการซ่อมแซมองค์พระปรางค์ในราวพุทธศตวรรษที่ 22

องค์พระปรารักษ์ทั้งหมดล้อมรอบด้วยระเบียงคดที่ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาทรายที่บางองค์มีมาก่อนสมัยอยุธยา บางองค์ก็ทำขึ้นในสมัยอยุธยา และบางองค์ได้รับการซ่อมดัดแปลงในสมัยหลัง บริเวณนอกระเบียงคดด้านทิศตะวันออก เป็นวิหารหลวงซึ่งภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปั้นปางมารวิชัย เนื่องในศิลปะอยุธยาตอนต้นที่ได้รับการบูรณะซ่อมแซมใหม่เรียกว่า “พระมงคลบุรี”

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

บริเวณวัดล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วที่ก่อด้วยศิลาแลงซึ่งทับหลังกำแพงสลักเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิประทับนั่งในซุ้มเรือนแก้ว ใบระกาเรียงเป็นแถวต่อเนื่องกันด้วยศิลาทรายสีชมพูตามแบบอย่างที่นิยมสร้างกันในศิลปะเขมรแบบบายน ราวพุทธศตวรรษที่ 18

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี หน้า 211-212

เมื่อแพรวาเล่าจบ ครูพีชรินทร์ และเพื่อน ๆ ทุกคนปรบมือ และพูดชื่นชมแพรวาที่เธอสามารถเล่าอธิบายประวัติและลักษณะของวัดมหาธาตุวรวิหารได้อย่างดี

“เก่งมากจ๊ะ แพรวา”

“หนูทราบรายละเอียดของวัดนี้ได้ยังไงคะ” ครูพีชรินทร์ถามแพรวา

“พ่อกับแม่เล่าให้ฟังคร่าวๆ ระหว่างทางที่พวกเรากำลังขับรถไปค่ะ แล้วเมื่อถึงวัดจะมีมัคคุเทศก์น้อย มาเล่ารายละเอียดของวัดให้เราฟังด้วยค่ะ”

กำแพงวัดมหาธาตุวรวิหาร

“ขอบคุณแพรวามากจ๊ะ ที่มาเล่าประสบการณ์ช่วงปิดภาคเรียนให้เราฟัง ”

“วันนี้หมดเวลาเรียนแล้ว”

“แล้วพบกันใหม่วันพรุ่งนี้ค่ะ”

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ช่วงเวลาพักกลางวัน

เด็กชายตะวันกำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่ที่ใต้ต้นลีลาวดีที่อยู่ติดกับสนามเด็กเล่น ทันใดนั้นเองเขาก็ได้ยินเสียงเรียก

“พี่ตะวัน กำลังอ่านหนังสืออะไรอยู่หรือคะ” แพรวาทะโกนส่งเสียงมาแต่ไกล

“พี่กำลังอ่านหนังสือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดราชบุรีอยู่ครับ เมื่อวานครูอรอนงค์ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรีครับ”

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองราชบุรี

“พี่เลยเริ่มจากไปขอยืมหนังสือจากห้องสมุดมาอ่าน
เพื่อหาข้อมูล”

“เย้! พี่หาเจอแล้ว” ตะวันส่งเสียงร้องออกมาด้วยความดีใจ

“แพรวอยากฟังไหม เดี่ยวพี่อ่านให้ฟัง”

“อยากฟังค่ะ พี่จะวันจะอ่านเรื่องอะไรให้ฟังหรือคะ”
แพรวร้องถามด้วยความสงสัย

“ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ครับ”

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองราชบุรี

คตินิยมเกี่ยวกับการสร้างบ้านแปงเมืองของคนไทยที่เป็นมาแต่สมัยโบราณ ก่อนที่จะมีการก่อสร้างสิ่งถาวรวัตถุทั้งที่เป็นอาคารสถานที่ราชการ อาคารบ้านเรือนอยู่อาศัย กำแพงล้อมรอบตัวเมือง ฯ สิ่งที่ผู้สร้างต้องจัดให้มีเป็นสิ่งแรกก็คือ **“พิธีฝังหลักเมือง”** อันเข้าใจว่าคงเป็นคตินิยมเดียวกันกับ **“พิธีลงเสาเอก”** ของการสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยของคนไทยในปัจจุบันที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาล

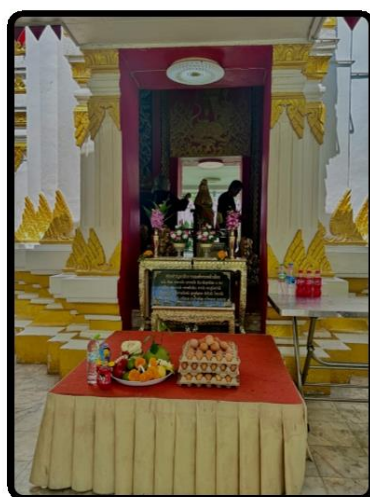
เสาหลักเมืองราชบุรี

เมื่อกระทำพิธีฝังหลักเมืองและจัดให้มีการสมโภชเสร็จสิ้นลง ก็จะมีการก่อสร้างสิ่งถาวรวัตถุอื่น ๆ ต่อไป รวมทั้งมีการสร้างศาลคลุมหลักเมืองเพื่อให้เป็นหลักที่มั่นคงของเมืองตามคติความเชื่อ และเป็นที่เคารพสักการะของชาวเมืองนั้น ๆ ต่อไปตราบนานเท่านาน

“ก่อนที่จะสร้างบ้าน หนูเคยเห็นเขาทำพิธีลงเสาเอก ค่ะ”
แพรวานึกภาพตามขณะฟังพี่ตะวันเล่า

จังหวัดราชบุรีนับเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของผู้คนอย่างเป็นบ้านเป็นเมืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 12 - 14 อันจากร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นว่าเมืองโบราณคูบัวที่มีโบราณสถานวัดโขลงสุวรรณคีรีเป็นศูนย์กลางเมือง และอยู่ห่างจากตัวเมืองราชบุรีปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร น่าจะเป็นเมืองราชบุรีในสมัยแรกที่มีการสร้างบ้านแปงเมือง

ด้านข้างศาลหลักเมืองราชบุรี

ต่อมาเมื่อเมืองโบราณคูบัวต้องลดความสำคัญจากร้างไปในที่สุดในราวพุทธศตวรรษที่ 15 - 16 ด้วยสาเหตุจากแม่น้ำเปลี่ยนทางเดินและเกิดการเปลี่ยนแปลงของแนวชายฝั่งทะเลซึ่งส่งผลให้เกิดศูนย์กลางทางการค้าขึ้นใหม่บนคาบสมุทรแทนที่เมืองโบราณคูบัว ที่เป็นศูนย์กลางมาแต่เดิม

ด้วยสาเหตุของการแพร่อิทธิพลทั้งทางด้านการเมืองและ ศิลปวัฒนธรรมของเขมรหรือกัมพูชาโบราณเข้ามาแทนที่ เมืองราชบุรีจึงได้ย้ายมาอยู่ทางริมฝั่งขวา(ฝั่งตะวันตก) ของแม่น้ำแม่กลอง

บริเวณรอบศาลหลักเมืองราชบุรี

จนกระทั่งถึงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย(รัชกาลที่ 2) ได้ทรงดำริเห็นว่าที่ตั้งของเมืองราชบุรีทางฝั่งขวา(ฝั่งตะวันตก) ของแม่น้ำแม่กลอง เสียเปรียบในเชิงยุทธศาสตร์ หากมีการทำสงครามกับพม่าที่เข้ามารุกราน อยู่เสมอ เนื่องจากด้านหลังเมืองเป็นแม่น้ำทำให้ยากแก่การถอยทัพ เมื่อเสียเปรียบทางการรบจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองไปตั้งทางฝั่งซ้าย(ฝั่งตะวันออก) ของแม่น้ำแม่กลองเพื่อให้ข้าศึกเข้าถึงตัวเมืองได้ยากขึ้นและมีทางถอยทัพได้สะดวกเมื่อเสียเปรียบข้าศึก จนไม่สามารถรักษาเมืองเอาไว้ได้

บริเวณด้านหน้าศาลหลักเมือง

ซึ่งการย้ายเมืองไปตั้งใหม่ครั้งนี้ได้มีการกำหนดฤกษ์และมีพิธีฝังหลักเมืองด้วย และมีพิธีสมโภชถึงสามวันสามคืน

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองราชบุรีนับได้ว่าเป็นปูชนียสถานสำคัญ คู่บ้านคู่เมืองแห่งหนึ่งของจังหวัดราชบุรีที่ถือกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นທີ່เคารพนับถือของผู้คนชาวราชบุรีเสมอมา ซึ่งในช่วงเทศกาล สงกรานต์ของแต่ละปีกรมการทหารช่างร่วมกับจังหวัดราชบุรีได้จัด ให้มีงานสักการะและสงฆ์น้ำเพื่อขอพรและเพิ่มความป็นสิริมงคล ให้แก่ชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่ในช่วงที่ไม่ใช่งานเทศกาลก็มีผู้คนพากัน เดินทางไปสักการะในแต่ละวันมิได้ขาดสายเช่นกัน

ศาลหลักเมืองราชบุรี

ตะวันวางหนังสือลงแล้วเงยหน้ามองของขวัญ พร้อมทั้ง พูกว่า “แพรวาเคยไปเที่ยวที่ศาลหลักเมืองไหม”

“หนูยังไม่เคยไปค่ะ แต่หนูได้ยินมาว่าเทอมนี้คุณครูจะพานักเรียนไปที่สถานศึกษาสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดราชบุรี เช่น วัดมหาธาตุวรวิหาร เมืองโบราณคูบัว จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม หนองใหญ่วัดขนอน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง แล้วก็ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองด้วยค่ะ”

“น่าสนุกจังเลยนะคะ” แพรวาร้องออกมาด้วยความตื่นเต้น

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

หลังจากเลิกเรียนแพรวาและมินตราแวะไปหาตะวันที่บ้าน
เห็นคุณแม่ของตะวันกำลังนั่งเก็บผักกวางตุ้งอยู่ที่หน้าบ้าน

“คุณป้าคะ พี่ตะวันอยู่บ้านไหมคะ” แพรวาร้องถาม

“ตะวันกำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ในสวนหลังบ้านจ๊ะ หนูสองคน
เดินเข้าไปหาตะวันได้เลยจ๊ะ” คุณแม่ของตะวันพูดด้วยความเอ็นดู

“พี่ตะวันทำอะไรอยู่หรือคะ” แพรวาเอ่ยทักตะวัน

“พี่กำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ครับ ทั้งสองคนมีธุระอะไรให้พี่ช่วย
หรือเปล่า”

“ก็แพรวานะสิ บอกว่าอยากฟังตะวันเล่าสถานที่ต่างๆ
ในจังหวัดราชบุรีให้ฟังอีก นี่ก็รีบเร้าให้พามา” มินตราพูดหยอกล้อ
น้องสาว

ที่มา : <https://www.canva.com/design>

“นี่ก็เวลาใกล้จะค่ำแล้ว ทั้งสองคนกลับบ้านกันก่อนนะ
แล้วพรุ่งนี้พี่จะเล่าให้ฟังอีก”

ตะวันพูดกับทั้งสองคนด้วยความเป็นห่วง

เช้าวันเสาร์ตะวันปิ่นจักรยานพร้อมถือตะกร้าใส่กล้วยน้ำว้าที่กำลังสุกเหลืองพอดี มาที่บ้านของแพรวาและมินตราแต่เช้า เมื่อวานพ่อของตะวันเพิ่งตัดกล้วยน้ำว้าไว้สองเครือ เขาจึงขอแบ่งมาให้เพื่อน

“มาแต่เช้าเลยนะตะวัน” เสียงพ่อของแพรวาร้องทักออกมาจากหลังพุ่มไม้

“สวัสดีครับคุณลุง พอดีเมื่อวานผมนัดกับแพรวาไว้ครับว่าจะมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับ **พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง** ให้แพรวาฟังครับ”

“คุณลุงครับ ผมนำกล้วยน้ำว้ามาฝากคุณลุงกับคุณป้าด้วยครับ”

“ขอบใจนะหลาน”

“นั่นไง แพรวามาพอดี จ้าลุงขอตัวไปเก็บมะละกอในสวนก่อนละ เดี่ยวจะฝากมะละกอกลับไปให้พ่อของหลานสักหน่อย”

“สวัสดีค่ะพี่ตะวัน” แพรวาร้องทัก

“สวัสดีครับ น้องแพรวาพร้อมฟังเรื่องที่พี่จะเล่าหรือยังครับ”

“พร้อมแล้วค่ะ”

ตะวันให้แพรวาดูภาพก่อนจะเริ่มเล่า

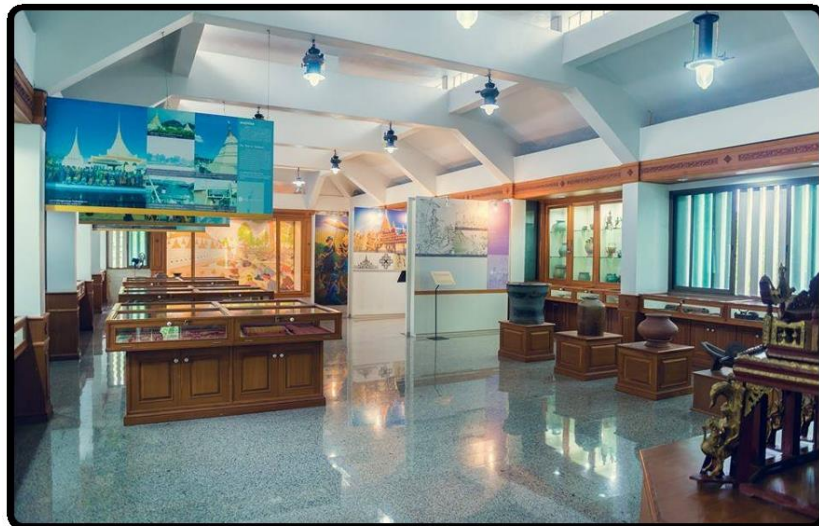
พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดม่วง

พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดม่วง ตั้งอยู่ในบริเวณวัดม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ริมน้ำแม่กลอง วัดม่วงเป็นวัดเก่าแก่ ตามประวัติบอกไว้ในคัมภีร์ไบเบิลเขียนด้วยอักษรมอญว่ามีอายุอยู่ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา เกิดเป็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่นและความที่ชุมชนบ้านม่วงมีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับประเพณีและความเชื่อดั้งเดิม

การก่อตั้งขึ้นเป็นพิพิธภัณฑ์จึงเกิดจากหัวใจที่ต้องการสืบสาน
ความเป็นมอญของพระครูวรธรรมพิทักษ์

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นแหล่งค้นคว้ารวบรวมประวัติความเป็นมา
วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นชาวมอญตั้งแต่อดีตจนถึง
ปัจจุบัน แบ่งการจัดแสดงออกเป็นห้องต่างๆ สามารถเข้าใจเรื่องราว
ได้ง่ายโดยเริ่มจากห้องโถง มอญในตำนาน มอญในทางประวัติศาสตร์
ภาษามอญและจารึกภาษามอญ ประเพณีวัฒนธรรมมอญ
มอญอพยพ มอญในไทยและผู้นำทางวัฒนธรรม

ห้องแสดงโบราณวัตถุของชาวมอญ

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเป็นมา
วิถีชีวิต สังคม ประเพณี วัฒนธรรมของชาวมอญ มีการจัดแสดง
โบราณวัตถุ คัมภีร์โบราณที่เขียนด้วยอักษรมอญมีอายุกว่า 300 ปี

เสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ที่บ่งบอกถึงมรดกทางภูมิปัญญา
ท้องถิ่นที่น่าสนใจ ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของลุ่มน้ำ
แม่กลองในอดีต ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม
ของชุมชนบ้านม่วงกับชุมชนในเขตอำเภอบ้านโป่งและอำเภอบ้าน
โปธาราม

ห้องแสดงโบราณวัตถุของชาวมอญ

การมีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านของคนมอญทำให้คนมอญตระหนัก
ในความเป็นมอญและต้องการสืบสานความเป็นมอญไว้ให้คงอยู่

ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายมอญบริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง
ยังคงเคร่งครัดในพุทธศาสนา ยังคงมีความเชื่อเรื่องผี และยังคง
เป็นชุมชนที่รักษาประเพณีของชาวมอญไว้ได้อย่างเข้มแข็ง

มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนมอญล้วนเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแสดงให้เห็นความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมชั้นสูง เช่น คัมภีร์งาช้างที่แสดงให้เห็นศรัทธาอย่างสูงของคนมอญที่มีต่อพระพุทธศาสนา ผ้าห่อคัมภีร์ ที่นอกจากแสดงให้เห็นศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาแล้ว ผ้าหลายผืนแสดงให้เห็นถึงการติดต่อค้าขายกับดินแดนภายนอก

เครื่องนุ่งห่มของชาวมอญ

“คุณแม่เคยบอกว่า ครอบครัวของหนูมีเชื้อสายมอญด้วยค่ะ”
แพรวาพูดกับตะวัน

“ครอบครัวของพี่ก็เช่นกัน”

“เด็กๆ หิวกันறอยังจ๊ะ” คุณแม่ของแพรวาส่งเสียงมาจากในครัว

“พักทานข้าวกลางวันกันก่อนเถอะ มีแกงส้มและแกงเลียง
ป่าเพิ่งทำเสร็จ กำลังร้อนๆเลยจ๊ะ แล้วก็มี“ข้าวมันส้มตำ”ด้วยจ๊ะ”

“ครับ/ค่ะ” ทั้งสองคนพูดพร้อมกัน

“แม่เขาทำข้าวมันส้มตำอร่อยมากนะ” ถือเป็นหนึ่งเมนูอาหารวัฒนธรรมที่มีมายาวนานของชาวไทยเชื้อสายมอญลุ่มน้ำแม่กลองเลยละ” พ่อกล่าวชมฝีมือแม่

ข้าวมันส้มตำ

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/local/localbusiness>

หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ ตะวันก็ขอตัวกลับบ้านก่อน พ่อแม่ของแพรวาเลยฝากขนมกล้วยบวชชีและมะละกอสุกกลับไปให้พ่อแม่ของตะวันด้วย

“ขอบคุณครับ ฉันขอตัวกลับบ้านก่อนนะครับ”

“สวัสดีครับ”

หนังสือวัดขนอน

พ่อชวนแพรวาและมินตราพายเรือไปเที่ยวที่วัดขนอน ในช่วงวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ วัดจะมีการจัดกิจกรรมการแสดง หนังสือ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาชมกันอยู่เนืองนิตย์

ระหว่างทางที่พ่อพายเรือผ่านบ้านเรือน เด็ก ๆ เห็นชาวบ้าน กำลังจับปลา บางคนได้ปลาตัวใหญ่ บางคนยังไม่ได้ปลาสักตัว พ่อเล่าว่าในอดีตชาวบ้านล่แวงนี้อาศัยสายน้ำแม่กลองสัญจรไปมา บ้านแต่ละหลังจะมีทำน้ำอยู่หน้าบ้าน แต่เมื่อมีถนนตัดผ่านบริเวณนี้ ชาวบ้านปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต วิธีการเดินทางก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม

พ่อพายเรือมาสักพักก็ถึงวัดขนอน แพรวาและมินตราได้ยินเสียง เครื่องดนตรีดังมาแต่ไกล

เมื่อพ่อลูกขึ้นจากเรือก็เดินมุ่งหน้าตรงไปยังลานแสดงหนังใหญ่
 สามคนพ่อลูกได้พบกับมัคคุเทศก์น้อยกำลังเล่าความเป็นมาของ
 หนังใหญ่วัดxonon ทุกคนจึงรีบเข้าไปนั่งฟัง

พิพิธภัณฑสถานหนังใหญ่วัดxonon

“ลู่ๆ เดินเร็วหน่อย” เสียงพ่อเรียกแพรวาและมินตรา
 ให้รีบเดินเข้าไปนั่งฟัง

จุดเริ่มต้นเกิดจากบริเวณนั้นเป็นด้านขนอน มีคนเอาตัวหนังขนาดกลางมาถวายวัดขนอน 20 ตัว เมื่อเลิกการเก็บด้านขนอนแล้ว คนที่เป็นนายด่านรู้จักครูอั้ง ครูโชนละครในคณะแสนทองฟ้าของเมืองราชบุรีได้มาเที่ยวที่วัดขนอนเห็นคนนิยมเอาหนังวัวมาบริจาควัดเพื่อทำหน้ากลอง ประกอบกับศรัทธาในตัวหลวงปู่กล่อม จึงคิดจะทำหนังตะลุงถวายหลวงปู่กล่อมสักชุด แต่หลวงปู่กล่อมบอกว่าหนังตะลุงมีคนทำมากแล้ว อยากให้ทำหนังใหญ่

หลวงปู่กล่อม

ช่างทำหนังใหญ่ ได้แก่ ครูอั้ง ช่างจาด ช่างจ๊ะ และช่างพวง มาร่วมกันสร้าง ชุดแรกที่สร้างขึ้นคือ ชุดหนุมานถวายแหวน ต่อมาได้สร้างเพิ่มอีกรวม 9 ชุด ปัจจุบันมีตัวหนัง 313 ตัว นับเป็นสมบัติของวัดที่ได้ร่วมรักษาสืบทอดกันมา วัดขนอนเป็นเพียงวัดเดียวที่มีมหรสพเป็นของวัด มีตัวหนัง และคณะหนังใหญ่ที่สมบูรณ์อยู่ในความอุปถัมภ์ของวัดสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

วัดxonอน มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์หนังใหญ่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทางวัดได้ร่วมกับภาครัฐและเอกชน ในการนำหนังใหญ่ไปแสดงเผยแพร่ยังที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายครั้ง

นิทรรศการหนังใหญ่

นอกจากที่วัดxonอนจะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ โดยจัดเป็นนิทรรศการหนังใหญ่แบบถาวร และมีการแสดงหนังใหญ่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมตามกำหนดเวลาแล้ว ภายใต้อาคารพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว ทางวัดยังได้จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้โบราณบางอย่างไว้ให้นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจได้ชมเพื่อศึกษาหาความรู้อีกด้วย

“น่าภูมิใจจ้ะเลยคะ ที่ละแวกบ้านของเรามีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและยังเป็นสถานที่ที่อนุรักษ์การแสดงของไทยไว้ให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เห็นคุณค่าและสืบทอดต่อไป” มินตราพูดด้วยความภูมิใจ

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ช่วงวันหยุดวันแม่แห่งชาติ พ่อพาทครอบครัวไปพักผ่อนที่อำเภอดำเนินสะดวก เราเริ่มออกเดินทางกันตั้งแต่เช้าตรู่ เมื่อใกล้ถึงอำเภอดำเนินสะดวก ตลอดสองข้างทางที่พ่อขับรถผ่านเต็มไปด้วยสวนมะพร้าว กานดาและฟ้าใสตื่นเต้น เพราะปีนี้พ่อกับแม่พาพวกเขาเที่ยวที่บ้านคุณยายหลังจากไม่ได้มาติดต่อกันนานหลายเดือนแล้ว

“พ่อคะ อีกนานไหมคะ กว่าถึงบ้านคุณยาย” ฟ้าใสลูกสาวคนเล็กถามด้วยความสงสัยใคร่รู้

“ไม่นานจ้ะ ขับจนสุดถนนเส้นนี้ก็ถึงแล้ว เพราะบ้านคุณยายอยู่หลังสุดท้าย”

พ่อจอตารถแหะหาลุงบุญก่อนถึงบ้านคุณยาย พ่อเตรียม
น้ำผึ้งป่าจากสวนผึ้งมาฝากลุงบุญ

“ขอบใจมากนะทิดเอก” ลุงบุญชอบเรียกชื่อนี้เสมอ

“ก่อนกลับก็แวะมาเอามะม่วงกับมะพราราน้ำหอม
กลับไปด้วยละ” ลุงบุญพูดซ้ำอีกครั้ง

“ครับผม” พ่อเอกตอบรับ

เมื่อมาถึงบ้านคุณยาย กานดาและฟ้าใสมองหาคุณยาย
ทันใดนั้นทั้งสองคนก็เห็นคุณยายนั่งอยู่ที่ศาลาทำน้ำหน้าบ้าน
กานดาและฟ้าใสจึงรีบเดินเข้าไปสวัสดีคุณยาย

“คุณยายกำลังทำอะไรอยู่หรือคะ” กานดาที่นั่งมองดูสิ่งที่
คุณยายกำลังทำอยู่

“ยายกำลังสานหมวกจากใบมะพร้าวเอาไปขายที่ตลาดน้ำจ๊ะ”

“แถวนี้มีตลาดน้ำด้วยหรือจ๊ะ หนูอยากไปเที่ยวตลาดน้ำคะ”
กานดาตื่นเต้นเมื่อได้ยิน

“ตลาดน้ำอยู่ใกล้ ๆ บ้านเรานี่แหละจ๊ะ ถ้าหนูอยากไป
พ่อก็จะให้น้ำลำคานพาเรือพาไปเที่ยวนะ”

“ขอบคุณค่ะ พ่อก็จะตื่นแต่เช้าเพื่อไปตลาดน้ำกันคะ”
ทั้งกานดาและฟ้าใสพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความมุ่งมั่น

“เช้าวันรุ่งขึ้นเด็กๆ ทั้งสองคนแต่งตัวมานั่งรอที่ศาลาท่าน้ำ
กานดาและฟ้าใสเตรียมพวงมาลัยมาไหว้คุณยายและแม่
เนื่องในโอกาสวันแม่

“แม่และยายภูมิใจในตัวลูกมากนะ” แม่พูดด้วยน้ำเสียงเอ็นดู
ลูกๆ

“ขอบใจมากนะ ยายขอให้หนูทั้งสองคนเป็นเด็กดีนะ”
ยายกล่าวเสริม

“รีบไปได้แล้วละ เดี่ยวสายอากาศจะร้อน”

จากนั้นยายก็รีบให้หลานสาวลงเรือเดินทางไปตามตลาดน้ำ

ระหว่างนั่งเรือไปตลาดน้ำ

“วันนี้เราจะพากันดาและฟ้าใส่ไปตลาดน้ำดำเนินสะดวก”
น้ำลำควนเริ่มสวมบทบาทหมักคุเทศก์ และบรรยายบรรยากาศรอบ ๆ

ในอดีตท้องที่ดำเนินสะดวกเป็นที่ราบลุ่มเต็มไปด้วยพงอ้อ
กอแขม เมื่อถึงฤดูน้ำหลากจะถูกน้ำท่วมเกือบทุกท้องที่ ทำให้มี
ผู้ตั้งบ้านเรือนอาศัยไม่มากนัก จะมีผู้คนอาศัยกันหนาแน่นเฉพาะ
บริเวณริมคลองสีหมื่นและคลองยายแพ่ง

จนล่วงมาถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 4 จึงได้มีการขุดคลอง
ตามพระราชดำริเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง
จากประตูน้ำท่ายาง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม

ในปลายปี พ.ศ. 2409 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระประสาธสิทธิ์ที่พระสมุหกลาโหมเป็นผู้อำนวยการ ขุดคลองจากการเกณฑ์แรงงานทหาร ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นแรงงานกรรมกรชาวจีนที่อพยพหนีความยากลำบาก และปัญหาทางการเมืองจากจีนแผ่นดินใหญ่ มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระเจ้ากรุงสยาม

คลองดำเนินสะดวกในอดีต

ที่มา : <https://www.finearts.go.th/ratchaburimuseum/view>

เมื่อแรกขุดมีขนาดกว้าง 5 วา (12 เมตร ลึก 5 ศอก (3 เมตร) การดำเนินการขุดนั้นใช้วิธีการขุดดินระยะหนึ่ง แล้วเว้นไว้ไม่ต้องขุดดินอีกระยะหนึ่ง เหตุผลคือเมื่อน้ำหลากมาจะได้เซาะดินที่เว้นไว้ให้พังทลายไป พร้อมทั้งมีการแบ่งคลองออกเป็นระยะๆ ระยะหนึ่งยาว 100 เส้น (4 กิโลเมตรโดยประมาณ) มีเสาหินปักไว้เป็นหลักเขตทั้งหมด 8 หลักด้วยกัน แต่ละหลักได้จำหลักเลขไทย เลขโรมัน และเลขจีน บอกตัวเลขกำกับไว้ทุกหลัก

สิ้นเวลาในการขุดทั้งสิ้น 2 ปี ใช้ค่าใช้จ่ายในการขุดเป็นค่าเงินในสมัยนั้น 1,400 ชั่ง (112,000 บาท) และคลองยาวทั้งหมด 840 เส้น (32 กิโลเมตรโดยประมาณ)

ภายหลังขุดเสร็จได้มีการนำแผนผังคลองขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เพื่อขอพระราชทานนาม ซึ่งเมื่อได้ทอดพระเนตรแล้วทรงเห็นว่า คลองนี้มีเส้นทางที่ตรงที่สุดกว่าคลองอื่นๆ ที่มีการขุดขึ้นในช่วงนั้น จึงได้พระราชทานนามว่า “คลองดำเนินสะดวก” และ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ก็ได้ ประกอบพิธีเปิดคลองนี้ที่บางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนผังคลองดำเนินสะดวก

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wpebE5DzRcc>

“ตรงนี้เรียกว่าบางนกแขวก เป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีเปิดคลองที่น้ำพุถึงเมื่อสักครู่” น้ำล้นท่วหนืดเร็วให้เด็ก ๆ ดูสองฝั่งคลอง

“ตรงนี้เรียกว่าบางนกแขวก เป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีเปิดคลองที่น้ำพุดถึงเมื่อสักครู่” น้ำลำนวนหยุดเรือให้เด็กๆ ดูสองฝั่งคลอง

ผลของการขุดคลองดำเนินสะดวกนั้น นอกจากจะส่งเสริมให้การคมนาคมสัญจรไปมาติดต่อกันทางน้ำเป็นไปอย่างสะดวกแล้ว ยังส่งผลให้ผู้คนพากันอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยตลอดลำคลองดำเนินสะดวก และอาณาเขตบริเวณเพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

คลองดำเนินสะดวก

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/ชมรมถ่ายภาพสมุทรสงครามSamutsongkramphotoclub/თვისศักดิ์เรือนเพ็ง>

เมื่อพายเรือมาเรื่อยๆ น้ำลำตวันก็ชี้ให้กานดาและฟ้าใสดู
บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมฝั่งคลอง

น้ำลำตวันเล่าต่อว่า “ ผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องที่อำเภอ
ดำเนินสะดวก นอกจากคนไทยที่อยู่อาศัยมาแต่เดิมแล้ว ส่วนใหญ่
มักสืบเชื้อสายมาจากคนจีนที่ระยะแรกเข้ามารับจ้างเป็นกรรมกร
ขุดคลองดำเนินสะดวก

ต่อมาบางส่วนก็ได้ไปเป็นกรรมกรรับจ้างทำสวนของเจ้านาย
ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่พากันมาจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า และ
ทำการขุดคลองเล็กคลองซอยแยกจากคลองดำเนินสะดวก
เบิกให้เป็นสวนในขณะที่บางส่วนก็จับจองที่ดินทำสวนของตนเอง”

สวนมะพร้าว

จากหลักฐานทางด้านมุขปาฐะของคนในพื้นที่เล่าสืบกันมา สะท้อนให้เห็นว่า การค้าขายในสมัยนั้นพ่อค้าแม่ขายจะนำสินค้าที่ส่วนใหญ่มักเป็นผลไม้ที่ผลิตได้ในอำเภอดำเนินสะดวก ไม่ว่าจะเป็น หัวหอม กระเทียม แปะฉ่าย คะน้า ถั่วชนิดต่าง ๆ ผักสวนครัวนานาชนิด หรือผลไม้ทั้งที่เป็นพืชไร่ และผลไม้จากไม้ยืนต้น ตลอดจนอาหารทะเลทั้งสดและแห้งที่ลำเลียงมาจากบริเวณใกล้เคียงและมีพื้นที่ติดต่อกับทะเล

การค้าขายสินค้าในคลองดำเนินสะดวก

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/ชมรมถ่ายภาพสมุทรสงคราม Samut Songkram photo club/ทงศักดิ์ เรือนเพ็ง>

เมื่อน้ำลำดอนเล่าเรื่อง ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจบ ทั้งสามคนก็เดินทางมาถึงตลาดน้ำพอดี

ตลาดน้ำในวันนี้เปลี่ยนแปลงไปจากคำบอกเล่าของน้ำลำดอนมาก มีพ่อค้าแม่ค้าพายเรือมาของของเหมือนเดิมแต่สิ่งที่เปลี่ยนไปคือ เป้าหมายด้านธุรกิจเพื่อชีวิตของชาวดำเนินสะดวกเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมุ่งค้ากันเฉพาะแต่ในกลุ่มชาวดำเนินสะดวกเอง เพื่อชดเชยสิ่งที่จำเป็นที่หาไม่ได้หรือขาดแคลนในถิ่นที่อาศัย ก็กลายเป็นการผลิตเพื่อมุ่งแสวงหากำไรจำนวนมากๆ

การค้าขายสินค้าในคลองดำเนินสะดวกในอดีต

ที่มา : https://rb-old.blogspot.com/2010/05/blog-post_6603.html

รวมทั้งการเข้ามาซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็นำรายได้และอาชีพมาสู่ชาวดำเนินสะดวกไม่น้อย แต่อีกทางหนึ่งก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ตลาดน้ำดำเนินสะดวกกลายเป็นสภาพจากตลาดนัดของประชาชนชาวชนบทไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่นักท่องเที่ยวทุกมุมโลกรู้จัก

ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี หน้า 215-217

ความเป็นมาของตลาดน้ำดำเนินสะดวกโดยเฉพาะตลาดน้ำปากคลองลัดราชบุรีหรือคลองลัดพลี มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จนอาจกล่าวได้ว่าแทบจะสูญสิ้นสภาพการเป็นตลาดน้ำแบบดั้งเดิม

คลองดำเนินสะดวก

“น่าเสียดายภาพวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของชาวดำเนินสะดวกจึงเลือนระคะ เราน่าจะอนุรักษ์คุณค่าของตลาดน้ำแบบดั้งเดิมไว้” กานดาพูดกับน้ำลำควนด้วยน้ำเสียงเศร้าๆ

“ฟ้าใสคิดว่าเราจะร่วมกันอนุรักษ์วิถีชีวิตของตลาดน้ำดำเนินได้อย่างไรบ้างจ๊ะ” น้ำลำควนถามฟ้าใส

ฟ้าใสครุ่นคิดอยู่นาน แต่ก็ยังไม่ได้คำตอบ

เพื่อน ๆ ช่วยฟ้าใส
หน่อยค่ะ

เมืองโบราณคูบัว

แสงแดดอ่อน ๆ ในยามเช้าส่องแสงลอดผ่านใบ
ของต้นหูกระดังงาที่แผ่กิ่งก้านปกคลุมสนามหญ้าในบริเวณโรงเรียน
สนามหญ้าข้างอาคารเรียน มีม้านั่งและโต๊ะหินอ่อนตั้งอยู่
ที่แห่งนี้มักเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน
เสียงพูดคุยกันดังก้องไปทั่วบริเวณนั้น รอยยิ้มและ
เสียงหัวเราะของเด็ก ๆ สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวา

“น้องดินสอมานั่งด้วยกันกับพวกพี่ ๆ ไหมคะ” เสียงพู่กัน
ตะโกนเรียกน้องที่กำลังเดินมา

“ทำไมเดินหน้ามุ่มมาอย่างนั้นล่ะ มีเรื่องอะไรไม่สบายใจ
เธอเปล่า” พู่กันถามด้วยน้ำเสียงที่เป็นห่วง

“วันนี้คุณครูรอนงค์เล่าประวัติศาสตร์ของเมืองราชบุรีให้ ฟังค่ะ แล้วให้หนูไปค้นหาสถานที่ที่บอกเล่าประวัติศาสตร์มา เพิ่มเติม แต่หนูไม่รู้จะสืบค้นเรื่องอะไรดีค่ะ” ดินสอเล่าเรื่องที่ทำให้ รู้สึกไม่สบายใจให้พวกพี่ ๆ ฟัง

“อย่ากังวลไปเลยจ๊ะ เดี่ยวพวกพี่ ๆ จะช่วยนั่นเอง”

“ขอบคุณพี่ ๆ มากค่ะ” ดินสอยิ้มออกมาด้วยความดีใจ

น้ำตาลเหลือบมองดูนาฬิกาที่ข้อมือพู่กันแล้วร้องบอกเพื่อน ๆ
“ใกล้หมดเวลาพักกลางวันแล้ว พวกเรารีบไปเข้าเรียนกันเถอะ”

ทุกคนต่างแยกย้ายกันไปเข้าห้องเรียน

เช้าวันศุกร์พู่กันมาโรงเรียนแต่เช้า เธอมานั่งรอดินสอที่ม้านั่งข้างอาคารเรียน

“นี่ไง พี่ไปขอยืมหนังสือเรื่องเล่าในอดีตของเมืองราชบุรีมาให้จ๊ะ” จากนั้นสองคนก็ช่วยกันหาข้อมูลที่ต้องการ

หนังสือเล่มนี้บอกเล่าความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ เช่น เมืองโบราณคูบัว จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม และถ้ำจอมพล

“หนูสนใจเมืองโบราณคูบัวค่ะ”

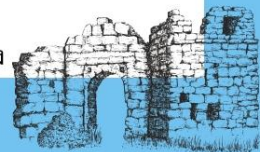
เมืองโบราณคูบัวเป็นชุมชนที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งในวัฒนธรรมทวารวดีที่อยู่ใต้สุดทางตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง คืออยู่ในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง เมืองโบราณนี้เจริญรุ่งเรืองในช่วงประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 - 13 มีสภาพเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ อยู่ไม่ไกลจากทะเลมากนัก

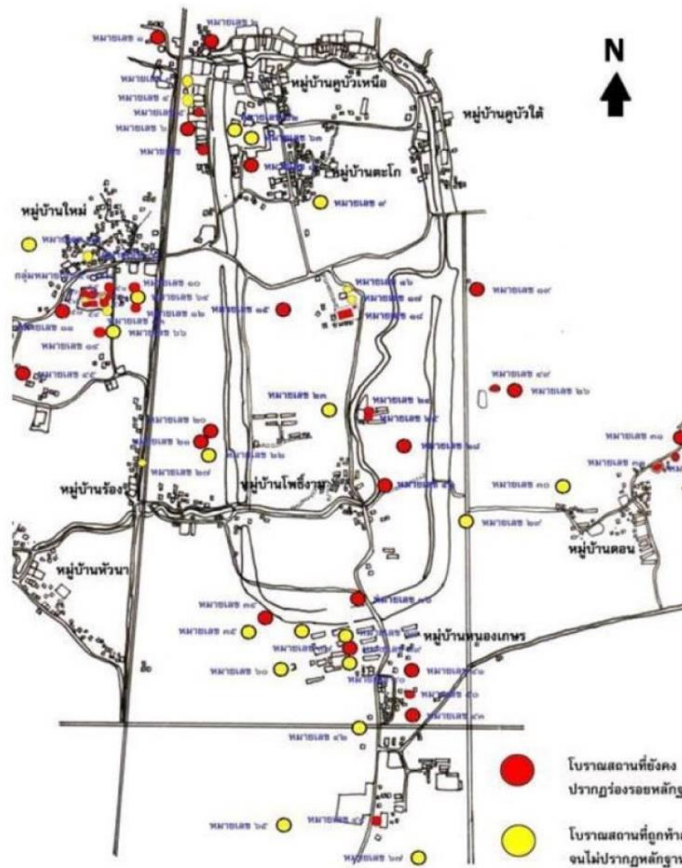

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลาดสูงขึ้นไป จนต่อเนื่องกับเนินเขาทางด้านตะวันตก ส่วนริมของที่ราบลาดสู่ทะเล มีร่องรอยของทางน้ำเก่า ซึ่งเดิมคือเส้นทางของแม่น้ำแม่กลองสายเก่าที่ไหลลงสู่ทะเลเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ สามารถติดต่อกับชายฝั่งทะเลและเมืองโบราณที่ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำอื่น ๆ ได้โดยสะดวก เช่น ทิศเหนือมีร่องน้ำเก่าขนานกับแม่น้ำแม่กลอง สามารถติดต่อกับเมืองโบราณพงตึกในเขตอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ทิศตะวันตกมีแนวสันทรายใช้เป็นทางเดินไปเมืองนครปฐมโบราณได้ ทิศใต้ตามแนวสันทรายไปเมืองเพชรบุรีในสมัยโบราณไปยังพม่าหรือคาบสมุทรมลายูได้

แผนที่แสดงที่ตั้งเมืองโบราณคูบัวสมัยทวารวดี
ที่มา : ความสัมพันธ์กับชุมชนทวารวดีในบริเวณใกล้เคียง

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งโบราณสถานเมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี

ที่มา : ความสัมพันธ์กับชุมชนทวารวดีในบริเวณใกล้เคียง

ที่ตั้งของเมืองโบราณคูบัว ตั้งอยู่ในเขต ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ลักษณะแผนผังของเมืองโบราณเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดใหญ่ กว้าง 800 เมตร ยาว 2,000 เมตร มีลักษณะเป็นเนินดิน ตามธรรมชาติ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 5 เมตร มีการก่อสร้างคูน้ำ 1 ชั้น และคันดิน 2 ชั้น ล้อมรอบตัวเมือง ซึ่งเป็นลักษณะการสร้างเมืองแบบวัฒนธรรมทวารวดี

ปัจจุบันแนวของคูน้ำเกือบทุกด้านตื้นเขิน ชาวบ้านใช้เป็นพื้นที่สำหรับทำนา ปลูกผลไม้ ขุดบ่อทำนาุ้ง ส่วนแนวคันดินทั้งชั้นนอกและชั้นในมีการปลูกสร้างบ้านเรือน และทำถนนทับไปเกือบตลอดแนว

จากหลักฐานที่ได้ขุดพบคน พบโบราณสถาน และมีโบราณวัตถุกระจายอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในและนอกตัวเมือง โบราณสถานคูบัว ซึ่งล้วนเป็นวัฒนธรรมทราวดีทั้งสิ้น โดยเฉพาะภายในบริเวณตอนเหนือของเมือง และวัดโขลงสุวรรณคีรี ซึ่งตั้งอยู่เกือบใจกลางเมือง ภายในตัวเมืองพบโบราณสถานที่ปรากฏหลักฐานอยู่ 8 แห่ง และโบราณสถานที่สันนิษฐานว่าเคยเป็นโบราณสถานอีก 4 แห่ง ซึ่งถูกทำลายไปจนไม่เหลือสภาพเดิม

โบราณสถาน หมายเลข 18 (วัดโขลง)

ที่มา : <http://tvaravati.npru.ac.th/PDF/0009.pdf>

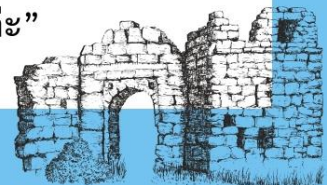
เมื่อพู่กันอ่านจบ
ดินสอก็ถามขึ้นทันทีว่า “ทำไมกรมศิลปากรจึงเข้าไปสำรวจ
พื้นที่บริเวณนั้นหรือคะ”

“เพราะ ชาวจังหวัดราชบุรีมีหนังสือแจ้งกรมศิลปากร
ให้ไปสำรวจตรวจสอบโบราณสถาน เนื่องจากมีผู้ไปขุดค้นหาสมบัติ
กันอยู่เนือง ๆ จ๊ะ”

“จากนั้นกรมศิลปากรได้จัดเจ้าหน้าที่ไปพบกับพระภิกษุสมุล
และท่านได้นำทางคณะเจ้าหน้าที่ไปสำรวจ ผลของการสำรวจ
ได้พบเนินดินใหญ่ซึ่งยังไม่ทราบว่าเป็นอะไร แต่จากการที่พบ
แผ่นอิฐใล่อยู่ตามเนินดินบ้าง ชวนให้สงสัยว่าจะเป็นซากโบราณ
สถาน ประกอบกับได้เห็นเศียรพระพุทธรูปดินเผา ซึ่งชาวบ้าน
เก็บเอาไปจากบริเวณนั้น เป็นเศียรพระพุทธรูปและเทวรูปที่มี
ลักษณะทำนองเดียวกับเศียรพระพุทธรูปและเทวรูปสมัยทวารวดี
กรมศิลปากรจึงมีความสนใจที่จะทำการสำรวจต่อไป ”

“อ้อ! หนูเข้าใจแล้วค่ะ หนูขอบคุณพี่พู่กันมากนะคะ
ที่ช่วยอธิบายเรื่องราวของเมืองโบราณคูบัวให้ฟังค่ะ”

จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม

“เรารีบไปเข้าห้องเรียนกันก่อนเถอะ แล้วตอนเย็น
ดินสอมานั่งรอพี่ตรงนี้นะ”

“ค่ะ พี่พู่กัน”

จากนั้นทั้งสองคนก็แยกย้ายกันไปเข้าห้องเรียนของตนเอง

ช่วงพักกลางวัน

ดินสอที่นั่งอ่านหนังสืออยู่ที่ห้องสมุดคนเดียวท่ามกลาง
ผู้คนที่นั่งเป็นกลุ่มตามโต๊ะบริเวณรอบ

ทันใดนั้นก็มีคนเดินมาหยุดตรงหน้าเธอ ดินสอเงยหน้าขึ้น
มองก่อนที่จะยิ้มให้เมื่อเห็นว่าเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนของพี่พู่กัน

“อ้าว ดินสอที่นั่งอ่านอะไรอยู่เธอ” ข้าวฟ่างร้องทักทาย

“หนูกำลังอ่านเรื่องราวจิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม ค่ะ”

“วัดที่อยู่ตำบลคลองตากต อำเภอบุพราหารม ไซ้ใหม่จ๊ะ”

“ไซ้คะ พี่ข้าวฟ่างรู้จักวัดนี้ด้วยเหรอะคะ” ดินสอถามด้วยความสงสัย

“บ้านคุณยายของพี่อยู่แถววัดนี้นะจ๊ะ พ่อกับแม่เคยพาพี่ไปดูจิตรกรรมฝาผนังที่วัดนี้ ภายในโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังมีอายุไม่ต่ำกว่า 250 ปี สวยงามมากจ๊ะ เพราะเป็นฝีมือช่างชั้นสูงที่หาชมได้ยากในปัจจุบัน”

อุโบสถวัดคงคาราม

“พ่อกับแม่เล่าให้ฟังว่าเป็นวัดมอญ สร้างขึ้นโดยพญามอญ เป็นผู้สร้าง ซึ่งพญามอญอพยพมาตามลำแม่น้ำแม่กลองมาตั้งถิ่นฐานอยู่เหนือเขตของโพธารามในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา ถึงต้นรัตนโกสินทร์”

“พี่ข้าวฟ่างเล่าให้หนูฟังต่ออีกได้ไหมคะ” ดินสอทำเสียงออกอ่อนข้าวฟ่าง

“ได้จ้ะ”

“พรุ่งนี้วันเสาร์พ่อกับแม่จะพาพี่ไปบ้านคุณยาย ดินสอสนใจจะไปด้วยกันไหมจ้ะ”

“พี่จะให้พ่อกับแม่พาเดินไปเที่ยวที่วัดคงคาราม ดินสอจะได้เห็นภาพจิตรกรรมฝาผนังด้วยตาตัวเอง”

“ไปค่ะ ขอบคุณนะค่ะ” พี่ข้าวฟ่างใจดีที่สุดเลย

จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถ

เช้าวันเสาร์พอกับแม่ และข้าวฟ่างมารับดินสอที่บ้านแต่เช้า พวกเขาขับรถมาไม่ไกลนักก็มาถึง “วัดคงคาราม”

พ่อเล่าว่า “วัดคงคารามเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ 4 เนื่องจากได้รับการอุปถัมภ์โดยเจ้าจอมมารดากลิ่น และทูลเกล้าฯ ถวายให้เป็นพระอารามหลวง และได้รับพระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดคงคาราม”

ทุกคนเดินตรงไปยังพระอุโบสถที่ตั้งอยู่ด้านหน้าวัด ซึ่งเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 17.25 เมตร ประตูทุกบานเป็นงานจำหลักไม้ ฝีมือประณีต ส่วนบานหน้าต่าง ด้านนอกเป็นลายรดน้ำ

เจดีย์ทรงมอญ

“เจดีย์ทรงมอญ 7 องค์
สร้างเพื่อระลึกถึงเจ้าเมืองมอญทั้งเจ็ดจ๊ะ”

จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถพบว่าเขียนขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยช่างเขียนซ่อมทับลงบนภาพเดิมส่วนที่ชำรุด คงภาพดั้งเดิมที่งามสมบูรณ์ไว้ ดังนั้นจึงมีทั้งส่วนที่เป็นภาพโบราณตามแบบแผนจิตรกรรมสมัยอยุธยา และภาพจิตรกรรมแบบรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้รับอิทธิพลศิลปะตะวันตกอยู่บ้างตามสมัยนิยม

เนื้อเรื่องของจิตรกรรมแบ่งออกเป็นผนังด้านหลังพระประธาน เขียนเรื่องไตรภูมิ ภาพอดีตพุทธอยู่ส่วนบนสุดของผนังแต่ละด้าน ภาพพุทธประวัติเป็นแนวเหนือบานหน้าต่าง และภาพทศชาติชาดก เขียนอยู่ระหว่างบานหน้าต่าง

ผนังด้านหลังพระประธานเขียนเรื่องไตรภูมิ

ภาพอดีตพุทธซึ่งเรียงรายอยู่บนผนังด้านบนสุดติดเพดาน รอบพระอุโบสถ แต่ละองค์ประทับนั่งในพระแท่นมีเรือนแก้ว อยู่โดยรอบ และมีอัครสาวกเฝ้าอยู่สองข้าง เป็นฝีมือของช่างสมัยอยุธยา เขียนโดยใช้สีไม้กีสี คือ สีดำ สีดินแดง และสีเหลือง เขียนบนพื้นขาว ซึ่งเป็นเทคนิคการเขียนที่พบในสมัยอยุธยา

ส่วนภาพพุทธประวัติที่อยู่ต่ำลงมาจากภาพอดีตพุทธ มีภาพหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นชื่อ คือ ภาพ “มารผจญ” อยู่ที่ผนังฝั่งตรงข้ามพระประธาน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในคืนก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ เบื้องบนเป็นภาพพระพุทธเจ้าปางมารวิชัยทรงจีวรสีแดง พื้นหลังระบายสีแดงชาดเข้ม มีดอกไม้ร่วงถมเต็มพื้นที่ ต่ำลงมาเห็นพระแม่ธรณีบีบมวยผมเอียงกรายอย่างอ่อนช้อย ขณะที่พญามารยกไพร่พลคร่ำมาถึง พระแม่ธรณีก็บีบมวยผมให้น้ำไหลพรูท่วมแผ่นดิน ทำให้กองทัพพญามารจมในสายน้ำ พ่ายแพ้ไปสิ้น หากสังเกตให้ดีจะเห็นว่าในภาพมีทหารวิไลนดากับทหารฝรั่งเศส ใส่หมวกหนังสีดำหลายคนปะปนอยู่ด้วย

ภาพ มารผจญ

เมื่อลองดูภาพทศชาติชาดก ซึ่งเป็นเรื่องราวการบำเพ็ญเพียรสะสมบารมีใน 10ชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ก่อนจะเสวยพระชาติมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้า ก็มีหลายภาพเต็มไปด้วยความน่าสนใจ

กิจกรรมร่วมกันกินเนื้อมนุษย์

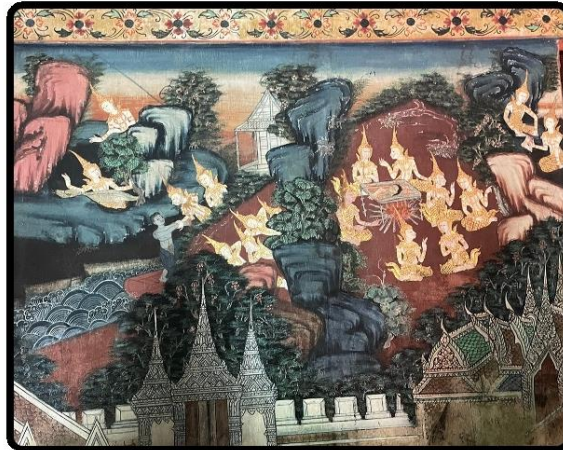
อย่างภาพหนึ่งที่น่าจะทำให้หลายคนจับจ้องอย่างฉงนเมื่อเห็นกลุ่มคนสวมชฎาและเครื่องทรงงามสง่ากำลังนั่งล้อมวงรอบกองไฟที่มีแคร่ตั้งอยู่ โดยมีศีรษะมนุษย์และแขนอีกข้างที่ถูกตัดวางอยู่บนแคร่เพื่อย่างไฟ คาดเดาได้ไม่ยากกว่านี้คือกิจกรรมร่วมกันกินเนื้อมนุษย์

ภาพนี้คือภาพอะไรคะ

ภาพที่เห็นนี้คือ **จุลปทุมชาดก** (จุน-ละ-ปะ-ทุม-ชา-ดก) ที่นิยมเขียนกันมากในสมัยรัชกาลที่ 4 และเป็นชาดกนอกที่นำมาแทรกในทศชาติชาดก

เล่าเรื่องของพระปทุมกุมารที่ถูกขับออกจากเมืองไปยังถิ่นกันดารพร้อมพระอนุชา 6 องค์และชายน้า เพราะพระราชบิดา ระแวงว่าจะแย่งราชสมบัติ ความอดอยากยากแค้นทำให้ชาวคณะ ต้องฆ่าชายน้าของตนที่ละคนนำมากินประทังชีวิต กระทั่งถึงคราว พระปทุมกุมารบ้าง พระองค์ได้นำเนื้อที่เก็บไว้มาให้อนุชา รोजน ทุกคนหลับแล้วจึงพาชายน้าไปตอนกลางคืน

ภาพ จุลปทุมชาดก

พระปทุมกุมารอดทนต่อความหิว กรีดเลือดตนเองให้ชಾಯา
 ดมแก้กระหาย ทั้งสองพากันรอนแรมมาพักอาศัยริมน้ำ วันหนึ่ง
 มีโจรที่ถูกทำร้ายลอยมาตามน้ำ พระองค์ได้ช่วยรักษาโจรจนหาย
 ต่อมาโจรลักลอบเป็นชู้กับชಾಯา แล้วลวงพระปทุมกุมารไปปลัก
 ตกแหว โชคดีมีพญาเหี้ยมารองรับร่างพระองค์ไว้ แล้วช่วยนำ
 พระปทุมกุมารกลับไปครองเมือง

ภาพ จุลปทุมชาดก

“นำสงสารพระปทุมกุมารจึงเลยคะ”

“ใช่จ๊ะ”

“ส่วนภาพนี้เป็นภาพจากชุดทศชาติชาดกที่น่าสนใจ”

มโหสถชาดก (มะ-โห-สด-ชา-ดก) เขียนอยู่บนผนังใกล้ประตูทางเข้าพระอุโบสถ ด้านขวาของพระประธาน เล่าเรื่องพระเจ้าจุลนีพรหมทัตยกทัพมหาศาลมาล้อมกรุงมิลินา แต่พระมโหสถบัณฑิตผู้มีปัญญาสามารถป้องกันไม่ให้ศัตรูบุกเข้ามาในเมืองได้”

ภาพ มโหสถชาดก

หลังจากที่เดินดูภาพจิตรกรรมฝาผนังจนครบแล้ว ชาวฟาง
ชวนดินสอเดินไปดูเรือนไทยที่อยู่ติดกัน

กุฏิ 9 ห้อง

ตู้พระไตรปิฎกलयรัตนน้ำ

นอกจากวัดคงคารามจะมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ทรงคุณค่า
แล้ว วัดคงคารามยังมีกุฏิ 9 ห้อง เป็นเรือนไทยฝาปะกนขนาดใหญ่
สร้างด้วยไม้สักทั้งหลังทั้งดงงามขึ้นชื่อ

ปัจจุบันจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ของวัด เก็บรักษาและจัดแสดง
สิ่งของเครื่องใช้สำคัญในอดีต เช่น ตู้พระไตรปิฎกलयรัตนน้ำ
หีบมุก ภาพพระบฏ เครื่องลายคราม หุ่นไม้ขนาดเล็กรูปคน และสัตว์
ที่เคยใช้แสดงในงานมหรสพ หนังสือคัมภีร์โบราณจำนวนมาก
รวมทั้งโลงไม้โบราณของมอญที่เรียกว่า “ลั้ง” อายุราวสองร้อยปี
แกะสลักลวดลายดอกพุดตาน ลงรักปิดทองอย่างประณีต

“โอ้โฮ! อายุเก่าแก่มากค่ะ” ดินสอร้องอุทานด้วยความตกใจ

ชาวฟางเห็นสีหน้าท่าทางของดินสอก็อดหัวเราะไม่ได้

ที่มา : <http://article.culture.go.th/index.php/gallery/3-column-layout-4/229-2020-10-21-08-27-43>

กิจกรรม คำถามชวนคิด

คำชี้แจง : สำหรับนักเรียน

กิจกรรม คำถามชวนคิด เป็นกิจกรรมทำหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์” เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยโดยการตอบคำถามอันทัน (เขียนตอบด้วยลายมือตัวบรรจง) และทำกิจกรรมที่แนะนำเพื่อทบทวนเนื้อหา

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ นักเรียนประทับใจสถานที่ใดในจังหวัดราชบุรีมากที่สุด จงอธิบายและให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

2. วัดมหาธาตุวรวิหาร มีความสำคัญต่อท้องถิ่นอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

3. ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าในการท่องเที่ยวชมแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จะทำให้นักเรียนทราบหรือเรียนรู้สิ่งอื่นนอกเหนือจากความงามของสถานที่นั้น ๆ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวก ควรมีกิจกรรมใดบ้างที่ช่วยอนุรักษ์มนต์เสน่ห์ของวิถีชีวิตของชาวบ้านริมสองฝั่งคลองไว้ จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1. นักเรียนเขียนจดหมายเชิญชวนเพื่อนที่อยู่ต่างจังหวัด มาเที่ยวที่จังหวัดราชบุรีในช่วงปิดภาคเรียน โดยเนื้อหาในจดหมาย เป็นการประชาสัมพันธ์สถานที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มรวบรวมสถานที่สำคัญในท้องถิ่นของตน แล้วนำเสนอในรูปแบบอินโฟกราฟิก

บทที่ 3 บุคคลสำคัญ ของเมืองราชบุรี

นายธนกร สดใส

นายธนกร สดใส

นายละออ ทองมีสิทธิ์

นายละออ ทองมีสิทธิ์

นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ

นางสินีนาง ดาบแก้ว

กิจกรรมคำถาม ชวนคิด

นางสินีนาง ดาบแก้ว

นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ

บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี

นายธนกร สดใส

เช้าวันอาทิตย์ ข้าวหอมและของขวัญ
 ขออนุญาตพ่อและแม่ไปที่ห้องสมุดที่อยู่ท้าย
 หมู่บ้าน สองพี่น้องชวนกันไปเลือกหนังสือ
 ตามหมวดที่ตนเองสนใจ ข้าวหอม เลือกหนังสือ
 เกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดราชบุรี
 ส่วนของขวัญสนใจหนังสือที่บอกเล่าเรื่องราว
 สถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี ทั้งสองจึงขอยืม
 หนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน

เมื่อกลับถึงบ้าน ข้าวหอมและของขวัญต่างหาที่เจียบๆ เพื่ออ่านหนังสือ ข้าวหอมเลือกอ่านการประดิษฐ์ของใช้จากต้นกล้วย เธอสงสัยว่าต้นกล้วยตานีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง ข้าวหอมเคยได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับต้นกล้วยตานีว่าเป็นที่สิงสถิตของพรายนางตานี ด้วยเหตุที่พรายนางตานีเป็นผี ชาวบ้านจึงไม่กล้าปลูกกล้วยตานีไว้ใกล้เรือน ด้วยความสงสัยข้าวหอมจึงเริ่มเปิดอ่านหนังสือแล้วพบกับบุคคลที่นำต้นกล้วยตานีมาใช้ประโยชน์ได้อย่างน่าอัศจรรย์ เขาเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ‘แบรนต์ตานี’ ที่แปรรูปมาจากกาบกล้วยตานี หลายคนต่างเอ่ยปากเป็นเสียงเดียวกันว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม และมีความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศในการประกวด OTTOP KBO CONTEST 2019 จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี 2562 รวมทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ CPOT หรือสินค้าวัฒนธรรมด้วย

ส่วนประกอบกล้วยตานี

ที่มา : <https://www.smethailandclub.com/entrepreneur/7724.html>

นายธนกร สดใส

นายธนกร สดใส อาศัยอยู่ที่ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีเชื้อสายไทย-เขมร ธนกรเล่าว่า “เขามีนิสัยคิดนอกกรอบ และไม่ชอบทำอะไรจำเจ จึงหาแรงบันดาลใจและประสบการณ์อยู่เรื่อยๆ ประกอบกับครอบครัวมีความเชี่ยวชาญในการแทงหยวก ทำบายศรี แต่ก่อให้เกิดปัญหาในหลายมิติ จึงคิดแก้ปัญหา โดยนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เกิดเป็นนวัตกรรมจากกาบกล้วยเสมือนหนัง เพื่อทดแทนการใช้หนังที่ไม่เบียดเบียนสัตว์

ขั้นตอนการกรีดกาบกล้วย

ที่มา : <https://www.naewna.com/entertain/658435>

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_7195081

ขั้นตอนการตากกาบกล้วย

ที่มา : <https://www.naewna.com/entertain/658435>

ในอดีตชาวเขมรเข้ามาแถวเจ็ดเสมียน ตอนสงครามเก้าทัพ สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยบรรพบุรุษทำบายศรีสำหรับ บวงสรวงมาแต่เดิมอยู่แล้ว เป็นงานแทงหยวกที่ต้องใช้กล้วยตานี ทั้งหมด ในชุมชนจึงมีกล้วยตานีอยู่มาก สมัยก่อนเชื่อกันว่ากล้วย ตานีเป็นกล้วยผี จึงทิ้งขว้าง แต่ตนเองได้คิดค้นแปรรูปกาบกล้วย ตานีจนทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ หลากอย่าง พร้อมกันนั้นยังตั้ง วิสาหกิจชุมชนบ้านช่างสกุลบายศรี”

สำหรับกรรมวิธีผลิตกระเป่า ใช้ตัวต้นกล้วยตานีที่เหนียว ทนทานมาแปรรูปเป็นหนังกาบกล้วย ขั้นตอนคร่าว ๆ คือ การตัด กรีด รีด ต่อ”

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_71

การปลูกกล้วยตานี

เมื่อข้าวหอมอ่านจบ เธอเกิดความคิดอยากลองนำต้นกล้วยมาใช้ประโยชน์บ้าง

เข้าวันจันทร์ ข้าวหอมตื่นแต่เช้ารีบแต่งตัวไปโรงเรียน เธอช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน หลังจากนั้นเด็ก ๆ ก็พูดคุยกันอย่างสนุกสนาน

ทันใดนั้น ครูวรรณณาเดินเข้ามาในห้อง และพูดคุยกับเด็ก ๆ

“นักเรียนรู้หรือไม่ นี่คือกล้วยอะไร”

“กล้วยตานีค่ะ” ข้าวหอมตอบคำถามด้วยน้ำเสียงมั่นใจ

“เก่งมากจ้ะ” ครูวรรณณา กล่าวชื่นชม

กระเป๋าจากกาบกล้วยตานี

ที่มา : <https://www.naewna.com/entertain/658435>

วันนี้เรามาเรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของกล้วยตานี
 “ใครทราบบ้างกล้วยตานีมีประโยชน์อย่างไร” ครูวรรณ
 เอ่ยถามนักเรียนทุกคน

ข้าวหอมยกมือ อธิบายประโยชน์ของกล้วยตานี
 “กล้วยตานีสามารถใช้ประโยชน์จากต้นกล้วยได้ทั้งหมด เช่น
 ใบนำมาทำเป็นภาชนะหรืองานบายศรีต่าง ๆ ก้านกล้วยนำไปตี
 เป็นเส้นใยทำเครื่องนุ่งห่ม และงานเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ ส่วนยางกล้วย
 นำมาทำเป็นตัวเคลือบหนังจากกล้วยให้คงทนและพัฒนาเป็นสีย้อมได้
 ต้นทำเป็นเชือกกล้วย กาบกล้วยมาทำเป็นหนัง ส่วนรากเห้งนำมา
 เป็นสารตั้งต้นในสารช่วยย้อมผ้า”

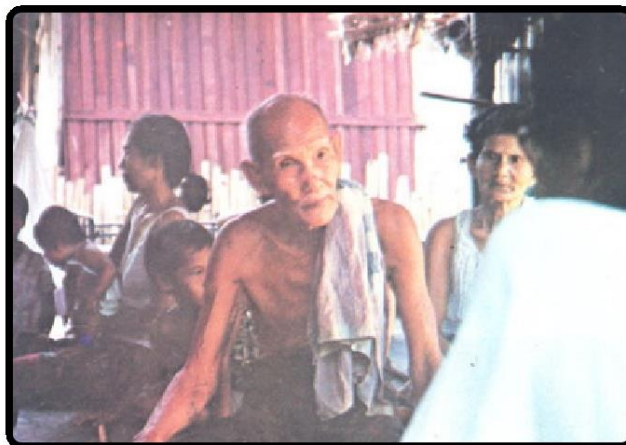
เมื่อข้าวหอมพูดจบ เพื่อน ๆ ต่างปรบมือและส่งยิ้มให้

ข้าวหอมส่งยิ้มกลับด้วยความภูมิใจ

ผลิตภัณฑ์จากกล้วยตานี

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_7195081

นายละออ ทงมีสิทธิ์

ที่มา : <https://archive.clib.psu.ac.th/online-exhibition/nangyai/page11.html>

“ของขวัญ”
 “ของขวัญ” ตื่นได้แล้วลูก เดี่ยวจะไปโรงเรียนสายนะ เสียงแม่
 ร้องเรียกให้ลูกสาวให้ตื่นนอน
 “ค่ะ” หนูตื่นแล้วค่ะ
 ของขวัญรีบอาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียนได้แล้ว

เข้านี้ครูวรรณพานักเรียนไปช่วยกันรดน้ำต้นไม้ที่สวนหย่อม
 ข้างอาคารเรียน ทันใดนั้นเองนักเรียนก็ได้ยินทำนองเพลง
 ดังมาจากห้องนาฏศิลป์

ต้นกล้าเกิดความสงสัยจึงพูดขึ้นว่า

“เสียงทำนองเพลงไพเราะมากครับ”

“ทำนองเพลงนี้เอาไว้ใช้ร้องประกอบการแสดงมหรสพได้ไหมครับ”

“ใช่จ้ะ” ครูวรรณาทอบคำถามให้ต้นกล้าหายสงสัย

“หากเอ่ยถึงแขนงต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย ชื่อแรก ๆ ที่หลายคนนึกถึงคงไม่พ้นไปจากการฟ้อน รำ ระบำ โขน ทว่าในความเป็นจริงนั้นยังมีการแสดงมหรสพดั้งเดิมของไทยอีกมากที่กำลังจางหายไปตามกาลเวลา และหนึ่งในนั้นคือ “หนังใหญ่” มหรสพที่เคยเป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างมากในสังคมไทยยุคโบราณ ทว่าในปัจจุบันกลับมีคณะกรรมการแสดงอยู่เพียงไม่กี่จังหวัดเท่านั้น”

การแสดงหนังใหญ่

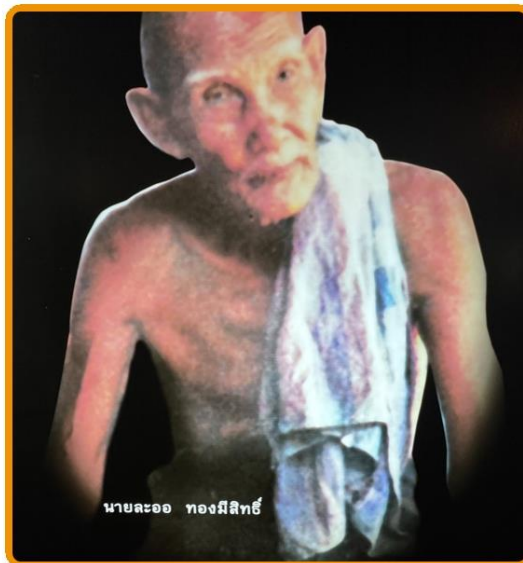
ที่มา : <https://www.facebook.com/Dao Klangdong>

นายละออ ทองมีสิทธิ์

ครูวรรณภาเล่าให้ฟังด้วยความภาคภูมิใจว่า

“จังหวัดราชบุรี มีการแสดงหนังใหญ่เป็นเอกลักษณ์
ไม่เหมือนใคร ผู้ที่เล่นหนังใหญ่มักได้รับรางวัลศิลปินพื้นบ้านดีเด่น
สาขาหนังใหญ่ คือ นายละออ ทองมีสิทธิ์”

นายละออ ทองมีสิทธิ์

นายละออ ทองมีสิทธิ์ เป็นบุตรของนายเลื่อง และ
นางแสง ทองมีสิทธิ์ จบการศึกษาจากโรงเรียนวัดขนอน เริ่มฝึกหัด
เล่นหนังใหญ่มาตั้งแต่ประมาณอายุ 14-15 ปี โดยได้รับการถ่ายทอด
ความรู้และฝึกเล่นหนังใหญ่จากนายเพิ่ม ทองมีสิทธิ์ ผู้เป็นอา
ขณะเป็นเด็ก ท่านได้ฝึกการขีดหนังใหญ่และหัดปีพาทย์ แต่ก็ได้รับ
การคัดค้านจากพระครูศรัทธาสุนทร (กล่อม) อดีตเจ้าอาวาสวัดขนอน
เพราะเจ้าอาวาสให้หัดพาทย์หนัง

นับตั้งแต่นั้นมา ท่านจึงเริ่มพากย์หนัง ซึ่งมีบทบาทมากมาย ที่เก็บรวบรวมไว้ในสมุดข่อยที่ท่านเก็บรักษาไว้ ท่านได้เป็นหัวหน้าคณะหนังใหญ่วัดขนอนคนที่ 5 สืบต่อจากครูอั้ง นายเพิ่ม ทองมีสิทธิ์ นายโປ้ะ ชะเกตุ และนายนาค รุ่งเรือง ซึ่งท่านได้พากย์หนัง และเชิดหนังมาโดยตลอด ตั้งแต่วัยหนุ่มจนกระทั่งอายุ 90 ปี จึงได้หยุดพากย์ เพื่อหยุดพักผ่อนอยู่กับครอบครัว

การแสดงหนังใหญ่

ด้วยความที่ท่านเป็นหัวหน้าคณะหนังใหญ่วัดขนอน เป็นนักพากย์และนักเชิดหนังใหญ่ผู้มีความสามารถล้ำเลิศ เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้คนทั่วไป จึงได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นศิลปินพื้นบ้านดีเด่น สาขาหนังใหญ่ประจำปี พ.ศ.2528

ที่มา : มโน กลีบทอง. (2544). พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาพันธ์. (หน้า 262)

นายละออ ทองมีสิทธิ์

ที่มา : <https://archive.clib.psu.ac.th/online-exhibition/nangyai/page11.html>

ครูวรรณณาเห็นว่าถึงเวลาเรียนพอดี จึงชวนเด็ก ๆ กลับไปที่ห้องเรียน เด็ก ๆ ประบมือพร้อมยกไหว้กล่าวขอบคุณครูวรรณณาที่เล่าเรื่องให้ฟัง

“วันนี้พวกหนู มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และรู้สึกภูมิใจมากค่ะ ที่จังหวัดของเรายังมีผู้สืบทอดการแสดงหนังใหญ่ค่ะ”

“ถ้ามีโอกาส ครูจะพาเด็ก ๆ ไปชมการแสดงหนังใหญ่ที่วัดขนอนนะจ๊ะ” ครูวรรณณากล่าวทิ้งท้ายไว้

ครูศิลป์ของแผ่นดิน

นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย>

เข้าวันพุธโรงเรียนมีกิจกรรมการแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยยวน เด็ก ๆ ต่างตื่นตื่น เพราะบรรพบุรุษของพวกเขา คือ ชาวไทยยวนที่มำตั้งรกรากอาศัยอยู่ ณ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

แม้เวลาจะผ่านไปเนิ่นนานแต่ชาวไทยยวนราชบุรีก็ยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ภาษาพูด และการแต่งกายไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะภูมิปัญญาการทอ “ผ้าซิ่นตีนจก” ภูมิปัญญาอันแสดงถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชาวไทยยวน

ครูวรรณและข้าวหอมเดินเข้าไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

บอร์ดนิทรรศการแรก เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ “การทำผ้าซิ่นตีนจก” ของ นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ

“ผ้าซิ่นตีนจก” ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทยวนโยนก ชาวไทยวนได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านคูบัว เมื่อประมาณ 200 กว่าปี พร้อมกับได้นำภูมิปัญญาศิลปะการทอผ้าจากมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่มที่แสดงเอกลักษณ์ของชาวไทยวนเมืองเชียงใหม่เป็นที่รู้จักนั่นคือ “ผ้าตีนจก” หรือผ้าซิ่นตีนจกไทยวนที่ได้กลายเป็นผ้าทอพื้นเมืองแห่งบ้านคูบัว

ขั้นตอน การทอผ้า

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย>

นางสาวทองอยู่ กำลังหาญ เรียนรู้การทำผ้าซิ่นตีนจก มาตั้งแต่ยังเด็ก โดยมีนางซื่อนผู้เป็นแม่ เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้

เมื่อเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4 นางสาวทองอยู่ได้ออกมา ช่วยพ่อแม่ทำนา และเรียนรู้การทำผ้า โดยเริ่มเรียนรู้ทุกกระบวนการ ทำผ้าซิ่นตีนจก ตั้งแต่การจูงด้ายด้วยไม้จูงซังเพื่อให้ด้ายคลี่ ตามยาวอย่างระเบียบ ตลอดจนกระบวนการทอผ้าในทุกขั้นตอน จนสามารถทอผ้าได้อย่างชำนาญโดยเฉพาะการทอผ้าตีนจก ที่จกเส้นด้ายด้วยชนม่น แม้ว่าจะเป็ผ้าที่ทำยากเพราะมีความละเอียดลออ ต้องอาศัยความอดทนในการฝึกฝนโดยใช้เวลานับเดือนกว่าจะสามารถทำได้อย่างถูกต้อง

ตีนจกที่ใช้วิธีจกด้วยชนม่น

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/ผ้าตีนจก แก้วใจ ผ้าไทย ทอมือโบราณ>

เนื่องจากต้องจดจำลวดลายเอกลักษณ์ให้ได้ โดยเฉพาะลายโบราณที่มีมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ เช่น ลายเขียซ็อนหัก ลายหน้าหมอน ลายเขียซ็อนเขีย ลายดอกเขีย ลายโค้งแก้งซ็อนเขีย ลายกาบ ลายหักดำ ลายเกี้ยวซ็อนกาบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นลายที่จกยากที่สุด เพราะมีลายละเอียดมากกว่าลายอื่นๆ

ลายเขียซ็อนหัก

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย>

ลายโค้งแก้งซ็อนเขีย

ที่มา : https://www.otoptoday.com/view_product.php?product_id=61262

ที่มา : <https://www.sacit.or.th/th/detail/2019-11-25-14-40-07>

นางสาวทองอยู่รักการทอผ้าเป็นชีวิตจิตใจเพราะเป็นงานที่ได้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยวนแต่ดั้งเดิม และสืบทอดการทำผ้าซิ่นตีนจกโดยยี่ดิวีร์ทำแบบโบราณดั้งเดิม ที่มีมากกว่าสองร้อยปีไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งการใช้ฝ้ายไม้ ลวดลาย และสีสีน

รวมไปถึงการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการจกเส้นด้ายที่เป็นขนเม่น หรือที่เรียกว่า “จกขนเม่น” เพื่อสืบสานและอนุรักษ์วิธีการทอตีนจกแบบโบราณดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ที่ทอผ้าตีนจกแบบโบราณเหลืออยู่น้อยลงเต็มทีแล้ว

**นางสาวทองอยู่ กำลึงหาญ
กำลึงทอผ้า**

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย>

ข้าวหอมปรบมือด้วยความชื่นชม
“ขอบคุณคุณครูที่ให้ความรู้ในวันนี้ค่ะ”

สไบมอญปักมือ ศิลปะบนผืนผ้าจากวัฒนธรรมชาวมอญ

สไบมอญ

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/local/localbusiness/2636700>

ช่วงบ่ายวันนี้เป็นการสาธิตปักสไบมอญด้วยมือ เด็ก ๆ สนใจกันมาก ต่างมายืนรอดูกันอย่างแน่นขนัด

ครูวรรณอาสาเป็นผู้ช่วยวิทยากรที่มาให้ความรู้กับเด็ก ๆ

“สวัสดีค่ะ เด็กๆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ”

“สวัสดีครับ/สวัสดีค่ะ” เด็ก ๆ ยกมือไหว้แล้วกล่าวคำว่าสวัสดีพร้อมกัน

“วันนี้ครูเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการปักผ้า
สไบมอญมาให้ความรู้แก่เด็ก ๆ”

นางสินีนาฏ ดาบแก้ว

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/1118308459021850/>
สไบมอญสินีนาฏ

“สวัสดีค่ะ เด็ก ๆ” วิทยากรกล่าวทักทายนักเรียน

“ป่าชื่อ นางสินีนาฏ ดาบแก้ว เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญ
อาศัยอยู่ ตำบลคลองตาคต อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”

ป่าเกิดและเติบโตในครอบครัวคนไทยเชื้อสายมอญลุ่มน้ำ
แม่กลอง ทำให้ซึมซับวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การแต่งกาย
และความศรัทธาพระพุทธศาสนา ต่อมาป่ามีโอกาสได้เข้าร่วม
เรียนรู้วิธีการปักผ้าสไบมอญที่สำนักงานการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยของอำเภอโพธาราม”

“ป่าขอเล่าความเป็นมาของผ้าสไบมอญให้เด็ก ๆ ฟังก่อนนะจ๊ะ”

ในสมัยโบราณมีการทอผ้าด้วยมือ ดึงด้ายจากดอกฝ้าย หลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวชาวบ้านจะมีเวลาว่างก็จะมานั่งปักผ้าด้วยมือ ผ้าสไบมอญจึงมีกันทุกครัวเรือน คนที่ปักผ้าต้องมีสมาธิ มีใจรักในชิ้นงานจึงจะปักผ้าสำเร็จ สิ่งนี้เป็นการบอกถึงภูมิปัญญาที่คนไทยโบราณสอนลูกสอนหลานให้มีสมาธิในการทำงาน การปักผ้าสไบมอญด้วยมือเป็นหัวใจหลักในการคิดสร้างสรรค์งานจากเส้นด้าย

ลวดลายบนผืนผ้าสไบมอญ

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/1118308459021850/สไบมอญสินีนาฏ>

ในอดีตลวดลายที่ปักลงบนผ้าส่วนใหญ่ จะเป็นลายที่เลียนแบบธรรมชาติหรือตามแต่จินตนาการของผู้ปัก ลายที่นิยม ได้แก่ ลายดาวล้อมเดือน โดย “ดาว” หมายถึงประชาชน “เดือน” หมายถึง พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ยังมีลายดอกมะตาด ลายดอกเล็บมือนาง และลายดอกมะเขือ

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/local/localbusiness/2636700>

ปัจจุบันมีการออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยศึกษาจากอินเทอร์เน็ตแล้วประยุกต์ลวดลายจากโบราณวัตถุสมัยทวารวดี และสัญลักษณ์ธรรมจักรสีเหลืองทองมาปักลงบนผืนผ้าสีขาว เพื่อต้องการสื่อถึงชาวมอญราชบุรีมีการสืบเชื้อสายเก่าแก่มาจากบรรพบุรุษสมัยทวารวดี และมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ลวดลายบนผืนผ้าสไบมอญ

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/1118308459021850/>
สไบมอญสินีนางู

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/local/localbusiness/2636700>

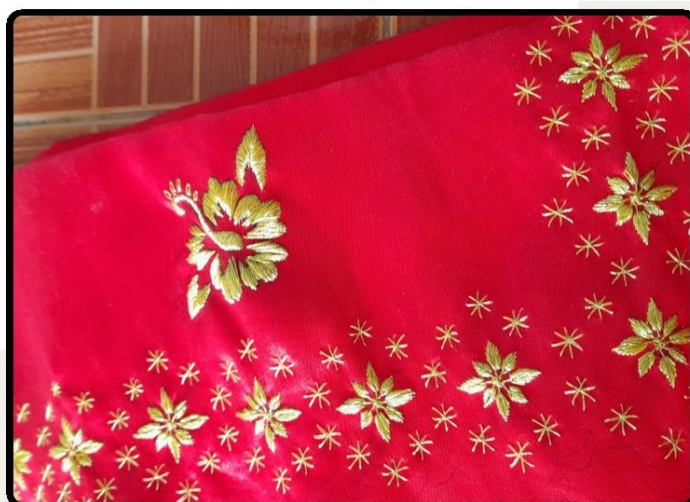
จากนั้นวิทยากรก็เริ่มสาธิตการปักสไบมอญ เด็ก ๆ ทุกคนตั้งใจดู
เมื่อวิทยากรอธิบายจบแล้ว เด็ก ๆ ต่างเลือกลายที่ตนเองชื่นชอบ และ
ลงมือปักสไบมอญ เด็กๆบางคนบอกว่าสนุก บางคนบอกว่าทำไม
ยากจัง

“เป็นอย่างไรบ้างจ๊ะ เด็ก ๆ” เสียงครูวรรณาร้องถามขึ้น

“ยากจังครับ” ต้นกล้าตอบด้วยน้ำเสียงเศร้า ๆ

“ไม่มีอะไรยากเกินกว่าความตั้งใจและความพยายามของเรานะ
ต้นกล้า” ครูวรรณาทุดให้กำลังใจต้นกล้า

“ผมจะพยายามทำให้ดีที่สุดครับ” ต้นกล้าตอบพร้อมกับชูนิ้วชี้
กับนิ้วกลาง แล้วบอกกับตัวเองว่า “สู้ ๆ”

ลวดลายบนผ้าสไบมอญ

ที่มา : <https://www.facebook.com/groups/1118308459021850/>
สไบมอญลีนินาฏ

กิจกรรม คำถามชวนคิด

คำชี้แจง : สำหรับนักเรียน

กิจกรรม คำถามชวนคิด เป็นกิจกรรมทำหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี” เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยโดยการตอบคำถามอันทันที (เขียนตอบด้วยลายมือตัวบรรจง) และทำกิจกรรมที่แนะนำเพื่อทบทวนเนื้อหา

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม ต้องอาศัยปัจจัยใดบ้าง จึงจะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าในท้องถิ่นของนักเรียนมีผลิตภัณฑ์ใดบ้าง ที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะทำให้ผ้าชิ้น
ตินจกยังคงเป็นที่รู้จักแพร่หลายในยุคปัจจุบันและอนาคต

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนบอกแนวทางการช่วยอนุรักษ์และส่งเสริม
ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนบอกแนวทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
สืบทอดไปยังรุ่นลูกหลาน

.....

.....

.....

.....

6. นักเรียนสำรวจผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น แล้วรวบรวม
จัดทำโปสเตอร์เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). *ผ้าจากทอมือ ลายโค้งแก้งขอนแก่น*. https://www.otoptoday.com/view_product.php?product_id=61262
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2567). *ยลจิตรกรรมล้ำค่า ที่วัดคงคาราม*. <http://article.culture.go.th/index.php/gallery/3-column-layout-4/229-2020-10-21-08-27-43>.
- จิรัฏฐิ เจริญราษฎร์. (ม.ป.ป.). *เมืองโบราณคูบัว*. <http://tvaravati.npru.ac.th/PDF/0009.pdf>.
ชมรมถ่ายภาพสมุทรสงคราม Samutsongkram photo club ทนงศักดิ์ เรือนเพ็ง. (2024, 4 กรกฎาคม). *ปากคลองบางนกแขวก* [Image]. Facebook. https://www.facebook.com/photo/?fbid=3006762192798646&set=pcb.6375425529248613&locale=th_TH
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). *รู้จัก สไบมอญปักมือ ศิลปะบนผืนผ้าจากวัฒนธรรมชาวมอญ กลายเป็นอาชีพที่สร้างรายได้*. <https://www.thairath.co.th//news/local/localbusiness/2636700>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). *รู้จัก “อะวอด เบิงกลอน” อาหารมอญหาทานยาก ของชาวมอญนครชุมน์ อ.บ้านโป่ง*. <https://www.thairath.co.th/news/local/localbusiness/2651480>
- นภดล ฤกษ์สิริศุกร. (2012). *ประวัติศาสตร์คลองตำเนินสะดวก (absolute basics)* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=wpebE5DzRcc>
- นิตยา สุริยมมา. (2565). *ช่างทำบายศรีหนีความจน สู่เจ้าของกระเป๋า Tanee Siam มีคนขอซื้อแบรด์กว่า 15 ล้านบาท*. <https://www.smethailandclub.com/entrepreneur/7724.html>
- แนวหน้า. (2565). *คนไทยหัวใจไม่ท้อ'ธนกร สดใส ตานีสยาม*. <https://www.naewna.com/entertain/658435>.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2520). *วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดขนอนจังหวัดราชบุรี*. โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ผ้าตีนจก แก้วใจ ผ้าไทยทอมือโบราณ. (2562, 28 มีนาคม). *ความรู้และข้อแตกต่างระหว่างตีนจก ยกเข้ากับตีนจกชนม่น*. [Image]. Facebook. <https://www.facebook.com/Kaewjai4289/posts/>

- พิพัฒน์ กระแจะจันทร์. (2566). ความพินาศของโบราณสถานเมืองทวารวดีที่คูบัว ราชบุรี.
<https://thestandard.co/ancient-city-of-dvaravati/>
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี. (ม.ป.ป.). *ดำเนินสะดวก : คลองสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย*.
<https://www.finearts.go.th/ratchaburimuseum/view/21799>
- ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง. (2565, 3 สิงหาคม). *แปรรูปกากกล้วยตานี สู่ผลิตภัณฑ์รักษ์โลก*.
https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_7195081
- มโน กลีบทอง. (2544). *พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรีและจังหวัดราชบุรี*. สำนักพิมพ์สมพันธ์
 จำกัด.
- ราชบุรีศึกษา. (2553). *ตลาดน้ำดำเนินในอดีต*. https://rb-old.blogspot.com/2010/05/blog-post_6603.html.
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2565). *ซ้องแมว*. <https://th.wikipedia.org/wiki>
- สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย. (2562). *ครูทองอยู่ กำลังหาญ ครูศิลป์ของแผ่นดิน ปี 2562 "ซิน
 ดินจก ยกระดับเป็นของดี ศักดิ์ศรีภูมิปัญญา*. [Image]. Facebook.
<https://www.facebook.com/sacitofficial/posts/ครูทองอยู่-กำลังหาญ-ครูศิลป์ของแผ่นดิน-ปี-2562-ซินดินจก-ยกระดับเป็นของดี-ศักดิ์/2469121906450721/>
- สไบมอญสีนินาฏ. (2567). *สไบมอญ*. [Image]. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1751029008756508>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1. (ม.ป.ป.). *เมืองพระราชา ราชบุรีวิถี
 วัฒนธรรมเลิศล้ำประวัติศาสตร์. ธรรมรักษ์การพิมพ์ราชบุรี จำกัด*.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2567). *ถ้ำจอมพล*.
<https://naturalsite.onep.go.th/site/detail/487>
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 1 ราชบุรี. (2541). *คูบัว : ความสัมพันธ์กับชุมชนทวาร
 วดีในบริเวณใกล้เคียง*.
- Dao Klangdong. (2567). *เทศกาลหนังใหญ่วัดขนอนครั้งที่ 17* [Image]. Facebook.
https://www.facebook.com/WatKhanonNangYai?locale=th_TH

บทที่ 3

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี สรุปขั้นตอนและผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี

1.2 ขอบเขตการสร้างหนังสือ

1.2.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรี 3 ประเภท คือ 1.แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ 2.แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 3.แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้แต่ละเรื่องมีกิจกรรมท้ายเรื่องและมีภาพประกอบ

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ในด้านเนื้อหาที่นำมาเขียนในด้านรูปเล่มและการพิมพ์ ภาษาที่ใช้ภาพประกอบ เนื้อหาและคุณประโยชน์ ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย นางสาวกมลรัตน์ สิงห์แก้ว นางสาวจิตสุภา เขียวอินทร์ และนางสาวลัดดาวัลย์ พงษ์เขตกรณ์ และตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน โดยใช้แบบประเมินหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผู้ศึกษาได้วางแผนการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านดังนี้

1.3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.3.2 กำหนดชื่อเรื่อง รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรี จากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของกูปัญญาท้องถิ่นให้ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นประเมินความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรีที่จะนำมาเรียบเรียงในหนังสือ

1.3.3 จัดทำเค้าโครงเนื้อหาในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน แล้วดำเนินการเรียบเรียงเนื้อหา กำหนดภาพประกอบ

1.3.4 สร้างกิจกรรมท้ายเรื่องทุกเรื่อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ตอบคำถามท้ายบท ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

1.3.5 สร้างแบบประเมินคุณค่าหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านรูปเล่มและการพิมพ์ 2.ด้านเนื้อหา 3.ด้านภาพประกอบ 4.ด้านภาษา และ 5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

1.3.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหนังสือที่สร้างขึ้น เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือโดยใช้แบบประเมินคุณค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จำนวน 9 คน ประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1.4 สรุปผลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1.4.1 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี แหล่งที่มาของหัวข้อมาจากข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี มาสร้างเป็นหนังสือเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดชื่อหนังสือว่า แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โครงสร้างของหนังสือประกอบด้วย เนื้อเรื่อง กิจกรรมท้ายเรื่องและภาพประกอบ ซึ่งเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริงและจากแหล่งข้อมูลที่ค้นคว้า ซึ่งแนวทางการเขียนหนังสือเล่มนี้เป็น การเขียนรูปแบบเรื่องสั้น แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน แต่ละบทจะมีชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหา ดังนี้

บทที่ 1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

บทที่ 2 แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

บทที่ 3 บุคคลสำคัญของเมืองราชบุรี

1.4.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีรายการประเมินอยู่ 5 ด้าน

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด (μ) = 4.67) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจและการออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด (μ) = 5.00) รองลงมาคือขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัยของนักเรียนและขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน (μ) = 4.33)

(2) ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด (μ) = 5.00) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การแบ่งเนื้อแต่ละบทมีความเหมาะสม การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย และเนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด (μ) = 5.00)

(3) ด้านกิจกรรมท้ายบทเรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านกิจกรรมท้ายบทเรียนในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด (μ) = 5.00) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และกิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมการคิด และการเขียนอยู่ในระดับมากที่สุด (μ) = 5.00)

(4) ด้านภาพประกอบ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด (μ) = 4.07) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง และภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจอยู่ในระดับมากที่สุด (μ) = 5.00) รองลงมาคือภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น (μ) = 4.33) รองลงมาคือการจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ (μ) = 4.00) และรองลงมาคือภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน (μ) = 3.67)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 5.00$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจ หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดราชบุรี นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมทำยบทเรียนช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการค้นคว้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$)

(6) สรุปลักษณะภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรีในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.75$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมทำยบทเรียน และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 5.00$) รองลงมาคือด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.67$) และด้านภาพประกอบมีความเหมาะสมมาก ($\mu = 4.39$)

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งมีรายการประเมินอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านรูปเล่ม

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่มในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.61$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ปกหนังสือสวยงามน่าสนใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.89$) รองลงมาคือขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับการอ่าน ($\mu = 4.78$) รองลงมาคือขนาดของหนังสือเหมาะสมกับการอ่าน ($\mu = 4.44$) และรองลงมาคือการจัดทำรูปเล่มทำให้หนังสือน่าสนใจ ($\mu = 4.33$)

(2) ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.57$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.89$) รองลงมาคือเนื้อหาหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ($\mu = 4.78$) รองลงมาคือการจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา ($\mu = 4.67$) รองลงมาคือ การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความน่าสนใจ ($\mu = 4.56$) รองลงมาคือภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อ่านเนื้อหาบทเรียน ($\mu = 4.44$) รองลงมาคือการเล่นเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนอ่านเข้าใจง่าย ($\mu = 4.33$) และรองลงมาคือกิจกรรมทำยบททำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น ($\mu = 4.33$)

(3) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.65$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.89$) รองลงมาคือกิจกรรมทำยบทช่วยให้นักเรียนรักการอ่าน ($\mu = 4.78$) รองลงมาคือภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้นและหนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ($\mu = 4.67$) รองลงมาคือเนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\mu = 4.44$)

(4) สรุปในภาพรวมของนักเรียนแต่ละด้าน

นักเรียนมีความเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องแหล่งเรียนรู้จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.61$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านรูปเล่มมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.61$) รองลงมาคือด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ($\mu = 4.65$) และด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.57$)

2. อภิปรายผล

ผลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี พบว่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนสรุปได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก

2.1 ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ว่า การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัย ของนักเรียน และขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 แสดงว่าด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

นักเรียนมีความคิดเห็นว่าปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับการอ่าน ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับการอ่าน และการจัดทำรูปเล่มทำให้หนังสือที่น่าสนใจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 แสดงว่ามีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของจินตนา ไบกาชุยี (2542, น.10-19) ที่กล่าวว่า รูปเล่มหนังสือ หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้าง หรือยาว หรือเล็กเกินไป ให้มีจำนวนหน้าและขนาดพอเหมาะ และไม่หนักเกินไปสำหรับเด็ก นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกก็คือ ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้

ตัวอักษร การใช้ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ควรใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ขนาดตัวอักษรสำหรับ
 เด็กระดับประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ขนาด 18-20 พอยต์ และฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 8)
 ที่กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก จะมีรูปลักษณะที่แปลกใหม่ น่าสนใจ รูปเล่ม
 กะทัดรัด ไม่หนาหรือใหญ่จนเกินไป

2.2 ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านเนื้อหาว่า การแบ่งเนื้อแต่ละบทมีความเหมาะสม
 การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย และเนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น
 มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 แสดงว่าด้านเนื้อหา มีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของหนังสือเหมาะสมกับนักเรียนเนื้อหาของ
 หนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา การแบ่งเนื้อหาแต่ละ
 บท มีความน่าสนใจ ภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อ่านเนื้อหาบทเรียน การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับ
 ขั้นตอนอ่านเข้าใจง่าย และกิจกรรมท้ายบททำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57
 แสดงว่ามีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น ของจินตนา ไบกาช
 ยี (2542, น.10-19) ที่กล่าวว่า เนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน ทำให้อ่านเข้าใจง่าย
 เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสนใจและภูมิหลังของนักเรียน อีกทั้งภาษา
 และสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่ายหลีกเลี่ยงคำศัพท์ยากๆ ใช้
 ประโยคสั้น ๆ หากใช้คำที่ใช้อยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 แล้ว เชื่อได้ว่าเด็ก
 สามารถอ่านและเข้าใจเรื่องราวได้ดี และฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545, น.8) ที่กล่าวว่า เนื้อหาสาระที่
 เขียนสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการในการอ่านของเด็กทุกคน ในทุกช่วงวัย ซึ่งนอกจาก
 จะให้ความเพลิดเพลินในการอ่านแล้ว หนังสือส่งเสริมการอ่านจะช่วยให้ความรู้ ส่งเสริมจินตนาการ
 และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็ก

2.3 ด้านกิจกรรมท้ายบทเรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านกิจกรรมท้ายบทเรียนว่า กิจกรรมท้ายบทเรียน
 ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
 และกิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมการคิดและการเขียน มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 แสดงว่า
 ด้านกิจกรรมท้ายบทเรียน มีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น
 ของสมพร จารุรัฐ (2544 : น.37-38) ที่กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านต้องมีกิจกรรมท้ายบท
 กิจกรรมท้ายเรื่องต้องมีความเหมาะสม กิจกรรมท้ายบทเป็นการช่วยส่งเสริมความรู้และความคิด
 ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น กิจกรรมท้ายบทช่วยกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน ช่วยนำความรู้จากเรื่อง
 ที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 ด้านภาพประกอบ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านภาพประกอบว่า ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ และภาพประกอบดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 แสดงว่าด้านภาพประกอบ มีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับความคิดเห็นของจินตนา ไบกาชุยี (2542, น.10-19) ที่กล่าวว่า ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอทั้งนี้ต้องให้ได้สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ภาพที่ใช้มีทั้งการ์ตูนและภาพถ่าย ถ้าเป็นภาพสี จะน่าสนใจมากกว่า และฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545 : 8) ที่กล่าวว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม ชัดเจน สดใส ตัวอักษรอ่านง่าย ใช้ภาษาที่ไม่ยากเหมาะสมกับผู้อ่านเป้าหมาย

2.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับว่า หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจ หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน หนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ของดีของจังหวัดราชบุรี นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมท่ายบทเรียนช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการค้นคว้า มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 แสดงว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

นักเรียนมีความคิดเห็นเห็นว่า หนังสือนี้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจ ในจังหวัดราชบุรี กิจกรรมท่ายบทช่วยให้นักเรียนรักการอ่าน ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้นและหนังสือนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 แสดงว่ามีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของจินตนา ไบกาชุยี (2542, น.8-9) ที่กล่าวว่า หนังสือช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลิน สนองความต้องการของเด็ก สร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เพราะเด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา ปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก ให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอ่านวยประโยชน์ต่อเด็กมากในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ทดแทนความรู้ของเด็กที่ขาดหายไป อีกทั้งยังช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยเด็ก

2.6 สรุปภาพรวมของหนังสือ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชาชนเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพ พรหมณะ (2562) และ กฤษณา เก็นโนนกอก (2562) จึงสามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.1.1 การใช้หนังสือครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหนังสือให้เข้าใจชัดเจน เพื่อสามารถแนะนำผู้เรียนให้ใช้หนังสือได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ควรใช้กับผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทยอย่างน้อยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.1.3 ครูผู้สอนควรเน้นย้ำให้นักเรียนทำกิจกรรมท้ายบทตามที่ระบุไว้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดที่สร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.1.4 การใช้หนังสือ นอกจากใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังสามารถนำหนังสือไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการกับทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์และเป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.2.1 ผู้ศึกษาควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการสร้างหนังสือที่แปลกใหม่ หรือพัฒนา รูปแบบขึ้นมาให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม เช่น การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือส่งเสริมการอ่านรูปแบบบทเรียนการ์ตูน หรือเพิ่มการใส่ QR code และ Link ประกอบเพิ่มเติมเพื่อให้หนังสือน่าสนใจมากขึ้น เป็นต้น

3.2.2 ครูควรนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปทดลองใช้โดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น เจตคติของนักเรียนต่อท้องถิ่น เจตคติต่อวิชาภาษาไทย ผลสัมฤทธิ์ในด้านการอ่าน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: เล่ม 9 การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนุสสทศกรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณา เก็นโนนกกอก (2562). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง เมืองคอนบ้านเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กฤษยา แสงเดช. (2545). *หนังสือส่งเสริมการอ่าน*. แม็ค.
- จินตนา ไบกาชุย. (2537). *สื่อการเรียนการสอน*. สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. โรงพิมพ์ครูสภา
- _____. (2547). *หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. เอกสารประกอบ การประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม. ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- จุฑาทิพ พรหมณะ. (2562). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองลิกอร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโคกพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศิลปาบรรณาการ.
- ชวัลลักษณ์ บริบาล (2563). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง บทร้อยกรองนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2538). *เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. มิติใหม่.
- _____. (2540). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. ต้นอ้อแกรมมี.
- นฤมล ตันธสุเรศชัย. (2533). หน่วยที่ 1 แหล่งวิทยาการในชุมชน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาแหล่งวิทยาการชุมชนเพื่อการศึกษานอกระบบ* (น. 1-46) สืบค้น <http://digitallib.stou.ac.th/handle/6625047444/2269>.

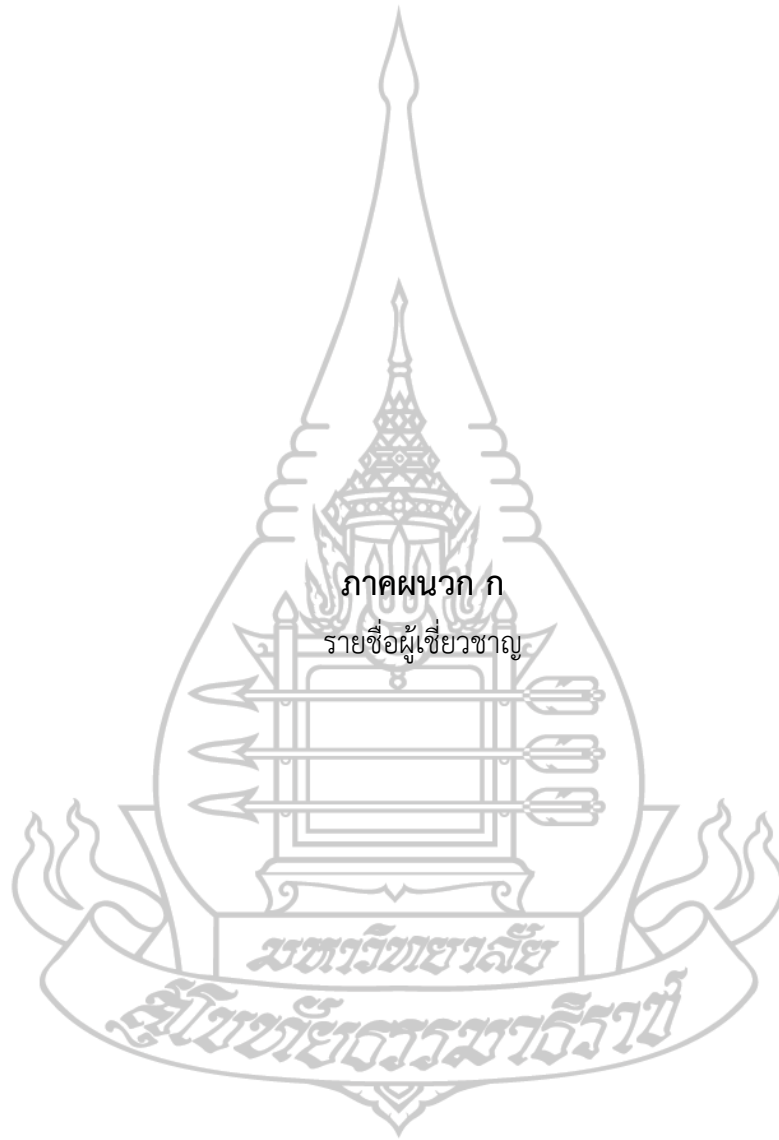
- วรรณขมล ศุภคุณ. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2557). หน่วยที่ 1 แหล่งวิทยาการชุมชนในสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาแหล่งวิทยาการชุมชนเพื่อการศึกษาจากระบบ หน่วยที่ 1-7 (น.1-1 ถึง 1-41). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมพร จารุรัฐ. (2544). การเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2540). คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็กหนังสือชุดความรู้ ภาษาไทย อัดดับที่ 4 กรมวิชาการ. คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมหมาย เชื้อพงศ์. (2538). การวิเคราะห์หนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารบบันเทิงในระดับประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดราชบุรี. (ม.ป.ป.). ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดราชบุรี. จังหวัดราชบุรี.
- อภิเชษฐ์ เทศเล็ก. (2558). หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง ชุดท่องเที่ยวเมืองสามพราน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาคม จันทะนี. (2557). เอกสารประกอบการเรียนการสอน รายวิชาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทร 02021. สำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ นางสาวกมลรัตน์ สิงห์แก้ว
ตำแหน่ง ครูผู้สอน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดพระศรีอารย์ (ชั้นธรรมาภิบาลบำรุง)
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์
ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูวิทยฐานะชำนาญการ มีประสบการณ์สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลา 8 ปี
2. ชื่อ นางสาวจิตสุภา เชี่ยวอินทร์
ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลา 11 ปี
3. ชื่อ นางสาวลัดดาวัลย์ พงษ์เขตกรณ์
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านบางแก้ว (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 44)
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์
ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลา 12 ปี

ที่ อว.0602.16 (บ) / 4๓5

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

1 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวกมลรัตน์ สิงห์แก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวปญฺชร์ณี เทียนทอง นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 092-294-5951

ที่ อว.0602.16 (บ) / 4๗5

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑ กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวจิตสุภา เขียวอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวบุญศรี เทียนทอง นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิตน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 092-294-5951

ที่ อว.0602.16 (บ) / 475

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

1 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวลัดดาวัลย์ พงษ์เขตกรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวปญฺชรัสมิ์ เทียนทอง นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านส่งเสริมการอ่าน เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมประชานุเคราะห์) จังหวัดราชบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 092-294-5951

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยศรี

นครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดราชบุรี
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 โรงเรียนวัดมณีโชติ(เทียมปะชานูเคราะห์) จังหวัดราชบุรี
 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- โดย 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ที่	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์					
	1.1 การออกแบบปกหนังสือสวยงามน่าสนใจ					
	1.2 การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา					
	1.3 ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับชั้นและวัย ของนักเรียน					
	1.4 ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
2	ด้านเนื้อหา					
	2.1 การแบ่งเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม					
	2.2 การเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย					
	2.3 เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น					
3	ด้านกิจกรรมท้ายบทเรียน					
	3.1 กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัย					

รักการอ่าน					
3.2 กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					
3.3 กิจกรรมท้ายบทเรียนส่งเสริมการคิด และการเขียน					

ที่	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		5	4	3	2	1
4	ด้านภาพประกอบ					
	4.1 ภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง					
	4.2 ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชัดเจนน่าสนใจ					
	4.3 การจัดวางภาพประกอบเหมาะสมกับหนังสือ					
	4.4 ภาพประกอบดึงดูดความสนใจใ้ให้อ่าน					
	4.5 ภาพประกอบส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น					
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
	5.1 หนังสือมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในจังหวัดตราบุรี					
	5.2 หนังสือมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
	5.3 หนังสือมีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์องค์ของจังหวัดตราบุรี					
	5.4 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
	5.5 กิจกรรมท้ายบทเรียนช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการค้นคว้า					

ชื่อเล่น

.....
.....
.....

ชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวบุญศรี สมี เทียนทอง
วัน เดือน ปี เกิด	22 กันยายน 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	56 หมู่ 2 ตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี
ประวัติการทำงาน	ครูโรงเรียนวัดมณีโชติ (เทียมประชานุเคราะห์)

